

İnsanlar...

2 İNSANLAR

*ve
hayy
olanlar
için*

3 İNSANLAR

*isa dedi ki: bu gök geçip
gidecek, ve onun
üstündeki de geçip
gidecek. ölü olanlar
hayy değildir ve hayy
olanlar da
ölmeyeceklerdir.*

*didimus yahûda
toma incili 11.*

4 İNSANLAR

bir site için serlevha

bütün ışıkların, gölgelerin zifiri karanlık ve
alacakaranlıkların; bütün seslerin, sayhaların, sadaların,
naraların, fısıltıların, nağmelerin, kahkahaların,
haykırıışların ve kakafonilerin; bütün nefis kokuların, leş
kokuların, rayihaların; dokunuşların, okşamaların,
tırmalama ve acıların, acımasız darbelerin; ve bütün
tadların, lezzetlerin birer imbiikten süzölerek geçip
gittikleri ve toplandıkları mekan....
ve ancak orada bir ışık, orada bir ses, bir koku, bir
dokunuş ve bir tat oldukları yer...
orada...
göz gözü görmeyen zifiri bir karanlıkta...
kulakları sağır edici bir sessizlikte...
işte...
ilk yaradılan o...

nuru ve kendini görmeye hasret olanın; sonsuzlukların
sesini duymak, dokunmak, tatmak, koklamak isteyenin,
ama aslında
ne bir kör hançer darbesiyle
ne de kor bir ateş parçasıyla dahi acı duymayan...
duyamayan..
tanrının karanlık mekanı...

kıvrımlarının arasında bütün dünyaların aşklarını,
sevgilerini, şefkatlerini, onurunu ve bilgeliklerini
barındırmaya kadir...
ama, bütün dünyaların acılarını, acımasızlıklarını,
kötölüklerini ve işkencelerini, insanın insana hükmetmek,
bendetmek, köleleştirmek, birkaç kuruş uğruna bile bile
açlığa ve sefaetlere sürükleyip insanın insanı nahak yere
yoketmek için sinsice planlar kurduğu karanlık yer...
tanrının karanlık mekanı...

işte...

5 İNSANLAR

ne ki hayal edilmişse ve ne ki sezilip duyumsanmış,
düşünülmüşse, beyaz üzerine siyah yazılıp çizilmişse,
haykırılıp seslenilmişse...
işte hepsinin mekanı orası.

gözleri kamaştıran zifiri bir karanlıkta...
kulakları sağır edici bir sessizlikte...

cehennemin birinci kapısı...

6aralık2002

6 İNSANLAR

burjuva / kent-soylu / avam

burjuva, yani *bourgeois*, yani aslında *bourg* olan bir kalenin veya kale olan muhkem bir yapının etrafında yerleşmiş, oralı olmuş birileri... kalenin bir derebeyi var filvaki... yani *bourg* un içinde takımı taklavatı, yardımcıları, ahçısı yamakları, leşkeri ve avenesi ile... onlar bourgeois, yani burjuva değiller. ama olsun, onlar da onun himayesinde, başlarını bu derebeyinin, bu buyurganın kanatları altına sokuvermişler. tabii sonradan ne olmuşlarsa olmuşlar, tarih ile onu yapanlar bu insanları bir zamanlar bulundukları ve *yaşadıkları yerlerden* dolayı onlara yakıştırılan bu sıfatı hiç mi hiç kâle almadan zavallılıkları kendi doktriner politikalarına ve siyasetlerine ve ekonomik teorilerine utanmadan alet ederek hipotezlerinin en umulmayacak köşeciklerine ve yalnızca kendi doktrinlerini sağlamlaştırmak için piyon gibi yerleştirmişler. bunları, daha da sonrası saatli maarif takviminde kâzım taşkent'in bir sözünü adeta doğrulamak istercesine
"geri kalmış bir ülke, kaybedecek hiç bir şeyi olmayan
yarı aydınların istilası altındadır"
deyişindeki gibi o yarı aydın ve o entel takımının günlük dedikodu malzemeleri olmuşlar.

adamcağızlar ilkin *bourg*'ların himayesinde yaşarken sonradan terfi edip yerleştikleri şehir nizamı ile bütün dünyaya bir *şehirli* kavramanı armağan ettikleri halde yine de entelektüel terminolojide yakalarını bir takım şaibeli söylencelerden kurtaramamışlar.

halbuki türkçenin türkçeleşme çabaları içinde bulup çıkarabildiği en güzel sözcüklerden bir tanesi olan *kent-soylu* hem yeni, hem daha hiç felsefe artıklarınla

7 İNSANLAR

kirlenmemiş hem de söylendiğinde insanın hayalinde yarattığı resimle ve resimde, fevkalade...
bir kere *kent*. yani *şehir* yani *medine* olmasında, medeniyetin/uygarlıkların giderek daha bir rafine ve teknolojinin daha bir ehemmiyetsiz olduğu, buna karşı tevarüs edilmiş, yerleşmiş ve miras bırakılan görkemli bir kültürün efendileri ve sahipleri.
diğer taraftan sahip oldukları bu görkemli ve asil kültürdür ki onları *soylu* yapan.
öyle bir kentte yaşayanlar muhakkak ki avam'dan aristokrat'a kadar kastlara bölünmüşlerdir.
ama *o* kentte yaşadıkları içindir ki ne biri daha soylu ne bir diğeri daha az soyludurlar...
o kentte...

göç eden kendi halkımın hemen hepsi böyle bir kentten böyle bir şehirden kalkıp istanbul'a gelmişler... ama ne var ki her göç bir muhaceret yasaının değiştirilemezlerini, ezikliklerini, sıkıntılarını, hasretini, geride bırakılanlarını ve üzüntülerini de beraberinde taşıdığı için, bir kentten –bu bir kent dahi olsa...- bir diğer kente gelip konmada artık bir soyluluk geride bırakılmış bir diğer soyluluğun (kültürün) ya misafiri ya sığıntısı ya da, (ki buna ilerde acılar içinde yaşamaya mahkum edildik) efendisi olunur. –mesela lahmacun kültürü-. ¹

göçten sonra bizim muhacirimiz istanbul'un aristokrati ile hemen bir uyum sağladı denemez. ama avamın tenceresinde pişirip te kapağında yemek zorunda olduğu hayat biçimi dünyanın her yerinde beş aşağı üç yukarı

¹ yukarda anlatmaya çalıştığım bütün bu elbiselere ve robalara, redingot ve şalvarlara, entari ve çadırlara birer "persona" giydirip roman denilen bir serüvenin içerisine atılabıldım... atılabilirdi.. teferruat ve diyaloglarla, ve ince bir oya gibi örülmüş entrikalarla dolu bir anlatı olabilirdi bu. ama olmasa daha iyi olur...

8 İNSANLAR

aynı olduğundan aralarındaki diyalog çok daha çabuk kuruldu.

ne var ki kader bazı yer ve hallerde, muhacir avamdan bazılarının makus çemberi kırıp çıtalarını iki karış daha yükseltmelerine müsaade edince kaçınılmaz olarak kimi semtlerde bu muhacir avamın yerleşik aristokratlarla komuşuluk yapmaları da kaçınılmaz oldu...

bu komuşuluklar *kentlerin-soylularını* bir araya, yan yana getirdi, amma velakin yerleşik rafine bir kültür ile, gelirken bohçalar ve denklemlerle getirilen bir diğer kültür birbirlerine bazen istihza bazen hayret bazen ironi bazen de esef ve biraz da kıskançlıkla baktılar.

daha çok istihza...

birinci nesil hem kültür hem de kastların bir neticesi olan o görünmez engeli aşamadı...

ve nezaket dairesinde mesafe tutuldu aralarında.

ama çocuklar bunları daha kolay aştılar.

oyunlardan sonra yorulup mutfaktan bir su içerken veya yağmurlu günleri evin içinde geçirmek zorunda kaldıklarında,

birileri evlerdeki louis XV koltuklara, nadide çin vazolarına, kesme kristal takımlara, antika mobilyalara her ne kadar belli belirsiz bir tedirginlik, bir yabancılıkla baktılsa da, bunları kendi evlerindeki rahat sofalar ve basit yemek takımlarıyla, bir ucu eskimiş yer halılarıyla ve köşede duran kimselerin elini dahi sürmediği akortsuz piyanoları ile karşılaştırmak mukayese etmek ve *farkını anlayabilmek* akıllarına dahi gelmedi.

diğerleri ise oyunlardan sonra yorulup mutfaktan bir su içerken veya yağmurlu günleri evin içinde geçirmek zorunda kaldıklarında,

ne rahat sofalara ve basit yemek takımlarına, bir ucu eskimiş yer halılarına ve ne de köşede duran

9 İNSANLAR

kimselerin elini dahi sürmediği akortsuz piyanolara
küçümseyen, alaycı gözlerle bakmadılar...
çocuklar işte...
ne bir evde louis XV koltukların üzerine *ilişildi* ne de diğer
evdeki rahat koltuklara *aşağılarcasına* oturulurdu.
fakat giderek seneler senelerin üzerine bindi...
yaşlandık...
ve yavaş yavaş, çocukluğun ve çocukların ülkesinde
hüküm süren eşitlikler giderek delikanlılıkta ve
sonrasında, ilk önceleri ufak çukurlara daha sonraları ise
uçurumlarla dönüştü.
o kadar güzel, o kadar saf, o kadar birbirine bağlı yüzü
gülen o günleri elimizde tutamadık...
çocuk kalamadık...
14ağustos1999

10 İNSANLAR

eskiler

hani üçbeş arkadaş toplanırsınız da.. kumkapı'da.. ikinci tekten sonra nerden geldiği belli olmayan bir:
"abi, bizim de bi coğrafyacı vardı.. yani yok mu ya.."
muhabbeti başlar apanasız..
kimininki müdür muavini, kimininki sıra arkadaşı..
kimisi dolmuş şöförüdür, kimisi 14 numarada salih !..
fakat hepsi de muhakkak orijinaldir..
hepsinin de anlatılacak bir hikayesi vardır mutlaka..
anlatıldıkça unutulmazlar..
anlatıldıkça yaşarlar..
ta ki kumkapı gurubu hiç bir kayıt kuyut bırakmadan bu dünyadan göçüp gider..
'orjinaller' bir fotoğraf albümünün tozlu sayfaları arasındaki soluk siyah beyaz bir resimde bir müddet daha direnir dururlar..
ve sonra ebediyen yokolurlar..

perşembeleri osmanbey'e doğru çıkan piyango bileti satıcısı *majik* i tanıdınız mı siz?
ya da caddenin karşı tarafındaki odeon mağzasında çalışan polis emeklisi *sabit beyi*..
tabii bir de *memet abiyi*..

size ilk önce *majik*'i anlatayım mı ?..
piyango bileti satardı *majik*... bu benim söylediğim bindokuzyüzyetmişlerin başı..
artık iflas etmek üzere olan delik pabuçlarının üstünde topluca bir vücut..
iyice kısalmış pantolon paçaları altında hiçbir tarife uymayan renkte şoset çoraplar.. yaz kış giydiği hatta belki de yatarken bile çıkarmadığı pejmürde bir palto..
ceket, yelek, koyu renk kareli gömlek.. ve ip gibi bir gırvat.. gibi'si fazla..
kasket..
biraz kamburca diyeceğim..

11 İNSANLAR

ama değil..

sanki osmanlı'nın son redingot dönemine yetişip asalet ve ümera karşısında nasıl el pençe divan durulmasını hatırlayabilen tek insan..

asırlık bir kaplumbağaya benzerdi yüzü..

yüzlerine dimdik bakmadığı, bakmaya teeddüp edip, hicap duyduğu insanlara, yine asırlık bir kablumbağa gibi kamburunun korku ile karışık, daha çok ta belki saygının belini büktüğü sırtının elverdiği ölçüde başını yan çevirip, kaldırıp bakardı..

gözlerinin içleri gülerdi..

gözleri gülerdi..

bütün yüzü gülerdi..

gözler kırpışık, göz kenarları kırış kırış..

ve bu minval girerdi majik dükkana..

ayaklarını sürüye sürüye..

dükkan kapısını açtığında bütün vücudu dışarda kalırdı.

yalnızca o güzel güler yüzü girerdi kapının çerçevesinden içeri..

koyu bir ermeni şivesi ile:

"eeeyii günler..."

hangi dükkancı olursa olsun, hatta komşu sosyetik kuyumcu bile hemen:

"oooo ! majik, nerelerdesin yahu, gel, buyur, otur" diye hararetle karşıladıkları halde o kapıda bir müddet beklerdi.. nezaket icabı..

sonra, yine nezaket icabı:

"gireyiiiim? oturayım biraz beyciğim.. "

der kasketini çıkartır kucağına koyar ve ilişirdi bir kenara.. rahatsız etmeden, konuşmadan..

girdiği mekanın kırk yıllık dekoru gibi..

taa ki sorulana dek:

"majik, bi çay içersin dii mi ?"

oturduğu yerden gülümsemesini eksiltmeden başını yan çevirip, mahçup:

"içeyiim?" diye önce şivesinin verdiği bir hoşlukla soruyu sorar sonra.

12 İNSANLAR

“ee.. içeyim barım..” diye tasdik eder..

bilet çekmeye sıra gelmeden önce hal hatır sorulurdu.

eğer sorulmuşsa kız kardeşlerinin halini anlatır.

majik’in iki kız kardeşi vardır. belki kendisinden yaşlı, belki

bir iki yaş genç. ikisi de hiç evlenmemiş. majik’te öyle..

üsküdar’da bağlarbaşın’da bir yerlede otururlar üçü de.

majik seksenbeşini çoktan geçmiştir. her gün ayaklarını

sürüye sürüye karşı taraftan yola çıkar bütün istanbul’u

dolaşır...

yaya..

belki elinden gelse denizi bile yürüyerek geçecek..

bazen ne kadar çok isterdim isa’nın onu elinden

tutarak üsküdar’dan beşiktaş’a denizin üzerinden

yürüyerek geçirmesini. ve kalbimin derinliklerinde,

bir yerinde, onun dünya yüzünde isa’nın elinden

tutup ta üsküdar’dan beşiktaş’a denizin üzerinden

geçireceği yegane adam olabileceğini

hissederdim.. bilirdim..

bilet satardı.. yalnızca milli piyango bileti..geçimini

bununla sağlar ve kızkardeşlerine bakardı.

cemaat kaç defa yardım teklif etmiş..

öyle derdi..

geri çevirmiş cemaatin yardımını.. bunu böbürlenmeden,

sanki dünyanın en tabii olayı imiş gibi anlatırdı..

değil cemaat yardımı sattığı biletin parası dışında

kimseden beş kuruş bile ne ister ne de kabul ederdi.

ve ikram edilen bir çayı eline tutuşturduğunuzda,

gözlerindeki sessiz minnet demli bir çayın çok ötesine

aşardı.

bilet aldın aldın..

almadın mı, onu dahi üstelemezdi. yalnızca bakardı

gölere, hüznle..

hal hatır faslından sonra bilet almaya sıra gelince yelekle

ceket arasından, belki de paltoyla yelek arasından, bir

yerlerden ince bir tomar çıkartırdı. lastikle tutturulmuş

öyle öteki gezici bayiler kadar zengin değildi. fazla çeşidi

yoktu..

13 İNSANLAR

bir miktar çeyrek, bir miktar yarım... belki bir iki tane de tam..

çektiğin bileti verirdin ona.. bileti başparmağı ve işaretparmağı arasına alır, bir müddet sürterek yoklardı iyice.. bir yanlışlık olmasın diye sonra aynı gülümseme ile, fakat bu sefer daha bir ferah, daha bir mutlu:

"hayırlı uğurlu olsun beyciğim" der ve parasını yine ya palto ile ceketin ya da ceketle yeleğinin bir tarafına itina ile yerleştirirdi.

eğer alış veriş faslı bitmişse hiç kimseyi rahatsız etmeden bir ruh gibi yerinden kalkar ayaklarının sürümesinin sesi bile duyulmadan giderdi:

"alllaasmaladık beyciğim !.."

bazen de çay faslı uzun sürer ve eğer çok ısrar ederseniz ve o da gününde ise yüzyılın başlangıcından önce, yani sultan reşad daha tahttayken, istanbul hamamlarının birinde başından geçen bir garip hikayeyi anlatırdı, utanarak, sıkılarak ve halen o günkü korkuyu yeniden yeniye yaşayarak.

hikayenin sonunda:

"allahtan paçayı ucuz kurtarmış idik beyciğim" der rahat bir nefes alırdı.

odeon mağzalarının kurucuları ve sahipleri, bütün ümmetler içinde bir tek onlara bahşedilmiş olan allah vergisi ticari yetenek ve inceliklerin hepsinden istifade ederek istanbul'un dört bir yanında sahip oldukları mağazalarda beyaz eşya satarlardı..

her bir şeyleride, bilhassa para işlerini, titizlikle yine kendileri takip ederlerdi..

mal almak çok kolaydı odeon'dan.

buzdolabı, fırın, bisiklet, porselen yemek takımı, takma deniz motoru..

hatta kuyruklu piyano..

senet sepet hak getire..

işte tam bu esnada sabit bey girerdi devreye..

sabit bey polis emeklisiydi...

14 İNSANLAR

küçük çekmecedeki oturur. her gün saat sekizde dakika sektirmeden küçük çekmecedeki odeon'un harbiye şubesine gelirdi...
nasıl gelirdi.. hangi vasıta ile..yürür müydü.. koşar mıydı ? bilinmez..
ama gelirdi..
dikdörtgen bir yüz, geniş olmayan bir alından arkaya doğru fışkıran sık kar gibi saçlar, her an bir muzipliğe hazır gibi duran ağız, irice bir burun ve burun gölgesi bıyık..
hani şu hitler amcanınki gibi. hatırladınız mı ?
bu tip bıyığı ben üç kişide gördüm.
birisi büyük amcam, ötekisi dedem ve en nihayet sabit bey..
laf aramızda, onlara çok yakıştırdı. ya da ben onlara bu bıyığı çok yakıştırdım. hitler'de bir tuhaf dururdu.. takma gibi sanki...
ve inanır mısınız halen bu gün bile burun gölgesi bıyık dedikleri bu bıyık tarzı yalnızca onlara yakışmış ve böyle bir bıyık modasını sanki bir tek onlar temsil edebilirlermiş gibi geliyor bana..
neyse..
ben sabit beyi bir tek gün gravatsız veya takım elbisesiz görmedim.
tertemiz gömlek sanki bir saat önce yıkanmış, pantolon ütülü, ceketinin önü ilikli.
kışın bunlara kalın lacivert bir de palto ilave olurdu.
bütün soğuklara rağmen kaşkol ve şapka kullanmazdı.
elinde, eski kalem efendilerinin alameti farikası olan koyu kahve rengi, biraz da yıpranmış deri bir çanta, hiç eksik olmazdı.
"efendim, iyi günler.." temennası ile dükkana girer, benim ve babamın elini sıkar, mehmet abi tezgah arkasında kaldığı için onu da elini başına götürüp:
"merhaba, merhaba" diye selamlardı.
haftada bir gün gelirdi. çünkü maaşallah ailenin odeon taksitleri bir türlü bitip tükenmek bilmezdi.

15 İNSANLAR

nekadar çok şey alınmış meğerse..
sabit bey'de bunları haftalıklara bölerdi.
ama önce orta şekerli kahvesini bekler ve keyifle içerdi.
sanki onca alacağın hiç acelesi yokmuş gibi bir hali vardı.
fincan tezgahın üzerine bırakılır:
"ziyade olsun" "afiyet olsun" derken mahut çanta açılır
ve her bir hesap ayrı ayrı ataşlara tutturulmuş olarak
çantadan çıkar ve artık ezbere bilmesi gerektiği halde
peder beyin tetkiklerine sunulurdu.
"yahu sabit bey, nedir bu ikiyüzonaltı lira ?"
"efendim sizin küçük mahdum beyin fırını hani..."
"haaa ! tamam tamam.."
"e peki yahu biz bu şeyi, neydi o, zımbırtıyı ödememiş
miydik ?"
sabit bey sabırla her hafta dini bir ritüelde tekrarlanan
ayınler gibi bakılan, okunan, söylenilen, tetkik edilen
hesap tomarını peder beyden alır, kağıtları notları, hesap
dökümlerini inceler sonra:
"hayır.. bakınız burada.." falan diyerek izzah etmeye
gayret ederdi..
kasa açılır, bazen bir bazen iki hesaba mahsuben paralar
verilir, bu arada hesap tomarları tekrar sabit bey'e iade
edilir, o da verilenleri ince ince kaydederdi.
dükkana ilk geldiğinde ve dolayısıyla onu ilk defa
gördüğümde mehmet abi ile ben yalnızdım.. bir de
hüseyin tabii. getir götür işlerini yapan..
mehmet abi kulağıma :
"odeon'dan.. sabit bey... tahsilat için.. " diye bana olayı
açıkladı..
yukarda anlattıklarımın kahve faslı bitip çanta faslına
geçildiğinde, mehmet abiyin de uyarması ile sabit bey'e
bir paralar verileceğini anladım..
anladım da anlamasına daha siftah etmemişiz.
şimdi ne desem ben adamcağıza ?
tanımıyorum da..

16 İNSANLAR

“valla şu anda yok.. siz isterseniz daha sonra gelin..”
dememe kalmadı sabit bey çantayı yan koltuğa bırakıp
ayağa fırladı.. sert bir eda ile hüseyin’e:
“hemen şurdan bir polis iki jandarma çağır bana.. koş..
hadi bakıyım !..”
bende şafak attı..
“efendim bi dakka.. yani daha siftah..” falan diye
gevelerken mehmet abi bastı kahkayı..
ama nasıl gülüyor..
onunla beraber sabit bey de ..
meğer onun da şakası buymuş..
tahsilata geldiği dükkanda atlatma faslı oldumu böyle bir
şaka yaparmış..
herkes te bilirmiş.
ben ne biliyim bilader...
velhasılı kelim ondan sonra sabit bey’le herkesden fazla
dost oldum. eski taş plaklardan kalma çok güzel
monologlar bilirdi.. ezbere söyler kırıp geçirirdi herkesi..

bir de bir zamanlar şahnur’da tezgahtarlık yapan daha
sonra beraber çalıştığımız antep’li mehmet günering
vardı..
yani kısaca: memet abi..
kitapçı said’in oğlu..
memet abi demek antep demektir.. rakı demektir..
çiğköfte demektir.. muziplik, hazırcevaplık, sevecenlik
demektir.
baştan aşağıya gaziantep, güngörmüşlülük, efendilik
demektir.
memet abi anlatmakla bitmez. sayfalara, defterlere,
kitaplara sığmaz. memet abi hiç bir yerlere sığmaz.
sabah erken gelip dükkanı o açar. eğer kışsa soyunur
dökünür. her bir şeylerini tertipli olarak asar. tezgahları
siler. iki adım geri çekilip az beriden raflara bakar..
eksik gedik var mı diye. bir süre oturur. kalkar tualete
girer ellerini yüzünü iyice sabunlar, yıkar, çıkar, kurulanır.
sonra tekrar büyük aptest için yeniden tualete girer.

17 İNSANLAR

yeniden yıkanıp kurulandıktan sonra evden getirdiği kahvaltısını yer bir kağıt üzerinde. o kağıt iyice temizlendikten sonra katlanıp ertesi güne saklanır. bu arada bana, veya varsa dükkanda başka birisi, ona muhakkak laf yetiştirir. sıra gelir muhasebe işine. cebinden çantasını çıkartıp ne kadar parası pulu varsa tezgaha koyar. ceplerini araştır. ordakilerini de ilave eder ve mahut kağıdını çıkartıp başlar yazmaya. bir gün önce ne alışveriş yaptığını nerelere kaç para verdiğini. rakamların altına son çizgiyi çekip te *bakiyeyi* aldı mı sıra gelir paraları saymaya. eğer memet abi bu aşamada paraları saydıktan sonra çantasına veya cebine yerleştirirse mesele yok demektir... artık günün diğer olaylarını karşılamaya hazırdır. amma velakin son çizgi ve sayım işinden sonra paralar ortada kalıp ta memet abi'yi bir derin düşünce aldı mı anla ki işin içinde bi terslik var. bilirim... bilirim de yine sorarım. domuzuna: "ne o memet abi ? nooldu gene ?" başını kaldırıp nemli gözleriyle bakar. bakar ama seni görmez. çünkü dert büyüktür. "usta sorma yahu.. otuzbeş kuruş eksik..nereye veriydik biz otuzbeş kuruşu ?.." haydaaa ! al başına belayı. bu otuzbeş kuruş yüzünden memet abi'den o gün hayır gelmez artık. ama öğlene doğru veya öğleden sonra veya günün bir saatinde memet abi herhangi bir işin arasında birden top gibi patlar:" usta tamam be !" önce anlamassın ne olduğunu. ama o hatırlatır. "usta dün akşam iki sap maydanoz almıştık ya !.." vay be.. hemen beyaz kağıt ortaya çıkar. otuzbeş kuruş ilave edilir. hesap denk gelir. memet abi'in neş'esi de gerisin geriye.. memet abi anteplidir. antep, kilis, soğukoluk üçgeni arasında mekik dokumuştur gençliğinde. ama hanımını istanbul'dan almıştır. öğretmen bir hanım. muazzez hanım. memet abi anteplidir. elli senedenberi istanbuldadır. ama şivesinden en küçücük bir ödün bile vermemiştir. ters giden bir işten sonra iki elini yana açıp:

18 İNSANLAR

"usta yorum (yavrum) nedek, ağlayak ta iki gözden mi olak ?" der çıkar işin içinden.

memet abi'yi bir başka yerde çok uzun anmayı kurdum kendi kendime. burası için bu kadar yeter galiba. kulakların çınlasın memet abi...

.....

işte böyle hanımefendiler, beyefendiler.

bu insanlara hiç bir yerde, hiç bir albümde ne bir fotoğrafına, ne isimlerine, ne bir bilenine rastlayamazsınız..

onlar kimseciklerin hatırlamadığı, ne hatırlaması hatta kimseciklerin onların bu yeryüzünde yaşayıp yaşamadıklarının bile farkında olmadıkları, bilmedikleri tanımadıkları, bir zamanlar adı istanbul olan bir şehirde yaşamış binlerce güzel insandan yalnızca üçü.. artık onlar yok..

hoş...

zaten artık istanbul da yok..

ama hiç olmazsa yazdığım bu üç beş satır okunduğu sürece onlar ve istanbul yaşayacak..

onlar..

istanbul, martılar, güvercinler, serçeler, bakır teyze ve onlar..

19ağustos1998

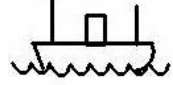
19 İNSANLAR

ahmet

fellini'nin filmi gibi sanki...

e la nave va...

ve gemi gidiyor... mu? yoksa gider mi?.. işte ne halse..

ister gitsin ister gidecek olsun. şu anda truva feribotundayız ve oldukça da sallanıyoruz. gündüz vakti pek belli olmuyor camlardan dışarıya, açık denize baktığında. geminin sallandığını pek anlamıyorsun ama midenin göğüs kafesine kadar çıkıp çıkıp ta tekrardan aşağılara düşmesinden işin tersliğini farkediyorsun.

yani için dışına çıkıyor.

hava karardığında lumbozlardan dışarıya bakınca karşı sahillerdeki ışık şeridi bir aşağıya iniyor bir yukarıya çıkıyor. tabii aslında karalar ve ışıklar oldukları yerde duruyorlar. sallanan biziz.

öğleden az önce gemi kalkmadan denizin bu kadar azgın olabileceğini hiç tahmin etmemiştim. sarayburnu'nun burnunu döner dönmez müthiş bir rüzgar esti savurdu... deniz köpük köpük. martılar hiç kanat çırpmadan esen rüzgara karşı öylece havada asılı kalmışlar. bu aslında havada asılı kalma değil martıların esen rüzgara karşı bir yerlere gidememeleri ya da uçamamaları.

havada öyle bir miktar asılı kalıyorlar sonra rüzgar bir parçacık insafa gelince hoooooop ya pike yapıyorlar ya da birden ileriye doğru fırlayıp pırrr uçuyorlar. bazıları daha kurnaz. konuyorlar küpeşteye. ooohh keka...

arka güverte de esiyor. ama kafeteryaya doğru kuytu bir yere sığınırsan rüzgardan biraz kurtuluyorsun. rüzgar esmedimi güneş te bir güzel yakıyor yani..

hani derler ya: *kemiklerini ısıtıyor...*

kafeterya denilen yer, arka güvertenin iki yanı camla muhafazalı bölümünde masalar, sandalyeler.. bir de dipte bir yerde tezgah ve çay kahve servisi. tezgahın arkasında dört tane garson..

20 İNSANLAR

masalarda tatilciler. her türlü var. adidas'ından ceyo'suna, ütülü pantolon gömlek gravatından şortlusuna kadar ne ararsan...

kalabalık arasından kalabalığa ait olmayan bir adam birden orada bitiverdi. orta boylu, zayıf. hatta orta boyludan birazcık daha bile kısa. oldukça esmer. tepedeki saçlar seyrelmiş. saçlar ince teller gibi uçuşuyorlar rüzgarda.. bakışları bir hayli tedirgin. bir de sanki hafif topallıyor gibi. ama değil. üstünde bir gömlek bir yelek. kaba kahverengi kumaştan bir pantolon. dizleri çıkmış. mokasen pabuçlar herhalde en son iki sene önce boyanmış.

kalabalığın ortasında o kuytuya gelsin mi gelmesin mi.. tereddüt içinde. tedirgin.. bir ayağını atıyor sonra geri çekiyor. derken garson "gel baba gel. bi çay iç" deyince yüzüne bir gülümseme yayıldı. çocuk gibi. eyvallah gibisinden elini göğsüne götürdü. fakat gidip boş bir masaya öylecene çöreklenip oturmadı. kendisi için hazırlanıp tezgaha konulan çayı kendi aldı. hafif belden öne eğik, dökmekten ya da düşürmekten korkar gibi iki elinle sıkı sıkı tabağı ve bardağı tutarak oturdu bir masaya. elleri hafiften titriyor. bardağın içine yaslanmış duran kaşığın oynamasını önlemek için işaret parmağının tersi ile sıkıştırdı.

bir fırt çekip bardağı yerine koydu. şekerin çoktan erimiş olmasına rağmen yeniden kaşıkla karıştırdı. sonra bir fırt daha. sonra yine karıştırma. yine bir fırt.

bu arada gözlerini bir an olsun bardağından ayırmadı. ne yanına ne denize ne de insanlara baktı.

son damlasına kadar içtikten sonra iki elinle sıkı sıkı tuttuğu bardağı tabağı kaşığı kalktı tezgaha götürdü bıraktı. garsonun "afiyet olsun baba" seslenmesine yine bir eyvallah çekti..

sessiz..

recep abi ve garbis'le beraber mahmutpaşa'da fanila işleri yaparken, garbis'in arto diye yanında

21 İNSANLAR

çalışır bir adamı vardı. lakâbı da keko'ydu.. getir götür işlerine koşar, beş on kuruş para kazanırdı. adam onun aynı sanki. hık demiş burnundan düşmüş.

hareketlerinde sürekli bir tedirginlik, sana bakıp seni görmez, konuşurken gözlerini yere indirir. sanki sana bakmaktan utanır gibi.. ama dış görünüş olarak... aslında arto hin oğlu hendi. sana bakmadığı sürece gözleri fıldır döner. nerden, kimden beş papel vuracağının hesabını yapardı. ama aynı gemideki adam gibi esmer, biraz kamburca ve seyrek saçlı. ve sana bakmayan gözleri...

arto da nereden geldi aklıma şimdi? dış görünüşü dışında alakası yok adamcağızla...

benden daha zeki insanlar mutlaka bir isim takmışlardır böyle davrananlara. pis-koloji mi, pis-kiyatiri mi.. her neyse.. onlarda bu gibi insanlar için mutlaka bir tanım, ya da bir isim veya bir sıfat vardır.. mutlaka... yani bir hastalık ismi... işte onu bulup şakkadanak söyleyebilmek daha bir entel olurdu ama... o ilimlerle ilgili olsun veya olmasın, insanlara o tanımı söyledin mi " haaa! o mu? öyle miii?.. eveet !" diye baş sallasınlar, bilgiç bilgiç..

izmir'e yanaştık. arabalar yavaş yavaş feribotu terk ediyorlar. o, annesini kaybetmiş bir kedi yavrusu gibi kapının ağzında. ellerini pantolonunun cebine sokuyor. çıkartıyor. içeriye doğru gidiyor. vazgeçiyor. geri dönüyor. her daim güneşe bakmaya alışmış gözlerin kenarlarındaki kırpışıklarda, incecik olmuş, kısılmış gözlerinde, ağzının kenarlarına gelen, uçup giden bir tebessüm. saat öğlenin ikisi. değil rüzgar, bir nefes bile yok. güneş etrafı kavuruyor. arabayla limanın çıkış kapısına yaklaştığımda dikiz aynasından onun elleri cebinde tekrar gemiye girdiğini görüyorum..

22 İNSANLAR

o aslında bir elektrikçidir. hem de en ustasından. genelde aşağıda çarşı taraflarında esnafın inşaat işlerini alır. kofrasından, tesisatından, elektrik saatinden bilmemnesine kadar her şeyi tek başına döşer. yanında kimse çalışmaz.

tarakçılarhan sokakta hanların arasına sıkışmış bir barakada yatar kalkar. geceleri bir yarım içer zeytin ekmekle. bazen gezgin balıkçının tablasında kalmış son beş on istavrit ya da kasabın burun kıvırdığı ciğer falan rastgelirse, o zaman bi büyük bitirir. sabahları zor kalkar. böyle günlerde inşaat kalfası mutlaka ameleden birisini yollar. bilirler. kapı açıktır her zaman. "ahmet abi.. ahmet abi.. kalk abi.. kalfa seni istiyo.."

güneşe bakmaktan yorulmuş gözlerini zor açar. hemen atlar tahta sedirden. giyinmez. zaten soyunmaz ki. iki avuç su çırpır yüzüne. doğru inşaata. kalfanın demediği kalmaz. ahmet hiç cevap vermez. gülümser sadece. bir ara babası ağır bir hastalığa tutuldu. eyüp'e babasının yanına gitti. çalışamadı. borç harç etti. babasını da kaybedince kendini iyiden rakıya verdi. ama rakıya da para lazım. orda burda ufak tefek tamir işleri falan yaptı. en sonunda kendini gülhane rıhtımında buldu. gemilerden birine kaçak olarak bindi. belki izmir'de falan bir iş bulurum diye.

işte o adam bu adam.

şimdi ne yapsın ne etsin bilemiyor. istanbul hadi neyse kendi vatanı yurdu idi. burası yedi el yabancı bir diyar. kime gider, nerde yatar, ne yer ne içer. hangi kafaya hizmet edip te kalkıp buralara kadar geldi..

acaba geri istanbula mı dönse. yok be.. burası sıcak anasını satıyım, kıvrılır bi köşede yatarım.

yok yok.. ben yine dönerim babanın evine. anam evde nasıl olsa. o da fukara. ne gelir ki elinden.. ama dur bakalım be belki burada bir iş çıkar...

ve ahmet bir içeri bir dışarı...

23 İNSANLAR

sizden özür dilerim...

bu anlattıklarımın hiç birisi doğru değil.

yani bir kısmı...

elektrikçi ahmet mahmutpaşa semtinde yaşadı,

yaşamasına...

burası doğru...

inşaatlarda tek başına beş, bazen altı katlı konfenksiyon atölyelerinin elektrik tesisatlarını döşedi. hiç bir zaman kontrol kalemi kullanmadı. trifaze cereyanın olup olmadığına, işaret parmağı ile başparmağına tükürüp teli tutarak bakardı. cereyan varsa şöyle bir sallanır "varmış be anasına..." derdi. o kadar. bindokuzyüzellilerde daha belki de avrupa'da bile yeni yeni kullanılmaya başlanan, bizde de duofon denilen, karşılıklı konuşma sistemini tek başına yapıp işletmişti.. de herkes hayreteler içinde kalmıştı.. nasıl olur ikinci kattaki madam paraşkevi'nin sesi alt kattaki zeynel'in oparlosundan duyulur diye..

ahmet bir gün yine ciğere rastgelir. alır götürür barakasına. yakar ispirto ocağını. koyar kara tavasına bir miktar zeytinyağı... ciğeri de bir güzel kuşbaşı doğrar. gazete kağıdına serper unu bolca. una bular bular ciğerleri atar tavaya. bir taraftan da açar rakısını. başlar ufak ufak demlenmeye dört sap ta taze soğanı suyun altına tuttuktan kelli değme ahmet'in keyfine. daldırır çatalı ciğere. atar ağzına.. atar ama, işte bir tuhafılık vardır. çiğnedikçe takır tukur eder ciğer. ulan ne bu, falan derken. mesele anlaşılır. ahmet meğerse un diye ciğerleri inşaatta kullandığı alçıya bulamıştır.

ertesi günü utangaç utangaç olayı anlatır. ustalar, kalfalar, işçiler donlarına yaparlar gülmekten. o da bir taraftan güler bir taraftan da caaanım ciğerlere hayıflanır. bir gece, galiba yine bir büyüğün hakkından gelmişti, ispirto ocağı devrilir ve baraka tutuşur. ahmet'i kurtaramazlar.

işte böyle sevgili dostlar.

24 İNSANLAR

elektrikçi ahmet aslında mahmutpaşa'da bir efsane idi. ahmet abiyi o kadar çok sevdim ki onun ölmesine razı geledim. bunca sene sonra onu bir gemiye koydum. kafeteryadaki garsonlara emanet ettim. bakmayın siz onun öyle bir içeri bir dışarı girip çıkmasına. o döner yine gemiyle..

döner döner..

gemide yer, bir kenara kıvrılır uyur. halen arada bir içiyor ama, bir ufağın yarısı. o da her gece değil.

7mayıs1999

25 İNSANLAR

üç kadın

önce....

yazdıklarımın bir kısmını *insanlar ve hay olanları* ismi altında toplamaya gayret ettim.. bu başlık altında toplanan bütün yazılarda yalnızca insanlardan söz etmeye çalıştım...

ve tabii bir de hayy olanlardan. yani canlı...

bunlardan bir kısmı benim tanıdıklarım. arkadaşlar, dostlar, dükkana gelenler ya da ayak üstü konuştuklarım, ellerini sıkıp karşıdan selam verdiklerim..

bir kısmı ise hayalhanemden öylece kaçıp kurtulmuş ve satırlara, kelimelere serilip kalmış olanlar.

tanıdığım gerçek kişileri, hatırlayabildiğim kadarı ile yazdım..

ama akşamları artık kapılar sokaklara karşı kapanıp akşam yemeğine oturulduğunda, yatağa yatıldığında hiç kimsenin ne oturma odasına ya da daha kötüsü yatak odasına girilemediğinden yazılanların hepsi dar, hayali bir açıdan görülüp yazıldılar..

hayal... hayal...

gerisi?

gerisini de ben uydurdum.

bu uydurmak kelimesi aslında oldukça netameli.. ve hatta tehlikeli. çünkü etiyle kemiğiyle ve hatta ruhuyla bu dünyadan gelip geçmiş bir insana yapmadıklarını etmediklerini bir uçurtma kuyruğu gibi kıcına takmak... onun açısından işe baktığın vakit adam senin bu yazdıklarına iftira bile diyebilir..

tamam belki de okuyan için bu hiç bir şey ifade etmez..

hatta farkında olmadığı için onu eylendirebilir bile. ama

yazan için durum hiç te öyle değil.. bir kere adamın veya kadının ruhu devamlı olarak tepende dolaşıp senin bu uydurmalarına bakar ve eski tabir ile *muazzep* olabilir..

yani azap çekebilir.. öyle ya. olmamış şeyleri sen nasıl olur da olmuş gibi hiçbir şeyden haberi olmayan okurlarına yutturursun?

26 İNSANLAR

ama gelgelelim bazen yazacağın insanın gerçek yaşamının o kadar çok az bir kısmını görmüşsündür ki, o kadar yüzeysel ilişkilerin olmuştur ki..

yalnızca belli mekanlarda ona rastlamış olman, yalnızca bir iş ilişkisi içinde bulunmuş olman yalnızca belli zaman dilimlerinde onunla bir arada olman...

ve bunların dışında ne ev hayatını ne evliliğini ne çocuk bilmemen, tanımaman.. nereden gelip nereye gittikleri hakkında en ufak bir bilgin olmaması seni o *yalnızlar* içine hapsedip onlarla bir şeyler yazmaya zorlar. ama yaşamak bu değil ki. yani anlatılması gereken yaşamak..

o zaman...

o zaman işte mecburen, fazlada abartmadan, inandırıcı olmak şartıyla ufak tefek yalanlarla, ufak tefek uyduruklarla bir hikaye yazmaya başlıyorsun. senin o *yalnızlarınla* sipsivri ve çırılçıplak, belki de hiç bir anlam ifade etmeyecek olan daracık yazın işte bu uyduruklarla tas kebabı pilavlı sofraya bir iki çeşit meze, bir şamdan, bardak içinde kır çiçekleri ve belki de bir duble rakı bile getirebiliyor.

iyi resim kötü resim, iyi karikatür kötü karikatür, iyi sanat ve kiç yanyana durabildiklerine göre acaba bu yalan dolanla yazılanlarla insan kötü'nün mü gayya kuyusuna düşer?

onun mu yanında yer alır?

anastasia, paraşkevi, maria..

üçünü de tarakçılarhan sokağında bir iş hanında tanıdım. yer ikinci veya üçüncü kat olabilir. zaten karanlık merdivenden yukarı çıktığında önüne gelen ilk kapı.. içeri girdiğinde aşağı yukarı ikiyüzmetre karelik bir alana yayılmış her cinsten dikiş makinaları, ütü presleri, kesim masaları, ambalaj masaları ve arkalarında raflar, yerlerde sepetler, iplikler, dantelalar, yarım dikilmiş erkek fanılları, her renkten (daha çok ta toz pembe, mavi ve turuncu) kadın kaşkorsesi, ütü preslerinin ve dikiş

27 İNSANLAR

makinalarının ürettiği tahammülsüz sıcaklık ve hepsinin de üstünde havada bir bulut gibi asılı duran vınlama, tıkırdama, gıcırdama, kulakları sağır eden bir uğuldama ve birbirine seslenen, bağırان makineciler ve ufak getir götür çocuklarının sesleri...

bindokuzyüzkırlı senelerin daha ortalarında ne yapıp edip bütün güçlülere, bütün imkansızlılara göğüs gerip ve onlara rağmen ve altından girip üstünden çıkarak savaş açan ve yoktan var eden bir adamın konfeksiyon atölyesi burası. burada o zamana göre büyük ticaret yapan firmalara *fason* mal dikiliyor. kumaş ve ham madde dışardan geliyor.. kesilip biçiliyor, dikiliyor, preslenip ütüleniyor ve ambalajlanmış olarak her cumartesi teslim ediliyor toptancıya ya da perakende mağazalara. ertesi cuma da tahsilat...

üçünü de orada tanıdım. madam anastasia singerde çalışırdı. eli çabuktu. pek kafasını kaldırıp kimseyle konuşmazdı. yani öyle zevzek makinacılardan değildi. zaten o zamanlar bile yaşlı başlı bir kadındı. topluca kısa boylu ve gri saçlı.. o zamanlar ufak bir çocuk olmamın verdiği şirinlikten yanından geçerken başını kaldırır ve gülümserdi. bunu daha sonra bir daha söylemeyeceğim. bu gülümseme o kadar hüznü o kadar esrarengizdi ki... demek ki diye düşünmüşümdür çok daha sonraları bütün anastasyalar böyle esrarengiz ve hüznü dolu oluyorlar.. ona sarılırdım. o da beni okşardı ve severdi. maria da makineciydi fakat o kadar silik o kadar sessiz bir kadındı ki onu şimdi bile hatırlamam çok zor. paraşkevi ince kuru, saçları her daim dağınık, sivri suratlı, acelesi olan ve ordan oraya orta işlerine koşuşturان bir tipti. zayıf, ince narin ve belki de küçükken sandalyeden düşüp kafasını bir yere çarpmış... akli tam başında değil.. sanırım preste muzaffer'e yardım ederdi. bu üçünü de yanyana koyduğunda üçünün de kardeş olduklarına bin tane yemin billah etmek gerekirdi. hiç benzemezlerdi birbirlerine.

hatırlamalarımın ilk önce ve en çabuk maria silindi. onu soul steinberg'in bir parti karikatüründe çizdiği çeşitli tiplerden birisine benzetiyorum; bütün figürler kalın çini ile çizilip ya da taramalarla iyice belirtildiği halde bu etrafları noktalarla belirtilmiş bir tip. ne yüz ne vücut belli değil. kalabalığın içinde öylesine duruyor. ve ancak noktalar onun bir insan olduğunu ve orada durduğunu gösteriyor. maria'nın noktaları hemen o sene orada kayboldu. paraşkevi'nin o aceleci oradan buraya koşuşturmaları, malları bir makinadan diğerine taşımaları esnasında bir anlık gözlerine takılıp bakabilirsen orada çekilen cehennem azaplarının izlerini ve o acıları artık anmak istemeyen ve seni delip geçen meczup, deli ama gülümseyen iki göz görürdün. paraşkevi uzun yıllar, dayanabildiği kadar anastasia ile işe gelip gitti. sonra sanırım tükendi...

benim asıl anlatmak istediğim madam anastasia. çar nikola'nın kızınla bir isim benzerliği dışında onun kadar asil bir kadın az tanıdım. bu belki de benim çocukluk değer yargılarımdan bir neticesidir.. olabilir. ama bugün değişik açılardan tekrar baktığımda aynı değerler yerli yerine yeniden oturuyor..

tarlabasının en sonu ile kalyoncu kulluğunun birleştiği bir yerlerde, ahşap köhne bir evin ikinci katında otururlardı. aldıkları haftalıkla ne yer ne içerlerdi, para neye yeterdi ya da yetmezdi... istanbul'un kavurucu yaz günlerinde herkes gibi o da sade ama siyah bir elbise ile gelirdi işe. atölyenin makinalarının da ürettiği o cehennemi yangın alevi ile nasıl baş ederlerdi bilemiyorum. kışın kalın ama iplikten bir palto ve eşarp... ama pazar günleri moda mecmuası sayfalarından fırlamış birer rus aristokrati gibi siyahlar ve beyaz dantellere bürünmüş, file eldivenler ve rugan pabuçlarla sanki bütün o sefalet meydanı okur gibiydiler. hele madam anastasia... çok sonraları beraber çalıştıkları ve halen doksanlara yakın bir musevi hanımdan dinlediğim kadarı ile her şeylere göğüs gerip o zamanların ölçülerine göre yoktan varedip muazzam bir

29 İNSANLAR

işletme kuran iş sahibi, işçilerine ne para bakımından ne de sosyal haklar konusunda hiç te hakkaniyetli davranmamış.. çok sonraları bu musevi hanımefendi binbir zorlukla okuttuğu kızından ve hayırlı damadından gördüğü yardımlarla ayakta durabildi. fakat madam anastasia ve tabii maria ve paraşkevi zaman içerisinde artık takip edemediğim ama ondan bundan ara sıra duyduğum konuşma kırıntılarından kendilerini ileri yaşıncı mecalisizliği, çaresizliği içinde sefaletin kucağında son bulduklarını biliyorum. ²
2eylül2005

² iş sahibinin yaptığı haksızlıkları onarmak mümkün değil. hiç olmazsa burada o üç kadını beyazın üzerindeki unutulmaz siyaha koyuyorum. yapabildiğim bu kadar...

nakib ali

hatırladığım hiçbir şeyi yazmamaya kararlıyım.
yenilerin tabiri ile *anılarımı*..
ama bu başka.
bu *mehmet abi*..

hani daha önce demiştim ya... mehmet abi gaziantep'li.
kitapçı sait'in oğlu. elli sene istanbul'da yaşadı ve bu elli
sene içinde bir tek gün bile antepli şivesinden
vazgeçmedi. hep o şiveyle konuştu. o mehmet abi işte...
yetmiş kusur yaşında istanbul'da başarılı bir kalp ameliyatı
geçirdi. iki gün sonra da hademelerin gadrine uğradı.
zavallı adamı o ameliyatlı halinle zorla apteshaneye
kollarından sürüklerken yolda can verdi.
ama o benim için halen yaşıyor. dipdiri, güleç yüzlü,
babacan, gün görmüş, çelevi, muzip...
anadolu'nun yetiştirdiği binlerce nasreddin hoca'dan biri..

ve her gün dilimin ucuna aklımın bir yerine konup
duruyor mehmet abi.
üç sene aynı çatı altında beraber çalıştık.
daha önceleri ve daha sonraları da beraber olduk.
ama bu üç sene....
bu üç sene içinde bana çok şeyler söyledi, çok şeyler
verdi, çok şeyler anlattı.
belki ilerde aklımda kalan bütün mehmet abi'yi yazarım.
ama şimdi içimden bir tekini yazmak geliyor.

mehmet abi'yin eniştesi meşhur *nakib ali*. yani ablasıyla
evli. mehmet abi'yin dediğine göre iri yarı, sözü sazi
yerinde, hatta milletvekilliği bile yapmış (mış) ve antep'in
eşrafından. daha o sıralarda karun gibi zengin..

o zamanlar (yani zamanı tam olarak hatırlayamayacağım.
mehmet abi'yin anlattığına bakılırsa sanki milattan önce

31 İNSANLAR

bir zaman gibi..) nakib ali antep'in tek sinemasının sahibi. akşamları hasılatı topluyor. ve yürüyerek eve dönüyor. ev dediğin bağlık mevkiinde. (ya da ona benzer bir yer) şehirden uzakça ıssız bir yer. öyle ne sokak lambaları var ne yol ne bir şey. o akşam koymuş yine hasılatı cebine ufak ufak evin yolunu tutmuş.

birden çalıların ardından üç genç, silahlar ellerinde, fırlamışlar:

- ver ulan paraları, demişler..

nakip ali gün görmüş adam. kuru gürültüye pabuç bırakacak cinsten değil.

gayet sakin, atmış elini cebine, neyse o günkü sinema hasılatı, çıkartmış vermiş adamlara.

adamlar bakmışlar bir kaç yüz lira para.

- ulan ne bu !... bu kadar olur mu ? sende daha çok vardır.. çık paraları yoksa... diye tehdit etmişler.

işte o zaman nakip ali'de sigorta atmış. silahlı olmalarına rağmen en önde duran gence bir osmanlı tokadı aksetmiş:

- ulan dürzüler, demiş. gençliğimizde bu boku biz de yedik. ama bize ne verirlerse alıp gider itiraz etmezdik.

hadi şimdi demiş.

ve herifler toz.

işte mehmet abi'nin anlattığı.

1ekim1996

otofotografi

önümdeki resme bakıyorum...

renkli bir fotografi.

beyaz bir kapı jaluzisinin önünde oturmuş, yeşil kazaklı, kollarını kavuşturmuş, kazağın kolları ise hafif dirseklere doğru sıvanmış, boynunda bir gözlük ve bir bez heybe... baş hafif sola dönük..

saçlar ilk önceleri sanki taralıymış ta sonradan karıştırılıp bozulmuş gibi.. arkadan bir tutam havaya kalkmış..

kulakların hizasına isabet eden kısım, bu taranmaktan nasibini alamayanlar.. oldukça kırçillaşmış. zaten geri kalan tarafta pek siyah sayılmaz..

gri ile beyaz arası bir renk...

saçların seyrelmeye başlaması ile geniş bir alın çıkmış ortaya..

bu genişliğin oluşmasında muhtemelen "derin düşünce" sanki pek oralarda değilmiş gibi..

daha çok yaşlılıktan...saç seyrelmesinden....

kaşlar saçlara göre daha koyuca..

hatta oldukça siyah ve kalın... ve kıvrık..

alnın ve iki kaşın arasında ciddiyetten daha çok bakarken görememenin oraya yerleştirdiği kalınca bir çizgi...

gözler büyük değil..

kaşların gölgesinde ve sola bakıyorlar...

birisini dinlermiş gibi...

altlarında torbalar..

o da yaşlılıktan..

ve göz kenarlarında gözleri kısmaktan oraya yerleşmiş kırışıklıklar...

uzun, ortası tümsekli, kanatları ince ve suratın, alından sonra büyükçe bir kısmını aşağıya doğru kat'eden bir burun..

sanki bütün yüzü iki parçaya bölüyormuş gibi...

alt dudağı biraz çıkık büyük denebilecek bir ağız..

ağzın iki kenarından aşağıya doğru uzanan keskin çizgiler, bir taraftan gülümsemek isteyen ağız kenarları ile

33 İNSANLAR

karikatürlerdeki ne gülen ne de gülemeyen “mütereddit adam” görüntüsünde..

ve burun kanatlarından ağız kenarlarına ve hatta biraz daha bile aşağıya doğru uzanan çizgiler..

çene yok denecek kadar ufak..

elmacık kemiklerinin pek belirgin olmaması yüzü

dikdörtgen bir prizmaya çevirmiş...

uzunca, anlamsız bir at suratı gibi..

ve gerdan...

halbuki....

bir zamanlar - 1945 falan - küçük bir çocuk, dokuz on

yaşlarında ... lisesinin, denize bakan taşlık bahçesinde

seksek-kurtarmaca oynuyor. hava bulutlu ve soğuk.

taşlık bahçenin önünden boğazın suları azgın bir dere gibi

akıp gidiyorlar..

çocuk sopa gibi.. çelimsiz.. ama çetele gibi gülen gözleri

sevimli.. gözlerini kalın hipermetrop gözlükler bile

gizleyemiyor.

bir zamanlar....

curriculum vitae

g hlhane hastanesinde doğdum. 21 şubat 1937. 06.30
8. moda ilk okulunda üç sınıf okudum.
ikinci sınıfta gözlük taktım.
daha sonra galatasaray.
aşağıda, yani kabataş'ta iki sene..
yukarıda, beyoğlu'nda bir sene.
hep yatılı....
1949'da isviçre'ye.
orada yedi sene.. orta ve lise..
istanbul'a dönüşte iki sene de sen jorj...
- ne lüzum varsa?... -
vesikalık resimde gravat görünmüyor münakaşası
yüzünden yüksek ticarete girmekten vazgeçtim.
babamın yanında önce i  çamaşırı imalatında ayak işleri..
daha sonra aynı çamaşırları anadolu'da pazarlama
gezileri.
askerlik....
yirmi defa firar..
bes gün katıksız, onbes gün göz hapsi, on gün katıklı
hapis..
nişanlandım ayrıldım..
olmadı yani..
sirkeci'de fotoğraf işi.
amcamla beraber...
altmış ihtilalinden bir ay sonra evlendim.
nişan y z klerimizizi çıkartıp askeriye hediye ettik...
o zamanlar adetti...
onlar da daha sonra alyans-lojmanları yaptılar.
emre doğdu..
almanya'ya hicret...
frankfurt'ta birahane işi.. tam iyi giderken....
isviçre'ye transfer... bir çorap fabrikasında prokurist...
kaan doğdu...
fabrika iflas etti..
almanya'ya geri dönüş...

35 İNSANLAR

meşhur foto koch firmasının havaalanı şubesinde 'sales manager'.
sonra yeniden istanbul.
otomatik nakış makinası işleri imalatı ve satışı..
aile ile beraber..
işler karıştı..
ben ayrıldım..
harbiye'de perakende çeyiz mağazası..
tek başıma..
ooh rahat..
sonra yürümedi..
bir arkadaşımın teklifi ile mağazayı perakende saatçi
dükkanına çevirdik..
o da olmadı..
yeniden çeyiz işi..
bu sefer pederle ortak..
peder öldü..
dükkanı kapattım..
sözde bilgisayar danışmanlığı..
kardeşimle ortağının yanında..
beş sene falan..
ve.. emekli oldum..
işte bu kadar...

fuzuli adam

camın önünde beni almalarını bekliyorum.

oldukça endişeliyim. ya almazlarsa? ya evde kalırsam?
çünkü bir gün önce emre " baba siz yarın işe gelmeyin..
kalın evde.. oooh bi güzel istirahat edin.." falan demişti.
ister misin şimdi gelmesin ?

halbuki bir parça burnum akıyordu.. nezle gibi bir şey..
acaba ben yavaş yavaş lüzumsuz biri mi oluyorum?
ihtiyar, hastalıklı belki de çekilmez, tahammülsüz biri.
belki de bir işe gitmektense evde köşede oturmaya,
karısıyla dizdize kalmaya daha yakın, daha bir uygun
birisi.

eh, ne de olsa yaş altmışa merdiven dayadı. bu yaştan
sonra bir işyerinde çalışmak patron için ağırlık, çalışan
içinse yük olmaktan başka biboka yaramıyor.
yine de pencere önlerinde kalp çarpıntıları içinde "acaba
beni alacaklar mı, almayacaklar mı?" diye endişe ile
beklemek...

artık yavaş yavaş hiç bir işe yaramadığına kanaat
getirmek....

getireni, götüreni iş yerinde oturduğün odayı, iskemleyi
fuzulen işgal etmiş olmak...

bir de bu yaşa kadar fuzulen yaşamış olmanın endişe
verici düşüncesi...

bazen kaçıp sait gibi dünyanın unuttuğu iki üç sokağa
sığınıp bir daha da oralardan hiç çıkmasam diyorum.
ama artık istanbul'da ne öyle sokaklar kaldı ne bir yahudi
portakalçı ne madam ne işkembeci bayram ve hatta ne
de nemrut marangoz....

sığınabilecek bir tek yer bile yok...

çünkü artık istanbul yok...

sığınabileceğim bir tek kendi kafamın içi kaldı.

onun içinde de gezinip durduğum zamanlar bildiğim
bütün şarkılar, kitaplar, bilgiler, sevgiler fır dolayı dolanıp
duruyorlar orada.

onlara sarılıyorum ve oradan da pek çıkmak istemiyorum.

37 İNSANLAR

artık yalnızca yaşayabildiğim bütün o güzel günlere,
dinleyebildiğim bütün o güzel şarkılara, okuyabildiğim
bütün o kitaplara ve sevip paylaşabildiğim her şeye
şükreder oldum.
geçmişe şükredebilmek hissi, yaşanmış olanın elzemliği ile
fuzuliliği arasında gidip geliyor.

ama yine de...
ya almazlarsa?
ya evde kalırsam?

6kasım1995

nefes

ellibeş yaşındayım.

ve elli kusur senedir kıcıma bağlı devasa boş bir konserve kutusu kadar gereksiz ve onun kadar çarpılmış, eğri büğrü "astım hastalığı" denen nefes darlığı illetini peşimden sürüklüyorum.

bu elli kusur senelik süre içinde kimi zaman bayır yukarı, dik yamaca veya merdivenlere tırmanırken dahi kendisini pek hissettirmez. ele vermez.

kimi zaman düz yolda, yokuş aşağı adamın gırtlığına birden bir basar, dem nefesini keser, gözlerini dışarı uğratar.

hem hiç belli olmaz ne zaman nerede vuracağı.

ne demiş adam?..

-bir ata bir krallık veririm...

kriz yakana yapışıp ta dem nefesin kesildiği anda değil at, eşek, sağ bacağınla sol kolunu kesip, narkozsuz iki böbreğini bile bağışlamayı göze alırsın.

yeter ki bir gıdım...iki santimetreküp hava, nefes alabilesin.

ama ne gezer....

eller bir koltuğun kenarına ya da bir sandalyeye kenetlenmiş...

sanki bütün oksijeni o sıkı sıkı sarıldığı nesneden alabilecekmişsin gibi..

gözler kahve fincanı gibi dışarı fırlamış..

sudan çıkmış balık gibi nefes alabilmekten çok hıçkırıklarla hava yutabilmek için, bir an kutsal bildiğin her şeye lanetler yağdırır, bir an sonra kutsal bildiğin her şeyden medet umar yalvarırsın.

ölmek istersin, bitmesini istersin, ölemezsin.. bitmez..

hayata, etrafına, eşyalara her şeye incecik bir pamuk ipliği ile bağlı, refleks halinde nefes alabilmekten başka hiç bir şey ama hiç bir şey düşünemezsin.

sana yardım edebilecek kimsede yoktur.

39 İNSANLAR

"canım benim... geçer şimdi... " gibi en içten sözleri dahi duymazsın.

eğer kalbin, eğer gönlün beyninden daha kuvvetli ise söylenen sözler seni, karşındakini üzmüş olmanın verdiği eziklikle daha da büyük bir acının girdabı içine yuvarlar. bazen sımsıkı tutunduğun sandalyeden alabildiğin kuvvetle ciğerlerine sokabildiğin bir parçacık havayı yeniden ciğerlerinden çıkarabilmek için bütün gücünü harcarsın.

çıkamaz..

o bir parçacık havayı çıkartamazsın..

bağırırsın artık..

canını teslim eden bir hayvanın bağırması... daha çok ulumak gibi...

sonra yeniden hıçkırık kadar oksijen..

gecenin üçünde veya dördünde ümit bağladığın tek çare olan bir iğneyi yaptırabilmek için telefon edip çağırılan iğneciyi pencerelerde beklersin. son çare son kurtarıcı olarak...

karanlıklar içinde bir çift otomobil farı. bir motor homurtusu...

ve yapabileceğin hiç bir şey olmadığı için bir lahza önce uluyarak lanetlediğin her kimse ona döner yalvarırsın... iğnecinin bir an evvel gelmesi için.

ıssız gece sokaklarının aydınlattığı tek tük sokak lambalarının ışığı altında ya erkenci bir köpek görürsün, yokuş aşağı tırıs kalkmış ya da rüzgarda sallanan camlara vuran lambaların gölgelerini.

40 İNSANLAR

nefes....

bir gece ansızın derin uykunuzdan uyanıp havanın ince,
sokulgan kadife bir kedi gibi nefes borunuzdan geçip
ciğerlerinizi doldurduğunuz ve sonra usulca yine çıkıp
gittiğinizin...

n e f e s aldığınızın farkına vardınız mı?...

ve bunun için herhangi bir zamanda, bilmediğiniz
tanımadığınız bir tanrıya şükretmeyi hiç düşündünüz mü?

aralık1998

dallarım

ben artık ihtiyarlıyorum. ihtiyarladıkça da yaşılanıyorum. bütün ayak diremelerime ve direnmelerime rağmen artık sonbaharın içime iyice girdiğini hissediyorum. artık topraktan suyum, sularımı çekemiyor köklerim. o herkesi yaşatan, dinç tutan, tomurcukları yemyeşile masmaviye gülpembeye karbeyaza boyayan hayat suyu bedenime, dallarıma gitmiyor. yapraklarım tek tek dökülüyor. bu soğukta bir tek allahın kulu, bir tek candan dost dışarı çıkıp hatır için yeşil kalmış bir yaprağı eğreti bile olsa hikayelerdeki gibi benim görebileceğim, hissedebileceğim bir dala iliştiirmiyor. dallarım artık kuruyorlar. kurudukça da kırılan oluyorlar. gençliğin umursamaz davranışlarından mı, bilmişliğin ukalaca diklenmesinden mi, sözde bilgeliğin bilerek törpülemesinden mi yoksa yalnızca benim sonbaharımdan mı, dallarım tek tek, onarılmayacak bir şekilde kırılıp gidiyorlar. biliyorum bu sonbaharın bir tek kışı kaldı artık önümde. derin karın altında kalan buz gibi topraktan bir yeniden uyanış, bir diriliş olmayacak yeni bir hayat olmayacak. ondan sonra bir ilkbahar daha olmayacak. kırılan dallarımın, yara bere içindeki bedenimin onarılması, dallarımın, yapraklarımın yerine yenilerinin yeşermesi imkansız. beni sanki bir ağaç gibi sevmediler. yalnızca gölgemde oturdular. meyvalarımı yediler. iyi kötü hatıralarını sivri uçlu çakıllarla bedenime kazıdılar. hoyratça dallarıma çıkıp kırdılar. ve sonra her günün batışında beni benle baş başa bıraktılar. çekip gittiler. söylenecek bir sözü söylemedim. söyleyemedim. sarmaşıklar gibi başkalarının bedenlerine sarılıp ayakta durmaya çalışmadım. güller gibi güzel görünüp dikenlerimle kimseyi incitmeye kalkmadım. dimdik ayakta durmaya gayret ettim, ama iyi bir ağaçta olup olmadığımı bilemedim. gelen kışı böyle dimdik, halen ayakta karşılayıp karşılayamayacağımı da bilemiyorum. kıştan korktuğumdan değil. soğuktan, taşlaşmış topraktan, bir tahta parçası olmaktan gocunmadım.

42 İNSANLAR

dedim ki kendi kendime sen bir ağaçsın ve ağaç olmanın kaderi de bu. korktuğumdan değil. beni üzen dallarımın kırılması. dallarımı kardeşim rüzgar değil, sizler kırdınız. ama size kızmıyorum. gölgelendirebildiğin, yemişler verebildiğin sürece sen bir ağaçsın. sonra?.. sonra... işte.. devrileceksin. kimsenin umurunda bile olmadan. bedenindeki onca kazılmış isimler, kalpler, yazılar, hatıralarla beraber toprağa gömüleceksin. ismin dahi anılmayacak. olsun. ama ne olurdu, hiç olmazsa dallarımı kırmasaydınız.

29kasım1995

bizler...

bindokuzyüzellilerde isviçre’de bir okulda aşağı yukarı üçyüz talebe idik; dünyanın otuziki ülkesinden gelme.. savaşın bir kaç sene önce bitmiş olmasına ve halen yıkıntılarının bile daha toplanmamış olmasına rağmen bir çok alman aile de çocuklarını bu okula yollamışlar. bu alman çocuklar aynı otuz kusur ülkeden gelen çocuklar gibi onlarla beraber koşarlar, oynarlar, ders çalışırlar veya haydamalık yaparlardı. bu konularda bir çocuğu bir diğerinden ayırt etmenin imkanı yoktu. hiç kimse zaten hiç kimseyi birbirinden değil ayırt etmek birbirinle karşılaştırmaya bile kalkmazdı. çünkü herkes çocuktı... ta ki bir gün ‘nussbaum terasse’ denilen bir açıklıkta fotoğrafa meraklı bir hocamız kapkara nijeryalı bir minikle yumurta gibi sarı bir isveçli çocuğu yanyana koyarak resimlerini çekinceye kadar...

...de .. yine de biz işin farkına varmadık.

anlatmak istediğim aslında bu değildi..

iş, aramızda her hangi bir şeyi tartışmaya veya geldiğimiz yerler hakkında bir şeyler konuşup anlatmaya gelince almanların almanlıkları tutar, daha lafın bitmesini bile beklemeden hemen:

- bei uns in deutschland... (yani bizde almanya’da..) diye lafa başlarlar, almanya’da her şeyin nasıl daha iyi nasıl daha düzenli nasıl daha bilmem ne olduğunu noktasız virgülsüz anlatmaya koyulurlardı. daha üç beş sene önce milyonlarca insanın hayatına mal olan bir savaşı başlatan, dünyanın neredeyse büyük bir kısmını harabeye çeviren ve kendi ülkelerinde bile halen bellerini bir türlü doğrulatamamış olan sanki kendileri değillermiş gibi.. ve bu yüzden de herkesin biraz olsun nefretini kazanırlardı.

bu böyle okul hayatından minik bir alıntı.

bunu niye anlattım.

44 İNSANLAR

çoluk çocuk, genç delikanlı hanım kızlar hatta otuzlarını aşmış insanlar tarafından bile şimdilerde bizlere, yani altmışını geçmiş ihtiyarlara 'dinozor' deniyor. bizim tertiptekilerini bilmem ama ben ara sıra banyoda sırtımın eriştiği yerleri sabunlarken acaba sırtımda dikenlerim kabuklarım oluşmuş mu diye elimle yokluyorum..

gayri ihtiyari...

bazen bu laflara yani 'dinozor' olmaya kızıyorum, bazen aldırmiyorum, ama bazen de çocuklara hak vermiyorum değilim.

hangi toplulukta olursa olsun, laf geldiğinde:

- bizim zamanımızda... diye başlıyor bizim tertip..

hele bu son zamanlarda..

- bizim zamanımızda biz beyoğlu'na gravatsız çıkamazdık. ayıptı.

- bizim zamanımızda tramvayda otumak mı ? olur mu canım? haşa.. yaşlılar otururdu.. gençler katiyen...

- biz yirmibeşinde evlendikten sonra babamız bize sigara ikram etti de biz ondan sonra onun önünde sigara içmeye başladık. o da sıkıla sıkıla...

- biz.. bizim zamanımızda..

faan derken kendimi ve böyle konuşan bizim tertibe hakikaten hem 'dinozor'luğu layık görmeye hem de kendimi ve bizim tertibi okuldaki alamancıklara benzetmeye başladım. ukala, kendini beğenmiş, zamana ayak uyduramayan, envai çeşit pisliklerden, yalancılıklardan, dolandırıcılıklardan, riyakarlıklardan, iki yüzlülüklerden, hodbinliklerden, nobranlıklardan, sevgisizlikler ve saygısızlıklardan oldukça nasibini almış ama bunlara bir türlü alışamayıp halen 'dinozor' kalmakta inat eden bir nesil....

imkan dahilinde 'olanaklı' olabilecekler bizler için

'olanaksız' imkansızlıklara dönüştü. ve:

- biz.. bizim zamanımızda..

diye diye nesiller arasındaki uçurumu gittikçe daha da fazla büyüttük.

45 İNSANLAR

biliyorum. bunun da birinci derecede müsebbibi biziz.
sizler gibi olamıyoruz bir türlü..
bizler cidden `dinozor`uz..
ama ne gam..
bizlerden kurtulmak için ne semalardan devasa bir
göktaşının düşmesini, ne yumurtalarımızın memeliler
tarafından yenilip bitirilmesini, ne bir tabiat afetini ne de
fevkalade başka bir şeyi beklemenize gerek yok
şunun şurasında bir iki, bilemedin beş senemiz daha var.
sonra biz `sağ`...
ama sizin `*selamet*`iniz biraz şüpheli..
08kasım1996 13:19

öylesine II

eskiden çok eskiden dünya kadar işim olurdu. başımı kaşıyacak vaktim olmazdı. sabahın altısında ya da altıbuçuğunda uyanıp yataktan kalkma gibi bir mecburiyetin; gecenin misafirlerle ya da okumayla geçirilen geç bir vaktine kadar uzaması ve erken kalkma mecburiyetini hatırlayarak karnımın çekildiğini, midemin de bir köşesinde bir tuhaf endişe ağrısının, vaktinde uyanıp uyanamayacağımın telaşı gelip oturur. koşa koşa işe (işe..) giderdim. fabrika gibi bir yerdi galiba çalıştığım yer. bir tek dakikam boş geçmezdi. o kadar yoğun çalışırdım ki kendimin bile farkında olmazdım. iş neydi, nasıl bir yerdi ve ben neler yapardım.. yemek yer miydim... iş arkadaşlarıyla iki lakırdı konuşacak zaman bulur muydum. neler konuşulurdu.. konuşulurdu da.. mutlaka yine iş hakkında..

bunları şimdi hiç hatırlamıyorum. hatırlamak bile istemiyorum ve o zamanlar olan biten her bir şeyi kapağı hafif aralık dururken bile içinden hiç bir şeyin kaçması mümkün olmayan tahta bir sandığa atıyorum. ve kapatıyorum kapağını.. hemen...

on senelik emekliliğin verdiği bir rehavetle artık geceleri geç yatarken erkenden kalkamama gibi midemde o korku o telaş ağrısı yok. yalnız sabahları istediğim saatte kalktığımda içimde garip bir suçluluk duygusu var... halen..

okuduğum kitaptan bir an kafamı kaldırdım.

etrafımda yapılacak bir şeyler aradım.

illa bir şeyler yapmak için huzursuz bir arayış.

onca yıl kendisinin bile farkında olmayan, aptal bir

makina gibi, ne için kimin için niye çalıştığını bile

hatırlamamanın verdiği kötü bir alışkanlıkla şimdi ise

yapacak hiç bir şeyi olmamanın çelişkisi....

47 İNSANLAR

oldukça rahatsız edici.. ve dediğim gibi garip bir suçluluk duygusu ve bir işe yarayamamanın verdiği korku ve utanç...

masanın üstünde, bilgisayarın önünde, bazen duvarlarda, defter aralarında icad edilmiş, yoktan var edilmiş, olması gerekmeyen, yapıldığında komik olabilen bir sürü işin kırmızı, mavi, siyah kalemle alınmış, yazılmış notları. okuduğum kitaptan kafamı kaldırdım.

şu notlara bir daha baksam..

ne olur ne olmaz. atlamayalım.

bak dün emekli maaşımı alacaktım. pazardı diye evden çıkmadım. tembellik işte.. bugün mutlaka alınması lazım..

orhan'ın resimlerini götürüp vermeli. (adam resminin çekildiğinin farkında bile değil.. ama olsun..)

bir de eve zeytinyağı alınacak.

kaç zamandır listelerde yazılıp çiziliyor.

ihmalkarlık işte..

24ekim2005

kontra

babam bir zamanlar filatelist kulübünün başkanıydı. yani şu pul biriktirenler. kar kış kıyamet demez her pazar öğleden evvel mutlaka idare heyeti toplantılarına katılırdı. idare heyeti de o zamanlar elhamra sinemasının üst katlarında bir yerde. bir keresinde ben de gitmiştim. hatırlayabildiğim kadarıyla ufak bir antreden sonra koca bir salona giriliyordu. ortasında koskoca oval bir masa ve etrafında bir sürü birbirine benzemeyen sandalyeler. sanki parasızlıktan oradan buradan alınmış gibi. bir kenarda galiba karnı şişman bir de soba... tabii hayal meyal hatırladığım bütün bu dekoru süsleyen bir kaç cam dolap, resimler, pullarla ilgili tablolar vesaire.

bundan sonrasını babamdan naklen anlatmak durumundayım. zira bu denli ciddi idare-heyeti toplantılarına herhalde benim gibi –o sıralar- bacak kadar çocuğu alacak değil...

pazar güünkü idare–heyeti toplantılarında her tür insan bulunurdu. bu toplantılar daha çok derneğin idari sorunlarını tartışmak ve bir çözüme bağlamak için yapılırdı. kapıcı aylığı, çay kahve paraları, sobaya alınacak kömür, dernek için satılan pullardan elde edilen gelirler ve bunların sarfiyatı falan filan. tabii kalburüstü insanların bir araya geldiği bu toplantılarda her türlü müzakere gayet demokratik bir şekilde yapılırdı. önce problem ortaya konur, sonra çözümler birer ikişer masaya yatırılır en nihayetinde bu çözümlerden bir tanesine karar vermek için hazırunun oyuna başvurulurdu.

hazırundan bir zat ta uzun süredir türkiye’de yaşayan fakat halen türkçeyi bir türlü doğru dürüst konuşamayan bir rustu. o sıralarda yaşını başına almış, ak saçlı, uzun boylu, omuzlarının ağırlığını artık bu yaşında

49 İNSANLAR

³taşıyamayacak gibi biraz öne doğru eğik olarak yürüyen ve oturan, genelde gravatı yakasının kenarına kaymış bir beydi. sulu mavi gözleriyle etrafında konuşulan türkçeyi ve konuları kavramakta güçlük çeken bir edayla fıldır fıldır takib eder ve... işte en mühimi:

her ne zaman bir karar oya sunulursa sunulsun ilk söz alan o olur ve mütaalası da şu olurdu:

-bey, ben kontra!..

dernek onun bu tutumundan o kadar çok çekmiş ki artık onun her şeye karşı olmasına nefes almak gibi adi bir alışkanlık haline getirmişler.

söylenen her bir şeye karşı olmak, muhalif olmak, kontra olmak ya insan alışkanlıklarının ya hayatın bir cilvesinin, huysuzluğun, "beni kale almıyorsunuz ama ben de buradayım" demenin bir türü ya da belki de hakikaten bir olaya alışılmışın dışında bakma alışkanlığı olabilir. ben bu fikre daha yatkınım gibime geliyor. çünkü çocukluğumda yaşadığım ve halen unutamadığım, şu ihtiyar yaşımda hatırladıkça bana elan tuhaf gelmeyen davranışlarım vardı. bunlardan bir tek tanesi yukarda anlattığım *kontra* olayına ve onun açıklamasına düz düşüyor.

istanbul erkek lisesinin arka taraflarında bir zamanlar bir bira bahçesi vardı. burada hem bira içilir hem de akşamları iki direk arasına bağlanmış çarşaftan bozma beyaz bir bezde filim gösterilirdi. bu gösterilerden benim hatırladığım bir tek laurel hardy filimleri.. pek muntazam olmayan tahta sandalyelerde filimi ilgiyle ya da öylesine seyredenler olduğu gibi hem seyredip hem de birasını içenlerde olurdu.

³ prodromos üründü

50 İNSANLAR

komik ve sessiz olmalarından dolayı sanırım annem ve babamla oraya gidişimiz biraz benim için biraz da onların bira keyifleri için olurdu.

filim başladıktan bir süre sonra ben onların dikkat alanlarından sıyrılır ve doğruca iki direk arasında bağlı duran beyaz perdenin arkasına koşardım..
ve *orada* ne olduğuna bakardım...

perdenin arkasına bakardım...

14mart2004

incir satan kız

sarımsaklı'dan biraz ötede ismini şimdi aklımda tutamadığım bir plajdayız. plaja meşhur bir otelden girmek mecburiyeti var. tabii belli bir ücret mukabilinde. sözde ülkede bütün sahiller halka açıktır ya !.. fakat sahilde insanların rahatı temin edilmiş. belki de yüz metre mesafeye gayet muntazam aralıklarla plastik uzun-iskemleler (şezlong) konmuş. aralarına müsavi bir şekilde hasır şemsiyeler de dağıtılmış, uzun-iskemlelerin yanlarında birer ufak sehpa... yani verilen paranın karşılığı bir şekilde *müşteriye konfor* olarak geri veriliyor. plaj, göz alabildiğince incecik bir kum ve nefis bir deniz. eylül'ün artık son günleri. ve güneş ve deniz insanlara verebilecekleri son güzellikleri, son nimetleri bonkörce dağıtıyorlar.

insanlar uzun-iskemlelere, kumlara ya da getirdikleri havlulara ya uzanmışlar ya oturmuşlar. ama sanki yazdan arta kalan senenin bu son güzelliklerini doya doya içlerine sindirmek bu son güzel yazdan kalma günlerin cidden kıymetini bilmek yerine, bütün yaz boyunca alışmış oldukları bir tatil havasının tabiat ana tarafından sürdürülmesi sanki gayet doğalmış ve tabiat ana da, hem de eylül'ün şu son günlerinde illa buna mecburmuş gibi davranıyorlar.

güneşe ve denize baktım, martılara ve kumlara baktım, insanların (bir takımlarının) bu davranışlarına hiç aldırmiyor.

onlar hep öyledirler zaten...

etrafımda, bazen benden uzaklarda bazen de bana kadar ulaşan konuşma kırıntıları kulağıma geliyor. konuşulanlara bakılırsa, okulların açıldığı bu günlerde plajı şenlendiren kalabalığın belli sosyal bir sınıfın insanları olduğu anlaşılıyor.

-şekerim....

-a vallahi olmaz ben vericiim...

-muhasebeciye dedim ki ...

52 İNSANLAR

folan...

arada sırada yüksek okul mensubu olduğu (ya da olacak)
belli olan genç insanlar zamanımızın *sözsel/ve elsel/*
şakalarını yaparak kumlarda koşuşturuyorlar.
anlayacağınız, bizler dahil, okulla, işle, çolukla, çocukla,
parayla, pulla pek ilişkisi olmayan çok ama çok mutlu bir
azınlık farkında bile olmadan güzel eylülü yaşıyoruz..

bu farkındalık garip bir şey. insanların yanı
başlarından, omuzlarının hemen dibinden tabiatın
yaratabileceğı, belki de mucize denebilecek
muhteşem bir olay geçiyor.
bir eylül'ün öğleden sonrası.
fakat kimse başını çevirip te ilgilenmiyor.
kimsecikler bakmıyor.

pembe bir etekle pembe bir buluz giymiş ellerinde
kendisinden de daha büyük iki sepet taşıyan yedi sekiz
yaşlarında bir kız çocuğunun, iki sıra halinde dizilmiş
uzun-iskemlelerin ara koridorunda yürümesine...
yürümekten daha çok sürüklenmesine...

- incecik sesiyle *taze incir* satıyor -
- alan yok... -

fakat dönüp bakan da yok.

kız bazen kızgın kumda yanan çıplak ayaklarını denizin
serin sularında biraz ıslatmak için duruyor.

sepetlerini yere bırakıyor.

gözleri mayolu, bikinili, şortlu, eli soğuk biralı,

dondurmali, gazeteli, kitaplı kadınlarda ve erkeklerde.

*şunun şurasında, belki de bir kilo gelen bir naylon
torba içindeki inciri bir milyona alacaksınız. pazara
gitseniz bunun kimbilir kaç mislini verirsiniz.
hem ne olur benden alsanız.*

*bir an önce sepettekiler biter ben de evime
giderim.*

size göre hava hoş.

*sizin evde para bekleyen suratsız, sarhoş bir
babanız yok. iki aydır devamlı öksüren bir anneniz*

*de yok. arkanızda sizin incirleri satıp satmadığınızı
kontrol eden nalet bir üvey ağbiniz de yok.*

size göre hava hoş.

küçük kız sanki bütün bir dünyanın yükünü yüklenmeye
hazır bir atlas gibi sepetlere hamle ediyor.

iki sıra halinde dizilmiş uzun-iskemlelerin koridoruna
doğru, sıcak kumlara doğru...

"taze incir"..

incecik, ağlamaklı bir ses.

"taze incir"

kimsecikler, kimsecikler dönüp bakmıyor.

farkında bile değiller dünya üzerinde birisinin incir
sattığının..

pembeli kız ufak bir nokta oluncaya kadar küçülüyor..

kumsalın sonlarına doğru..

eylül/ekim2002

paletler

önemsiz gibi gözüken bir olay oldu, dün bir sahil köyünde.

sahil köyü dediysem kente oranla küçük olduğundan. yoksa deniz kıyısında apartmanlar, küçük çapta gök delenler. bayağı görkemli. sonra burda yaşayanlar köylü falan da değiller.

orta halli. orta halliden de biraz daha hallice. yani öyle bir yerlerde, bir ağaç gölgesi altında toplanmış tencere-tava, yemek kaynatan kadın veya erkekler yok. ya da demlik başında aileler...

modern, uzun iskemlelerde oturan veya yatan bikinililer, ya da esneyip dedikodu yapanlar...

iyi aileler...

koskoca bir sahil şeridi... yüzelli ikiyüz metre ya var ya yok. herkes yayılmış ya güneşleniyor ya da denize giriyor. işte bunların arasına, oradakilerine hiç benzemeyen, ruh gibi bir yabancı sokuldu.

oradakilerden, onlardan değil... kesin.. belki de ağaç altında tencere kaynatanlardan, belki onlar denize daha rahat girsinler diye güneşin altında sahil şeridine koskoca betonu dökenlerden, harç karıştırıp kum eleyenlerden.. oniki onüç yaşlarında, kısa kumral saçlı, esmer, mavi gözlü, çelimsiz..

güneşlenenlerin, konuşup gülüşenlerin arasında dolaştı. konuşulanları pek duyduğunu sanmıyorum. ama görüyordu. kendi yaşitlarını, kızları erkekleri, bikinilileri, bluzluları, şov yapar gibi dolaşanları.

o'nun da şortu fena sayılmazdı. belden öne doğru iki yanı kemerli, ama gevşek. alacalı yeşilli, biraz da bol...

ne kadar güzel şeyler vardı. botlar, sandallar, illa da paletler. ayaklara takılıyordu ve çırpınca ayakları amma hızlı gidiliyordu denizde.

kıyıda bir çift o cins paletlerden duruyordu. portakal rengi, hafif ıslak. belli denizden yeni çıkmışlar.

eğildi. aldı. belki bir giyerdi. bir de o denerdi belki. sonra yerine kordu. o, bu düşünceleri kafasında geçirip, paletleri ayağına daha geçirmeden kendinden az daha küçük bir oğlan geldi yanına:

-o paletler benim ablamın, dedi. durdukları yerden paletleri, biraz da cakalı bir biçimde sahiplenerek aldı ve gitti.

sonra olay oldu..

dört kız geldi. onunla aynı yaşlarda. ne var ki aynı yaşlara rağmen yabancıнын boyu biraz daha ufak kalıyordu onların yanında..

paletleri sordular yabancıya.

yabancı olayı anlattı. ufak bir oğlanın gelip aldığı..

'neeee..?! yooo!.. paletleri o almıştı.. yalan söylemesindi..

hırsız.. utanmaz.. ayıptı, ayıp bu yaptığı'

dört kız yaşlarından umulmayacak bir süratle, makina gibi konuşuyorlardı.

yabancı şaşırdı.

'peki, peki kim aldıysa bulacaktı. bağırmalarının herkesin içinde..'

'tabii bulmalıydı. yoksa onlar bilirlerdi ne yapacaklarını.'

dört kız yabancıнын yerde duran pantolonunu, gömleğini, plastik ayakkabılarını aldılar...

'hele bulmasındı.. o zaman eşyalarını da zor alırdı..'

yabancı milyonlarca cıvıl cıvıl insan içerisinde, sahilde, sanki oraya aydan yeni düşmüş gibi tek başına, yapayalnız kaldı. sesi çıkmıyordu ama gözlerinden sicim gibi yaş akıyordu. çaresizlikten, öfkeden, yalnızlıktan... olayın burasında hikayeye ben girdim. olanları yabancıdan öğrendim. niye ağladığını, bir derdi mi olduğunu sordum... anlattı.. ama tabii hepsini değil. anlatmak istemediklerini ben anladım.

biz konuşurken dört kız fırtına gibi geldiler. herhalde 'o' dört kız 'bu' dört kız olmalıydı.

ne kadar kendilerinden emin, güvenli ve rahattılar. sanki yirmi yaşında dört kez evlenip dört koca boşamış gibi,

sanki büyümüşte küçülmüş gibi bir halleri vardı. bir edaları...

'ne olmuştu?.. bulamamıştı değil mi?.. yalan söylememeliydi... paletleri oradan kimse almamıştı... kim alabilirdi ki ondan başka.. hırsızdı.. hırsız.. o çalmıştı işte.. utanmalıydı.. nereye koymuşsa çabuk ortaya çıkarsındı... yoksa..'

müdahale edebilmek için ağızımı açtığım halde konuşmaya bir türlü fırsat bulamıyordum. ikimizi de esir almışlardı sanki. etraftaki bir kaç bikinili, müstehzi ve mütebessim bizi seyreliyorlardı ki...tam bu sırada..

mini futbol sahasının oradan küçük bir oğlan:

'ablaaa... abalaaa..' diye bağırarak bize doğru koştu... elinde mahut portakal renkli paletleri sallaya sallaya.

'hadi denize giriyor muyuz ?...'

kızlardan birisi küçük oğlanın elinden paletleri aldı diğer elinle koltuğunun altında iğreti tuttuğu yabancının eşyalarını (yere bırakmadı..) fırlattı attı..

ve bir tek kelime, tek bir kelime söylemeden saçlarını bir eda ile yana savurarak dönüp gittiler.

yabancı eğildi, eşyalarını topladı, sitenin kapısına doğru yavaş yavaş yürüdü, başı önünde, yanakları gözyaşından sırılsıklam...

yaz1978. bayramoğlu

çocuklar...

arabayla gelirken, kırmızı falan yandığında ya da trafik tıkağında minik çocuklar peydah oluyor şimdilerde arabaların önünde.
ellerinde saplı süngerler.
daha "dur, mur, istemez, çekil ordan" demeye kalmadan hemen arabanın ön camını silmeye başlıyorlar.

keratelerin boyları zaten iki karış dört parmak.
silebildikleri de bir lokmacık yer.
aslında iş çabuk bitiyor. ön cam, silginin çamurlu suyla bıraktığı yol yol izlerle daha da beter olurken hemen açık duran cama yanaşıp onaltı saat çalışmış bir kömür madeni işçisinin o bezgin tavrı ile haklı bir emeğin karşılığını bekliyorlar.
verdin, verdin...
yan çizmeye kalktın mı, vay haline.

direksiyon başında oturanın dış görünüşüne göre yakıştırdıkları "abla, abi, yenge, amca, dayı..."larla başlıyorlar yalvarmaya.
belki de kimilerine göre, asılmaya..

içlerinde bazen yetişkinler de oluyordu. fakat son zamanlarda boylar hepten küçüldü. minicik yumruk kadar çocuklar.
ayaklarda ya bir yarım pabuç var, ya da yalınayak.
pantolon belden ipe sıkılmış.
üstündeki fanila liyme liyme.
el, yüz, çamur içinde.
ve gözlerde kapkara bir hüzün.

şimdilerde artık konuşmuyorlar da. yalnızca, bütün merhametleri bir anda harekete geçirmeye kadir, sabit, nemli bakışları o hüznü gözlerinde toplayarak bakıyorlar.

58 İNSANLAR

verdin... verdin!.

yan çizmeye kalktın mı... ağızlarını bile açmıyorlar.

arkadaki arabaya gidiyorlar... neyse....

27ağustos1992

bir pazar hikayesi

televizyondaki beyaz gömlekli adam ötekisini fena halde dövüyor.

ötekisi ise , belinden omuzundan kalçasından sarkan sallanan silahlarla tam teçhizatlı bir ordu gibi sanki. bitane de elinde var. ve en gösterişlisi de o.

fakat beyaz gömlekli adamdan yediği yumruklarla elindekini düşürüyor. ayağa kalkması mümkün değil. yumruklar yağmur gibi iniyor. arada o da bir karşılık veriyor. yüreğin ağzına geliyor, beyaz gömlekli kaybedecek diye.

fakat hayır.

kaybetmiyor.

beyaz gömlekli *iyi adam*.

cephane deposu suratlı ise kötü adam.

hatta bizim beyaz gömleklimizden daha iri yarı olmasına rağmen bu döğüşü kaybediyor.

yediği son sağ...

son sol..

bir diz..

tekme..

yere seriliyor.

o kadar...

farkında olmadan derin bir soluk alıyorsun.

son döğüşün gerdiği sinirlerin yay gibi..

koptu kopacak..

televizyondaki film devam ediyor.

kalkıyorsun pencereden dışarıya bakıyorsun.

halbuki televizyondaki film devam ediyor.

acaba ne oldu ?

acaba ne olabilir ?

mantıklı düşündüğünde; ne komik değil mi mantığın tam burada devreye girmesi... olabilecek fazla bişey yok..

beyaz gömlekli adam öteki iriyarılarla biraz daha uğraşıp, biraz daha canı yanacak, biraz daha zorluk çekecek, belki

60 İNSANLAR

de uçurumun kenarına kadar gelecek, hatta belki de
uçurumdan aşağıya bile yuvarlanacak...

fakat..

fakat sonunda iyiler (burada beyaz gömleklimiz) daima
galip gelecek.

o güzelim beyaz gömlek liyme liyme ve kan ve kir ve kir
pas içinde.

ama beyaz gömleklinin bir elinde altıpatlar diğer eli bir
kadının omuzunda ve suratında tarifsiz

hüzünlü/mutlu/esrarengiz/ kendinden-emin star
gülümseyişi.

perde..

sonunda iyiler daima galip gelir.

iyiler daima galip gelir.

daima galip gelir.

galip gelir.

iyiler....

pencereden dışarıya bakıyorsun..

*ve düşüncelerini, akşam vakti çişe çıkarttığın bir
köpek gibi ipinden sıkı sıkıya tutup gezdiriyorsun..
düşüncelerini.. bir pazar öğleden sonrasının
yeşilliklerinde ve sokak aralarında..
düşüncelerini....*

acaba hakikaten televizyonlardaki gibi, filmlerdeki ve
çoğu tiyatrolarda oynanan oyunlardaki gibi hep iyiler mi
galip geliyorlar ?

*köpek tasmaına asılıyor..
sen çekiyorsun..
o seni çekiyor..*

pencereden top oynayan çocuklara bakıyorsun, tel örgü
ile çevrilmiş bir sahada.

61 İNSANLAR

birbirlerine bağıyorlar, top istiyorlar, vuruyorlar ve sert giriyorlar. birisi yere düşüyor dizini tutarak. oyun devam ediyor.

tel örgünün dışında bir elinde bez bir bebek diğer elinle kardeşini (herhalde) tutan bir kız maçı seyrediyorlar. yüzlerinden ne hissettiklerini anlamak mümkün değil.

*köpeğin burnu yerde, usul usul gidiyor..
ip elinde mi değil mi farkında bile değilsin..
arkasından gidiyorsun..
gayriihtiyari...*

yokuş aşağıya arabalar iniyor.

yokuş yukarı arabalar çıkıyor.

sakin çıkanların arkasından, belki de bu pazar sükûnetine dayanamayan, belki de artık sükûnetin ne olduğunu dahi bilmeyenler önce var kuvvetleri ile kornalarına basıyorlar. sonra arabaların akış düzenini hiçe sayarak önünde sakın giden otomobili solluyorlar.

deli gibi.

karşı yönden gelenler şaşkın.

iyice... daha iyice sağa kaçıyorlar.

neredeyse kaldırıma çıkacaklar.

berikileri sollamanın ve hızlanmanın, karşıdan gelenleri ürkütmenin/üstün/başka/ ayrıcalıklı olmanın verdiği zafer coşkusu ile uzun uzun, güçlerini simgeleyen kornalara basarak geçip gidiyorlar.

*köpek bir ağacın dibinde takılıp kalıyor..
çekiştirmen beyhude..*

evlerin arasından görünen caddenin bir köşesinde bir polis otomobili...

mavili beyazlı..

sağ tarafta oturan iyice kaykılmış.

sigara içiyor..

direksiyon başındaki kapısını açıp dışarı çıkıyor.

62 İNSANLAR

önce iyice geriniyor..
sonra göbeğinin iyiden iyiye altına düşmüş kemerini ve
pantolonunu çekiştiriyor.
önden ve arkadan.
çömelecekmiş gibi yapıp, dizlerini büküyor ve pantolonun
apışarasını çekiştiriyor..
rahatlıyor herhalde enikonu..
gözünün önüne yürüyenler geliyor caddelerde kol
kola... bir okul önünde ellerinde resimlerle
kadınlar...
acımasızca kalkan inen coplar... patlayan
bombalar...
bir cesedin dağılmış parçalarını süpüren belediye
görevlileri...
karanlık dehlizler, odalar, çığlıklar, haykırışlar,
bağrıışmalar, yalvarmalar ve sessizlik...
yağlı bir ip, incecik narin bir boyun...
göbekli olan polis arabanın kapısını açmadan kepini
ensesine yatırıp açık camdan eğilerek sigara içene bir
şeyler söylüyor ve gülüyor ağız dolusu..

*köpek birden süratle ağacın etrafında dönüyor..
kördüğüm oluyor ip..
köpek havlıyor..
canhıraş...*

bir hanımla bir bey iniyorlar merdivenden sitenin
otoparkına doğru..
yukarda.. yirmidört numarada oturuyorlar.
bey paltosunu omuzuna atmış.
devetüyü...
ham'fendinin kürkü uzun. herhalde pek bilinen cinslerden
değil.
bir *biip* sesi işitiliyor. kapı kilitleri otomatik herhalde. *klik*..
açılıyorlar...
beyaz tek kapı bir beemve.

63 İNSANLAR

bey zarif bir omuz hareketi ile paltosunu koluna
düşürüyor ve arka koltuğa atıyor.
ham'fendi kürkünün eteklerini toplayıp koltuğa oturuyor.
bu arada taaa ilerden koşup gelen site bekçisi kapıyı
tutuyor.
nefes nefese.. hürmetle..
kolayca kapanması gereken kapıyı iki elinle tutup
dikkatle, acemice ve hızla kapatıyor.
trrrrakkk !..
geri çekilip eğiliyor.. siperlikli şapkası elinde..
beemve imal edildiği ülkenin ve insanların kemiklerine
işlemiş o her şeyi küçümseyen, yerli halkı hor gören edası
ile kışından beyaz bir buhar çıkartarak, burnu havada
çekip gidiyor...
bekçiyi arkada küçücük bırakarak..

*köpeğin artık dönecek yeri kalmamıştır..
sen dolanıyorsun ağacın etrafında ipi açmak için..
zor... zor açılıyor ip..
bir an iskenderi ve kılıcını hatırlıyorsun...
kesss !.. kurtul....*

çocukların top oynadıkları yerin tam hizasında, az aşağıda
bayırın sonunda karayollarının çin, orta afrika ve erken
barok mimarilerinin münasip karışımından esinlenerek
yapılmış bir lojmanı var. yanında da park yeri.
fakat bu park yerinden karayollarının arabalarından daha
çok otoyolda kaza yapıp hurdahaş olmuş arabalar
yararlanıyorlar.
yanmış, devrilmiş, toslamış, tanınmayacak halde olanlar.
burnunun yarısı şoför mahalline kadar girmiş olan bir
tanesine gözün takılıyor.
sanki bir şeyler hatırlamak ister gibisin.
dilin ucunda.
kesirlik miydi acaba ?
yok yok...
sedirli..
sesirlik belki de..

64 İNSANLAR

her neyse.. on onbeş sene falan önce olmalı.
zaman ne kadar da çabuk geçiyor..
hiç bir ayrıntıyı hatırlayamıyorsun, tek bir karesi bile
kalmamış kafanda olayın.
gazeteler yazmış mıydı ?
bir araba vardı
galiba..
kaza mı ne olmuştu..
milletin bir vekili.. derin devlet...
ve bagajda bulunan altıpatlılar ve tüfekler...
imkanı yok hatırlamıyorsun.
hatırlamak bile istemiyorsun..
aman canım...

*köpek yere oturmuş, sana doğru dönmüş..
neşeli neşeli havlıyor..
memnun hayatından..*

televizyonun karşısına geçiyorsun yeniden.
film belki de daha bitmemiştir.
bakalım ne olmuş..
iyiler galip gelmişler midir acaba?
4Ocak1999 Pazar

gaz lambası

ara sıra birileri *anekdot* niyetine hikaye anlatırlar: efendim hani new york'ta bir kere (ama yalnızca bir kere..) yirmibeş saat kadar elektrikler kesilmişmiş te... bütün koca şehir birbirine girmişmiş te. ve hatta bu 'elektrik kesilmesi' new york şehrinin tarihinde bir dönüm noktası olmuş, akıllarda takılıp kalmışmış ta.. bazı ana babalar çocuklarına "seni işte o zaman leylek amcana sipariş verdik" diye tatlı tatlı anlattıkları bile olmuş. yukardaki hikayeyi duydukça bizim ülkede neden periyodik nüfus patlamaları olmuyor diye hayret etmemek elde değil. her gün her dakika ya bir yerde tamir vardır, ya jeneratör bakımı veya yenilenmesi.. ya da fareler bihale karıştırmışlardır.

pat !... diye birden gidiverir. ya kitabın en güzel bir yerindesin, ya televizyonda katil bıçağını kaldırmış kadının arkasından yaklaşıyordur. ya şu ya bu...

neyse ki bizim nesil bollukların olmadığı bir dönemden... daha doğrusu yoklukların çok olduğu senelerden kalma.. fazla üzülmiyoruz, sinirlenmiyoruz, sakın olmaya çalışıyoruz. bakkaldan beş adet mum alıyoruz; 1947'lerdeki üç katlı ahşap bir ev parasına... atıyoruz bir kenara lazım oldukça kullanıyoruz. tabii her iş gibi bu işin de bir raconu var. aldığıın anda buzdolabının en serin bir köşesine koyacaksın.. yoksa mumları dışarlarda bir yerlerde bıraktın mı yandın. tam lazım olur alırsın yakmaya, bir de bakarsın kimi dalkavuk müsteşarlar gibi belden aşağıya bükülmüş. kimi efkarından 'u' olmuş. düzeltmeye kalkarsın. çat !.. kırılır, ellerine yapışır. düzgün olanı düzgündür de, bu seferde yanınca boynu bükülür, yerlere damlar ve en sonunda da beş dakika içerisinde 'mum' gibi eriyip gider.

biz bu eziyetleri çekmemek için sevil'le karar verdik bir gaz lambası aldık. yani idare lambası. yani şinanay. hani bilmeceelerde sık sık sorulan, alt tarafı

mavimtırak, yollu yollu, şişman göbekli, cam; üst tarafında karnı geniş üstü ince beş numara lamba şişesi, arkasında tenekeden aynası.

sen gel de bunu şimdiye kadar gaz lambası görmemiş çocuklara anlat. sessiz filim oynar gibi bir şey...

o sıralarda sanki hissetmişler gibi bir yerlerden bir de porseleni gelmez mi hediye diye?. biz bir derken oldu iki lambamız. tabii hemen gaz peşine düştük. gaz dediğimizde 'sulu gaz'. yani aygaz maygaz falan değil. ona da şişe lazım. ara tara neyse dükkanın bir yerinde boş bir şişe bulduk. hem de "jb" marka. (iki sütun arası gibi bir şey..) sonra başladık gaz aramaya. eskiden hangi bakkala gitsen şıp diye bulurdun. çünkü o zamanlar uygarlık denilen lüks daha bizim memlekete uğramamıştı...

bakkallar bakkaldı hani !. kasaplarsa kasap. şimdilerde bakkal oldu market. adama 'gaz' diyorsun "abi aygaz bayi iki sokak ötede " diyor. neyse sonunda eli ayağı düzgün bir bakkalda bulduk "gazi". hem biz 'gaz' dediğimizde aval aval yüzümüze bakmayan beyaz saçlı gözlükleri burnuna düşmüş cinsten bir bakkal amca.

eve geldik. lambaları bir güzel yıkadık, hohladık, parlattık. fitilleri tırnak makasıyla güzelcene düzelttik, gazını koyduk, yaktık ki... eh.. yani keyfine doyum olmaz.

ondan sonraki elektrik kesintileri ailenin bir arada toplanıp, o allahın belası renkli-cam musibetinden kurtulup, gaz lambalarının bin yıllık esrarengiz tatlı, huzur dolu sarımtıraklığında bütün bir mekanı, hayal gücünü zorlayan ışık gölge oyunlarına boğarak uzun zamandan beri özlediğimiz tatlı sohbetlere gömülmemize vesile oldu. yeni evliler birbirlerine sarılmış, sevil karşımda, küçük oğlan masada bir şeyler çiziktirirken kulağı bizde..

sanki 1940 lara geri döndük. anneannem, annem, babam ve ben. storlar sonuna kadar inik, dışarda bekçi düdüğü ve sekiz lambalı phillips'ten nurettin artam'ın radyo gazetesi. "... umumi manzara şöyle görünüyor..."

67 İNSANLAR

bunları konuşuyoruz işte.. daha sonra almanya maceralarımızı. sonra iki yaramazın nasıl kireç kuyusuna düşüp hayalet gibi bembeyaz eve geldiklerini, sevil'in çığılı. daha bir sürü şey, bir sürü hatıra.. ve o güzelim beş numara lambanın tam göbeğinde sarı, turuncu, mor, beyaz bir ışık, zaman zaman titrek, bazen hafif dalgalı. insanları alıp götüreren. uzaklara... çok uzaklara... ve insanları sıcacık birbirlerine yakınlaştıran.

aradan zamanlar geçti. yılbaşı süratle yaklaşmaya başladı. çalıştığımız iş yerinde her iki bayramda ve yılbaşında çalışanlara erzak dağıtılıyor. bu sene de çeşitler konusunda aramızda çifte bahis oynuyoruz. verilecek yağın markası, kaç paket makarna, yine salça var mı falan gibi.. bu belli günlerden en az iki gün önce taşeron bir firma tarafından hazırlanmış torbalar asansörlerle en üst kata çıkartılıp toplantı odasına konur, maaşını alan, personel müdürümüzün direktif ve talimatları ile torbasını da yüklenir gider.

fakat bu sene ayın otuzu oldu, ne torba var ne de dedikodusu. bu sefer de millet 'bu sene verirler mi vermezler mi' çifte bahislerine tam başlayacak.. ken.. yük asansöründen koca koca koliler indirdiler. doğru toplantı odasına. önce kimse ne olduğunu anlayamadı. daha sonra maaşını alanın eline koliden bir kutu çıkartıp tutuşturdular.

eve gelip kutuyu açınca olay anlaşıldı. meğerse bu seneki hediye *ışıldak* mış. hani şu bas bir düğmeye öndeki floresan lamba yansın, çek düğmeyi yukarı iki floresan yansın, bas öteki düğmeye fener yansın, çek aşağıya berikisini sinyaller, iki dalgalı radyo, alarm, şarjlı pil, oynar başlık...

velhasıl dünyanın öbür ucundaki o ufacık sarı benizli, çekik gözlü insancıkların uğraşp, didinip yaptıkları bu harikalara hayran olmamak elde değil.

68 İNSANLAR

adamlar utanmasalar neredeyse bir de patates kızartma makinası ile meyve presini bile içine yerleştirecekler aletin.

alem adamlar şu doğulular.

neyse artık elektrikler kesildiğinde sevil sesleniyor:

"getirsene canım şu senin feneri.."

nereden benim oluyorsa..?

basıyorsun düğmesine... odanın içi gündüz gibi.

çiğ beyaz bir ışık.

ve kös kös oturup tek'in keyfini bekliyoruz.

ağzımızı bıçak açmıyor.

13nisan1996

köpekler, kediler ve insanlar

kahvaltıda tanıştık onunla.

boz renkli, düşük kulaklı, oldukça irice alelade bir sokak köpeği.

bizim tatil köyünde pek sokak mokak olmadığından.. daha doğrusu köy köpeği.

beyaz peyniri ağzıma atıyordum ki.. onu gördüm.

gülümseyerek baktı bana. kuyruğunu salladı heyecanla.

bir de "hav" dedi.

dost olduk sonra. yemek, su verdik, konuşup dertleştik.

ismini.. kendisi de bilmiyordu. ona sadece "köpek" dedim.

anladı. ve bizden ayrılmadı. kapıdan evin önüne

çıktığımızda ve sevil deniz kenarına doğru yürümeye

başladığında önceleri şaşırdı bir an için. benimle mi kalsın

yoksa sevil'le mi gitsin ? sonraları adet edindi. sevil'i

yalnız bırakmadı. deniz kenarına kadar götürür, o dönene

kadar da gölge bir yerlere sığınıp beklerdi. bazen uyuya

kalır, güneş diklenir, gölgeler ufalır, köpek güneşin

altında kalıverirdi. söylemesen farketmez. "çocuğum. şu

gölgeye gitsene. pişeceksin güneşin altında!.." uyarır.

güzel gözlerle bakar. ön ayaklarını iyice gererek gerinir.

daha bir gölge yere sığınırdı. geceleri arka kapının

sağanlığına kıvrılıp yatar, en ufak bir gürültüde kafasını

dikerdi.

tatilden döneceğimiz günün sabahı, saat beş falan

olmalıydı, onu park yerinde bizim otomobilin önünde

bulduk. uzanmış yatıyordu. bavulları yerleştirdik, arabayı

çalıştırdım, camları biraz sildim. ee artık gideceğiz. ne

dedikse yerinden kalkmadı. "gelecek yaz.." dedik

"mutlaka geleceğiz. sen bizi merak etme" dedik.

kalkmadı. sonunda boynundan budundan tutarak bir

kenara çektiirdik. yoksa gidemeyeceğiz bir türlü..

park yerinde bir u dönüşü yapıp yola çıktığımızda ayağa

kalkmış arkamızdan bakıyordu. kıpırdamadan.

dünyaların bütün hüznüleri gözlerinde.

bir şeylerimiz onunla beraber orada kaldı.

ertesini sene köye geldikten on gün sonra otoparkın bir köşesinden başını kaldırıp o beni farketti. yanıma geldi kuyruğunu sallayarak. hiç hali yoktu. her tarafı yara bere içindeydi. yüzü, gözü, her tarafı. sonradan onu kış boyu besleyen, ona bakan komuşu motel sahibinden duydum. hemcinsleri saldırmış, kavga etmişler herhalde. yaşlı olduğu için savunamamış kendini. ama ismail bey (motel sahibi) kendi köpeğinle beraber ona da bakmış. ne demeli? sağolsun. "köpek" yine bize misafir oldu. biraz yaralarına baktık. ilaç sürdük. bol bol konuşup dertleştik. ama eski hali yoktu. bazen sevil'i deniz kenarına kadar götürmeyi bile ihmal ediyordu. yorgundu. ve bir gün kayboldu. biz geri dönünceye kadar da ortaya çıkmadı. ondan sonraki sene de. daha sonraki sene de.

ama daha sonraki sene ortaya "arap" çıktı. terry'e benzer, marsık gibi simsiyah, yerinde duramayan bıdık bir şey. beni görür görmez kucağıma atladı. ne numaralar, ne numaralar.. elimi yalıyor, hevliyor (ince havlama..) patilerinle oramı buramı tırmalıyor. bu arada kuyruğu sağanak yağmurda şaşkın kalmış otomobil sileceği gibi.. seville sataşılıyor. birden aport durup fırlayıp gidiyor. bir dolanıp gene geliyor. hadi al baştan. yani.. dünya güzeli bir canlı. artık arap'la yatıp arap'la kalkıyoruz. bir dakika gözden kaybolursa başta biz ikimiz herkes merak ediyor "nooldu yavu bu arab'a!..". tatilin ortalarına doğru arap'a bir şeyler oldu. ilk önceleri topallamaya başladı. başının sağ tarafında da bir takım yaralar.. "allah kahretsin. namussuzun biri arabayla çarptı her halde sonrada kaçtı gitti hayvancağızı da orda bıraktı.." dedik. ilaçlar falan aldık. pansumanlar yapmaya başladık. lakin faydası yok !.. ilk önceleri keyifsiz keyifsiz etrafta dolandı durdu sonraları çay bahçesinin arka tarafındaki büyük çiçek tarhının içini kendine mekan olarak seçti. oradan da öldür allah bir yerlere ayrılmıyor. neyse bir sebze sandığı bulduk. içine batttaniyemsi

birşeyler koyduk, yatak gibi.. artık herkes ilgileniyor. her gün önünde envai çeşit yemekler. fakat arap ne yiyor ne içiyor. sadece ara ara ağlıyor. düşünebiliyor musunuz ağlıyor sadece.. yatağınla beraber aldık şehirdeki bir veterinere götürdük. muayene masasına yattığında artık ağlamıyordu. yalnızca bakıyordu. kömür gibi gözlerinle. muayene sonucu doktor, milyonda bir rastlanan bir parazit mi, mikrop mu her neyse onun neden olduğunu söyledi. öyle bizim tahmin ettiğimiz gibi araba çarpması falan değilmiş. ve de ölümcül bir hastalıkmış. iki seçenek sundu bize. ya bir hafta daha bu ağlamalara dayanır ve sonunda onu kaybederiz, ya da hemen bir iğne ile uyutur. yani öldürürüz. başka ? "başka yok" dedi kestirdi attı. eve geldiğimizde arap sebze sandığı yatağı içinde çoktan uyumuştı. artık ağlamıyordu. akşam dokuza doğru alaca karanlıkta tepelerde bir yerde bir çınar ağacının altında bir mezar kazdım zor bela. derince. arab'ı bezlere sarıp çukura yerleştirdim. örttüm. üzerine büyükçe bir taş yuvarladım. ağlamak istedim. ağlayamadım. benim ona doğru akan sevgimden çok onun bana olan sevgisini düşündüm.

artık kimsenin sevgisini kendi sevgim, kendi 'benim' için istismar etmek istemiyorum.. kediler ve köpeklerden uzak durmaya karar verdim.

ama bunun bir aldatmaca olduğunu da bilmiyor değilim. istimar mı? yoo hayır !..

belki..

ondan sonraki senede bu seferde ister istemez kedilerimiz oldu. sarmanlar, tekirler, araplar, boncuklar..

kediler daha bir başka.

onları başka bir yerde başka bir zamanda, belki daha zevkli bir anda anlatırım. döneceğimize bir kaç gün kala bir dişi köpek peydah oldu.

oldukça yaşlı. kapının önüne kadar gelip belki bir şeyler veririz diye... hayır öyle ayakta beklemedi.

çöktü..

adeta yere yığıldı.

sanki dört ayağının da zembereği boşalmış gibi.
sanki tahammül sınırının sonuna gelmiş gibi. ve yaşanmış senelerin bilgeliği, anlamsızlığı, yorgunluğu....
bu çöküş beni onlarca sene önceye götürdü birden; tatil köyünün inanılmaz güzellikteki sıcak, aydınlık, güneşli gününden dolmabahçe yokuşunun dik, lambalarla aydınlatılmış, yağmurlu, yarı ıslak bir gece yarasına.
tek tük otomobiller. önümde üç otomobil. dolmabahçe'ye inen yokuşta gecenin o ilerlemiş saatine rağmen kırmızı ışıkta duranlar var. en öndeki otomobilin hizasında kumaştan çok partal yığınları yumağı içerisinde bir adam. yaşı falan belli değil. kafa traşlı ve bir karış sakal. alnında bir yara, kanıyor olmalı; ellerini önce dizlerine dayadı. sonra iki büklüm yavaş yavaş bütün irade ve enerjisini toplamaya zorlayarak ayağa kalktı. bir an öyle durdu. sokak lambasının loş ışığına rağmen yüzündeki ifadeden çok acı çektiği belli. öndeki otomobile yaklaştı. belli ki bir para falan isteyecek.
hayır...
istemedi.
lambaların ışığında pırıl pırıl parlayan otomobilin ön camına düşen yağmur damlalarını silmeye gayret etti. silmek için bezi falan yoktu. ama parça parça olmuş kollarının kalan yenini elini bükerek kavramaya çalıştı. elinden geldiğince camı temizlemeye gayret etti. üç beş kuruş alır umuduyla.
yeşil yandı. otomobil yaydan fırlamış bir ok gibi ileri atıldı. adam önce sallandı. sonra...
sonra.
adeta yere yığıldı.
ayaklarının zembereği boşalmış gibi. sanki tahammül sınırının sonuna gelmiş gibi.
ve yaşanmış senelerin bilgeliği, anlamsızlığı, yorgunluğu....
faydasız.... çaresiz....
önünden hızla geçip giden otomobiller.
içinde şöförler... fakat insansız.

selam herkese,

dışarda kar yağıyor..

lapa lapa..

eğer odanın ışıkları sönükse, gecenin bu saatinde dışarda
doyumsuz bir tabiat olayını seyretmek..

hele yemekten sonra..

kaygusuz..

evin hemen karşısında yanmakta olan sokak lambasının
huzmesinden nerelerden geldiği belli olmayan uçuşan
pamuk gibi taneler..

ve sokakta kar topu oynayan bereli kaşkollü çocuklar..
şiirsel..

kaloriferler haldır güldür yanmakta ve evin içi hamam
gibi..

bir haftadan beri süregelen doğalgaz pahalılığı,
belediyenin ya da bir başka kurumun bizi kazıklaması
dedikoduları bir kulağımızdan girip bir kulağımızdan
çıkıyor...

bizi ilgilendirmez..

evimiz sıcacık..

böyle bir posta iletisinin gidebileceği, ya da girebileceği
her hanenin türkiye standartlarına göre belli bir yaşam
düzeyi var.. vardır... mutlaka..

bu standart öyle ya da böyle kaloriferli bir hanede belli bir
yaşam ön koşulunu beraberinde getirir mi... getirir... bu,
ve tabii buna benzer bir sürü konforu da beraberinde..
bu doğaldır..

dışardaki kar havasının manzarası, yalnızca bir letafettir,
sıcacık bir odadan dışarıya bakıldığında.. hatta bu soğukta
insanı sınımsıcak saran bir eve, konfora ve belki de bütün
bunların nedeni olabilecek bilinmeyen bir tanrıya şükran
duygularını sunmaya lüzum hissetmeden.

74 İNSANLAR

kemikleşmiş bir alışkanlık..

televizyonlar bir haftadır kar ve soğukla meşguller..
yağan karı, sorumsuz sorumluları, trafik karmaşasını,
otobüs bekleyenleri ve tatil olan okulların önünde
sevinçten ağzı kulaklarında bir sürü çocuğu
göstermekteler..
günlük hengame..

dün akşam bir ara, çok kısa birkaç saniye süren bir haber
geldi ekrana, ciddi bir televizyon kanalının birisinde.
haber kısa belki bir belki de iki cümle..
spiker hanım karşısına aldığı bir *kar yetkilisine* şunları
söyledi.
"bu soğukta sokaklarda dolaşan ve gidecek hiç bir yerleri
olmayan kimsesiz sokak çocuklarının donma tehlikesi
içinde olduklarını ve...."
son...
5ocak2002

martılar+güvercinler+serçeler

saat sabahın dördü. bilemedin dörtbuçuk. eski galata köprüsü daha yerinde duruyor...

...altındaki kahvelerde, dükkanlarda, gişelerde
gri bir sessizlik..

yalnızca dubalara vuran siyah
dalgalıkların

çıkardıkları sesler..

şap..şap..şıpırr..şap..şıpır..

çok uzaklarda bir vapur düdüğü..

belli belirsiz.

köprünün üstündeki ışıklar henüz sönmemiş. ince uzun
kaidelerin üzerindeki karpuz lambalarda beyaza yakın sarı
ışıklar...

...eminönü'nden karaköy'e, karaköy'den

eminönü'ne doğru sıra sıra..

ve güzel bir yaz gününün sıcağına gebe
doyumsuz bir serinlik..

köprünün bir ucunda beyazlar giymiş bir adam. şişman
karınlı ince boyunlu pirinç güğümüne eğilmiş. erkencilere
sahlep hazırlığı içinde. bardaklarını yıkıyor... gıcır gıcır..
yalnız....

halicin bir ucundan başlayan gök kubbenin üstünde
suskun, heybetli, tarifsiz bir lacivert..

ve lacivertin üstünde tek tük yıldızlar...

galata,

yeni cami,

tophane ve

topkapı'ya doğru

belli belirsiz bir maviye dönüşen gök kubbenin ve
marmaraya açılan denizin üstünde kızarmaya yüz tutan
ufkun aydınlığına yenik düşmek üzereler...

*selim paşa ilkokulundan oğlunu almaya giden
zehra hanım telaş içerisinde. daha eve gidilecek,*

*yemek yenilecek. saat dörtte matamatikçi
gelecek. altıbuçukta beşiktaş'taki kursa yetişmek
lazım.
nasıl olacak?
nasıl olacak?..
yarabbim!..
ne kadar zormuş çocuk yetiştirmek...
halide hanım geçenlerde laf arasında söylüyordu.
onunkine gelen hoca beş milyon fazla alıyormuş
ama hangi koleji istersen garanti ediyormuş.
ne yapsak acaba?
bir de onu mu denesek?
babamız gene para lafını duyarsa küplere
binecek.. aman canım !..
ister binsin ister insin..
bu kolej kazanılacak!...
vallahi rezil oluruz cümle aleme. kimsenin yüzüne
bakamayız.. hele komuşular ne derler ?..
ya halide hanım?..
zaten ne gecemiz kaldı ne gündüzümüz.
okul.. hoca.. kurs.. ders.. okul.. hoca....
ne olur..
ah ne olur şu koleji bir kazansa...*

karaköy.
saat altı.
suat'ta⁴ üç beş yolcu ya var ya yok.
bütün sesler akisler yaparak vapurun her tarafından
duyuluyor.
kaptan köşkünden önce birinci "triling ling ling.."
homurtulu bir uskur sesi
ve yerinden kopacakmış gibi
sallanan
ikinci mevki sıraları..

⁴ Denizyollarının bir vapuru

77 İNSANLAR

arkasından ikinci "triling ling ling.." bir an sessizlik ve yeniden sarsıntı.. köpüren denizin üzerinde sahile bağlı balıkçı sandalları birden deniz üzerinde olduklarını hatırladılar.. sallanmaya başladılar.

inerek.. çıkarak..

yana yatıp kaykılarak..

burunları havada..

burunları sularda..

kaptan düdüğe bir kere asıldı. iskelenin çatısı üstündeki bütün martılar sanki sözleşmiş gibi birden kanat çırpıp havalandılar.

önce iskele üzerinde daireler çizdiler.

bir kaç tanesi gitti hastane binasının damına kondu.

bir kısmı suat'ın arkasından uçtular bir süre.

lüks mevkiinin arkaya açılan kapısından çıkan biletçinin ufalayıp attığı ekmekleri kapıştılar.

çığlık çığlığa..

iki uskurun birden suları hallaç pamuğu gibi atarak köpük köpük, bembeyaz kabarttığı, maviden yeşile doğru dönüşen suların üzerinde kanat çırpmadan süzöldüler durdular bir zaman..

geri döndüler sonra iskelenin çatısına...

ve bütün güzelliklerinle, bütün beyazlıklarınla, aşağıdaki yersiz insan telaşlarını hiç ama hiç umursamadan mağrur durdular...

martılar..

- iyi de.. burada yirmi tane göz var.. daha fazla olanı yok mu ?

baksanıza benim en az yirmidört kredi kartım var.. sonra ehliyet, kulüp giriş kartları falan.. sığmaz ki..

- beyefendinin bayağı kredi kartı var maşallah.. biz yandaki bankaya bir tane için müracaat ettik te.. ohoo..vermediler bize...

78 İNSANLAR

*efendim ehliyet zaten o kadar mühim
değil. siz onu başka bir yere koysanız da
olur. her zaman lazım olmuyor nasıl olsa..
bir dakika verin bakiyim..
bakın şu benzin kartınız..
bu da kulüp giriş kartınız..
bunları birlikte koyarız..
tamam değil mi efendim ?
kredi kartlarınızın hepsi de sığdı işteeee!..
deri de çok kaliteli hani..
kredi kartınla mı ödiyeceksiniz?*

yenicaminin önünde bakır teyze koluna girdiği yeğeni ile
beraber beş basamağı

yavaşça çıktı.

adım adım.

yüzü kırışık, güneş yanığı,
ve gözleri kapalı.

güleç yüzü,

bol çiçekli başörtüsü

boş kalan elinde bir gaz tenekesi, torbayla mısırlar,
koltuğunun altında minder ve koluna girdiği yeğenin
elinde bakır teyzenin bastonu. âma (yani bildiğimiz kör..) bastonu.

ince, boğum boğum.

düzlükte bir yerde yeğeni tenekeyi aldı teyzenin elinden.
kendi taşıdığı değirmi yusuvarlak biraz da yumru tepsiyi
koydu üzerine. tabureyi yerleştirdi, minderi üstüne koydu.

bakır teyze kımıldamadan duruyor...

yüzü yavaş yavaş yükselen yaz güneşine
dönük.

gülümser gibi;

kapalı gözleri,

görmeden...

ama bakarak.

79 İNSANLAR

sonra mısırlar.
sonra ölçekler.
sonra oturdu bakır teyze
yeğenin koluna dayanarak
minderine.
tek laf söylemedi..... yeğeni de..
milyonlarca güvercin binlerce sene hasret kaldıkları
birisini görmüşçesine gurulduyarak, iki yana sallanarak
geldiler.. kuşattılar bakır tezeyi.
- ilk mısır bedava.. ilk mısır benden..
alın bakalım, dedi bakır teyze dudaklarını oynatmadan..
mısırların düşüp,
sıçrayıp,
hopladıkları,
yuvarlandıkları yerlere doğru koşuştular güvercinler,
birbirlerinin üzerinden adeta atlayarak. ve bin senelik
hasreti bir anda unutmuş gibi.
gülümsedi bakır teyze.
iki elinin parmaklarını onca açarak.
mısır kaplarına, mısırlarına
dokundu.
güneş, yüzüne dönük...

*kulüpte dışardaki tenis kortlarına nazır masaların
yarısı dolmuştu.
hanımlar..
çoğu kağıt oynuyordu. yanlarında uzun
bardaklarında buzlu içkileri...
bir iki beyefendi..
lokantanın içinden aniden dışarıya çocuklar
fırladı...
avaz avaz!..
kapının ağzında beyaz ceketli bir garson..
elleri önünde..
hanımların bir iki tanesi gözlerini kağıtlarından
ayırmadan bağırarak çocuklara, bir şeyler
söylediler..*

*bağırarak...
bir kız çocuğu masalardan birine doğru koştu.
masaya çarptı ve bütün bardaklar devrildi..
bir küme serçe aniden havalandı çimenlerden...
çimenlerin üzerinde güneşlenen hanımlardan birisi
başını kaldırdı..
azmi bey bu sabah birayla başlamıştı.
daha erkendi nasıl olsa. akşama zeynel beyler ve
misafirleri vardı.
yirmidört kişi..
acaba levrek mi daha münasip olurdu?..
yoksa ustaya o geçen gün yaptığı soteden mi
ısmarlasaydı?..
aman canım daha erkendi nasıl olsa..
elinle garsona işaret etti..*

*ve kulüptekiler yaşam tarzlarını, doğru verilmiş bir
kararla ve ancak ve ancak yüzme kulübü
azalıklarına endekslemekten ve de kendilerinden
son derece memnundular...*

san antuan'ın bahçesindeki serçeler nedense birden
ürktüler. ve koca bahçede kapıları açık duran kilisenin
köşelerinde bucaklarında, tavanlarında, kuytu
boşluklarında yankılanan minicik kanat seslerini geride
bırakarak uçtular gittiler.
sanki önceden sözleşmiş gibi hesaplanmış bir rotayı takip
ederek galatasaray lisesinin üstünde döndüler. sonra
dümdüz aya triada'ya kanat çırpıldılar. bir kaç isteksizce
okulun bahçesinde kaldı..

ağaçlarda ve tarhlarda..

aya triada'ya gidenler önce maksim'in daha sonra taksim
anıtının üstünden tur atarak istiklal caddesine girdiler...
ok gibi ve aynı hızla atlas sinemasının birinci katındaki
balkonlara, çıkıntılara kondular dizi dizi..
tam o sırada (herhalde..) okulun bahçesindekiler de
çıkageldiler..

81 İNSANLAR

ne muhteşem bir buluşmaydı..
hep bir ağızdan ve hepsi birden bir şeyler söylüyorlardı

birbirlerine..

katlardan aşağıya
dalga dalga dökülen bir
civıltı kapladı
bütün caddeyi..

ve

*yürüyen...koşan... itişip kakışan... bağırıp çağıran
insanların... polis arabalarının... tramvayların...
satıcıların sesleri... gürültüleri... kakafonisi...
içinde eriyip gitti.
bir tek kişi başını kaldırıp serçelere bakmadı.
bakmadı bir tek kişi...
bir tek kişi dinlemedi..
duymadı..*

mart1998

karşı apartmanlar

gecenin ikisinde ya da üçünde uykudan uyanmayı artık adet haline getirdim herhalde.. gördüğüm ve sonradan unuttuğum acayip rüyaların tam ortasında.. sanki biri dürtmüş ve uyumak faslı artık tamamen sona ermiş gibi gözlerim faltaşı olup karşıdaki apartmanlara dikiliyor. zaten yattığım yerde camdan, başka bir şey görmeme imkan yok. karanlıklar içerisinde eski zaman mabetleri gibi esrarengiz altı yedi katlı apartmanlar.. kopkoyu gri fasadlarına gömülü kör gözlü pencerelerinle bana bakıyorlar. aslında bu karanlık içerisinde kör olmayan ve gecenin bu saatinde hala nöbet tutan bir iki pencere var.

bir tanesi en sağdaki hasanbey apartmanının onyedinci numarası. makbulanım arkadaki sofanın ışığını geceleri nedense açık bırakıyor. bu floresan ışığı ön cama gelinceye kadar hayli zayıflıyor ve hayal meyal farkediliyor. makbulanım geceleri çok sık kalkıyor. yan odada uyuyan küçük recep'e bakıyor. rahmi beyin umurunda bile değil. makbulanım usulca yataktan kalktığı anda homurdanarak öteki tarafa dönüp horultusuna kaldığı yerden devam ediyor. recep daha çok küçük. sol bacağı biraz kısa doğdu. götürmedikleri doktor kalmadı. tabii devlet hastanelerine.. başkasına para mı yeter.. ama bir türlü bir çare bulamadılar. gecenin bir vakitleri makbulanım, kalbinde bir ağırlık, dünyanın bütün suçu omuzlarında, gözleri yaşlı kalkıp recep'e bakıyor. açılmasa da üstünü örtüyor. ama sofanın donuk beyaz ışığı her daim açık...

onun yanındaki saray apartmanının en üst çatı katında. damın üstüne kondurulmuş üçgen çıkıntının pencereleri karanlık daha çokmeden aydınlanır. ne biliyorsun dersiniz yatmadan önce bir iki defa gözüme çarpmıştı. uyandığım zaman da, ters bir üçgeni haç şeklinde dörde bölen pervazlardan müthiş beyaz bir aydınlık geceyi deler.

cüneyt bey karısı öldükten sonra bu daireye taşındı. önce çocukları itiraz etti. "en üst kat, asansör bozulur, mazallah, doktor, hastane.." buna rağmen böyle bir en üst katta oturmaya karar verdi cüneyt bey. zaten bakkala, sokağa inip çıkmak ya iki ya da üç günde bir.. asıl dert inip çıkmak değil cüneyt bey için. gündüzleri geç kalkıyor, biraz ufak tefek pullarınla uğraşüyor, camdan dışarı manzaraya bakıyor; görmeyerek- saat dörde doğru çorbasını içiyor.. ve işte artık ondan sonra zaman geçmek bilmiyor bir türlü. nebahat şimdi burda yanında olsaydı böyle mi olurdu... cüneyt bey gecelerin karanlığına dayanamıyor. her iki odaya da kuvvetli birer ampul aldı. bütün gece yanıyorlar. bazen sabahın dokuzunda bakıyorum, ışığı hayal meyal görüyorum hala. cüneyt bey daha uyanmamış.

saray apartmanının dördüncü katında yirmidört numarada halis beyle hanımı ferda oturuyorlar. onlar apartman inşaatı biter bitmez taşındılardı. halis bey üç sene önce emekli oldu. tapu kadastrodan. ferda hanım uzun zamandan beri üçbeş talebesine piyano dersi veriyordu. fakat yerler uzak ve yaş ta ilerlediği için artık ancak arka sokaktaki caner'e gidebiliyor. öteki öğrencilerine mahcup bir gülümsemeyle veda etti. ferda hanım ufak tefek güler yüzlü, dışardan bakıldığında oldukça sakın bir kadın. fakat bu onun dış görünüşü.. aslında içinde her an bir kıpırtı, bir korku, bir heyecan, bir evham... sözde her halinle bu halini halis beye belli etmemeye çalışıyor ama halis bey karısının bu halini her halinle biliyor. bir şey demiyor. senelerdir bu böyle. artık alıştılar birbirlerine. karanlık, evlerin üzerine çökerken evin bütün ışıklarını yakar ferda hanım. bütün ışıklarını... yatarlarken bir tek büyük odanın ve tualetin ışığı açık kalır. zaten benim gördüklerim de onlar.

sanırım bir yerde daha söylemiştim bunu. saray apartmanının sokağa bakan en alt katında müzeyir mi

zübeyir mi her kimse, balkonuna ikiyüzlük bir ampül taktırmış. ampül otomatik. sadece geceleri balkon altından kedi köpek geçtiği vakit bir yarım dakikalığına yanıyor. gözümün içine içine... sönüyor.. bir gün gidip sormak istiyorum.

halis beylerin bir alt katında ekrem'le hatice oturur. ne zaman taşındıklarını hatırlamıyorum. ekrem iyi bir çocuk. ara sıra bakkalda karşılaşıyoruz. abi nasılsın diye hatır soruyor. hayrola alışverişe mi diye sorduğumda ise hep aynı cevabı veriyor. abi hatçe'yi doktora götürecem de... ekrem'le hatice onbir senelik evliler. çocukları olmadı bir türlü. hatice zaten narin bir kızdı. fakat bu son senelerde gittikçe daha bir eridi sanki. ipincecik, sopa gibi.. sabah kalkıp sofra hazırlaması, yatak toplaması, çamaşır bulaşık yıkaması; sanki evde şeffaf bir hayalet dolaşır gibi. sanki eşyaların, duvarların içerisinden geçiyor gibi.. geçebilir gibi... işten geldiğinde ekrem'i karşılaması da öyle. hatice evde var mı yok mu. belli değil. ekrem bu duruma çok ama çok üzülüyor. doktorlar – herhalde ruh doktorları - mutlaka bir çocuk tavsiye ettiler. olmazsa evlatlık falan. ama hatice'yi ikna etmek mümkün değil. sabah erken kalkacak ekrem. onun için saat onbir dedi mi yatakta. hatice bütün elektrikleri söndürüp televizyonun karşısına geçiyor. gecenin kör karanlığında camlara akseden, parlayan, sönen, titreyen, donup kalan donuk beyaz ışıklar. sabahlara kadar.. bütün salon camlarında... hatice televizyonun karşısında.. bakıyor mu görüyor mu bilinmez..

saray apartmanının hemen yanındaki derya palas... palas olmasına rağmen bildiğimiz apartmanlardan hiçbir farkı yok. müteahhit herhalde çok ısrar etmiş palas olmasını. belki de katları bu sayede üçbeş kat fazlasına satarım diye. bu derya palasın ikinci katında dört numarada; parayı nerden nasıl bulmuşlarsa, beş talebe kiraladı. hepsi de boğaziçi'nde okuyorlar. artık okuyorlar mı dalga mı

85 İNSANLAR

geçiyorlar belli değil. dört pencere birden, sabahlara
kadar pırıl pırıl..

14şubat2016

sahilde bir çocuk

sahilde denize karşı oturuyoruz. şezlongların tamamı
dolu. sahilin beton olarak kullanılan kısmının arkasında
doğal bir kayalık var.

orada...

sarı saçlı bir çocuk.

kapkara gözlü..

dizkapaklarına kadar bir şortu var. yeşil..

beş yaşlarında falan olmalı..

kayalıkların olduğu yere çıktı..

sağ avucunu açtı..

-bak, dedi ne buldum...

sudan ıslanmış bir parça kesme şeker..

-at.. at.. nerden buldun o pis şeyi.. at çabuk bakıyım...

töööbe...

sarı saçlı bir çocuk...

kapkara gözlü..

dizkapaklarına kadar bir şortu var. yeşil..

beş yaşlarında falan olmalı..

kayalıkların olduğu yere çıktı..

sağ avucunu açtı..

-bak, dedi ne buldum...

sudan ıslanmış bir parça kesme şeker....

-oğlum nerden buldun onu? oynanmaz öyle şeylerle.. her

yerine yapışır sonra..

sarı saçlı bir çocuk...

kapkara gözlü..

dizkapaklarına kadar bir şortu var. yeşil..

beş yaşlarında falan olmalı..

kayalıkların olduğu yere çıktı..

sağ avucunu açtı..

-bak, dedi ne buldum...

sudan ıslanmış bir parça kesme şeker....

-hııı...

sarı saçlı bir çocuk...
kapkara gözlü..
dizkapaklarına kadar bir şortu var. yeşil..
beş yaşlarında falan olmalı..
kayalıkların olduğu yere çıktı..
sağ avucunu açtı..
-bak, dedi ne buldum...
sudan ıslanmış bir parça kesme şeker....
-hadi koş arkadaşlarınla oyna sen bakalım...hem at o pis
şeyi de..

sarı saçlı bir çocuk...
kapkara gözlü..
dizkapaklarına kadar bir şortu var. yeşil..
beş yaşlarında falan olmalı..
kayalıkların olduğu yere çıktı..
sağ avucunu açtı..
-bak, dedi ne buldum...
sudan ıslanmış bir parça kesme şeker....
-bakıyım.. aa çok güzelmiş.. koy istersen oraya küçük
kuşlar yer..
-kuşlar şeker yemez ki..
-bak bu doğru.. ee o zaman yengeçler yer belki..
-yengeçler şeker yer mi?
-bilmem ki.. belki hoşlarına gider..
-gider.. dii mi?
şekeri oraya koydu..
gözlerinin içi gülüyordu giderken....

bir tanrı....

1945' in o yaz sonunu hatırlıyor musun?
artık heybeliada'dan istanbul'a taşınacağınız günler
yaklaşmaktaydı.
ve sen her akşam babanı karşılamak için iskeleye inerdin.
hatırladın mı?
o gün annenin elinden kurtulup bir an önce bir yerlere
varabilmenin çocuksu telaşı içerisinde iskeleye doğru
koşmuştun.
birden ayağın burkulup yüzüstü yere yuvarlanmıştın.
sol dizkapağın kanlar içerisinde.
nasıl da ağlamıştın, hatırlıyor musun?
ne acıydı o.
bir taraftan kanlar akıp zonklayan dizkapağın bir taraftan
annenin azar dolu sözleri...
boş yere, içinde birini bastırıp diğerine karşı koyup
dişlerini sıkarak ağlamak istememek..
ve acıya tahammül etmek..
ne kadar sürmüştü?
bir gün.. iki gün..
sonra kabuk bağlamıştı sanırım.
ve sen artık unuttuğun o acıyı kimi zaman kabuğu işaret
parmağının minik tırnaklarınla kaldırıp yeniden azdırmak,
yeniden o acıyı duymak gibi mantıksız bir uğraşa
başvururdun.
sana tembihledikleri halde..

ama bir hafta, onbeşgün, bir ay sonra ne kabuk kaldı ne
acı...
hepsi geçti.
hepsi unutuldu.
hatta uzun bir süre sonra belki de nişanına ilginç bir olay
anlatabilirsin diye dizinde kalmış olması gereken yara izi
dahi kaybolup gitmişti.
zaman işte...

metronun yürüyen merdivenlerinden aşağıya doğru
süzülüp inerken hiç bir şey düşünmüyordum.
hiç birşey yoktu kafamda.
sadece biriki vitrine bakmak, belki de biraz ceviz biraz da
findık almak...
merdivenler bitip karaya kibarca ayağımı bastığımda karşı
taraf, çıkan merdivenlerin dibinde o'nu gördüm.
daha doğrusu ne gördüğümü ilk beş saniyede tam olarak
söyleyebilmem imkansız.
kırmızı, mavi ve yeşil bir yumak. üst tarafı karmakarışık
sarı ve kumral.
bağdaş kurup oturduğu için büsbütün ufak, büsbütün
minicik.
kenara atılmış, unutulmuş bir eşya.
belki de birisi geçerken düşürmüştür..
zamanın en kısa bir süresinde önünden geçen onyüzbin
insanların kafalarını çevirip dönüp bakmadığı..
günlük telaşları içerisinde ilgilenemedikleri...
o da gelen geçenle hiç ilgilenmiyor.
başını önüne eğmiş.
elleri yeleğinin içinde.
önünde ufak bez bir torba içinde üç beş tane kağıt
mendil.
boşlukta kaybolmuş renkli bir çakıl taşı gibi..

hiç bir şey düşünememe ve kafamın bomboş olma
durumu minicik yumağın önünden geçip, köşeyi dönüp
bir on onbeş adım gidinceye kadar devam etti.
sonra geri döndüm..
o renkli minik yumağa doğru..
eğilip bir mendil aldım. kaç para olduğunu sordum.
yirmibeş kuruş dedi, ipincecik duyulmayan sesiyle...
cebimdeki tek bir lirayı verdim. paranın üstünü minicik
kirli ellerinde saymasına fırsat vermeden hızla yürüdüm.

nasıl kaniyordu...
nasıl acıyordu bilemezsin.. nasıl acıyordu..

90 İNSANLAR

gözlerim yanıyordu.
göğüsüm sıkışmış patlamak üzere idi.
avazım çıktığı kadar bağırmak istedim..
acıdan ve hırsımdan duvarlara vurdum..
yürüyen merdivenlerin lastik tutamaklarını yumrukladım.
ve en sonunda yukarlarda bir yerde gözlerimden yaş
fışkırdı.
tutamadım....

bugün aradan bir hafta geçti.
acılar yavaş yavaş kabuk bağladı.
ve farkına vardım ki heybeliada'dan sonra geçen bunca
zaman içinde orada burada düşüp kalkarken dirseklerimi
ve kollarımı elimi ve yüzümü kafamı sıyırıp yaralamanın
yanında, düşünmeye ve sezmeye başladığımdan beri içim
yarabere dolu..
acısını unuttuğum, unutmaya çalıştığım onca yara ve
onların üzerini bağlamış, düşmemiş, halen orada duran
onca kabuk..

yağmurlu bir gece yarısı dolmabahçe'den aşağıya
otomobille inerken kaldırımda oturan bir paçavra yığınının
yavaşça ve zorla kalkarak kırmızı ışıktaki durmuş en öndeki
arabanın ön camlarını kolunun yeniyle temizlemeye
çalışıyor..
bunun için harcayabileceği gücün en sonuna gelmiş..
sadece bir şarap parası için..
belki de yarım ekmek..
araba yeşilde hızla ileri fırladığında sırtüstü yere düşüyor..
bir adem baba..
bu evrende yapayalnız...
ip gibi yağın yağmuru delen şıkırtılı otomobil ışıkları onun
üstüne düşmüyor..
nişantaşı.
gecenin üçü. belki de biraz daha geç..
sessiz apartmanların önünde duran geniş çöp bidonlarının
yanında bir portakal sandığı..

91 İNSANLAR

sandığın üstünde yarı beline kadar bidonun içine doğru uzanan bacak kadar bir velet.
bulabildiği kağıdı, kartonu ya da ne bileyim ne işine yararsa alıp alıp dışarı atıyor.
bazen ellerine takılan bir kutu kolayı kulağına götürüp sallıyor.
eğer içinde bir iki damla kalmışsa kafaya dikeyiyor...
yan tarafta iki köpek.. biri kuzguni siyah onlar da sıralarını bekliyorlar.
sandığın üstünden atlayıp yere atıklarını daha sonra toplayıp bezden tekerlekli çuvalına tikiyor.
yoldan tek tük insanlar geçiyor.
gecenin bu saatinde.
arabalar..
bazen çiftler..
bar kapanışından dönenler..

beyoğlun'da alçak bir tabure üzerinde kör bir adam.
önünde ufak bir sehpa..
incik boncuk, kağıt mendil, tükenmez kalemler, şişe açacakları ve daha bir sürü şey..
gözleriyle karşıdaki apartmanın sanki ikinci katına bakar gibi.. boş boş..
ama bakmıyor.
çünkü gözlerinin akı görünüyor. besbelli..
ama o görmüyor..
iki elini de olduğunca açmış, ara ara eşyalarının üzerinde dolaştırıyor.
ne sattığı gelen geçen tarafından zaten görülmekte.
ama olsun, o yine de mırıldanıyor..
kalabalığın uğultusu içerisinde kaybolup gidiyor mırıltısı..
tam da bir banka ile bir lokantanın arasında mekan tutmuş.
bankanın caddeye bakan yüzü gri ve şahsiyetsiz..
insanlığın taptığı para gibi..
lokantanın yüzlük ampullerle şenlendirilmiş vitrini ise onlarca yemekle süslü.

92 İNSANLAR

beyaz takkeli ahçıbaşılar ara ara bağırıp çağırarak ellerinde kepçelerle tüten yemekleri tabaklara kepçeleyip akın akın içeri girenleri doyurmaya çalışıyorlar. o bunun farkında mı acaba?

geçen akşam barajlarımız dolsun diye yakaran şehir ahalisinin sesini duyup musluklarını açan gökyüzü yine yanlış yerlere yanlış miktarlarda suyu boca etti. yenişehirdekiler dizlerine kadar yükselen suların karşısında çaresizdiler..

ve suların içerisinde yüzen üç beş parça eşyalarına ümitsizce ve acıyla bakakaldılar....

binlerce senedir dertlerini düğüm edip üstüste koyup biriktirebildikleri iki şilte, bir kaç yastık, kapkaçak sulara teslim oldular.

yukardaki, yaradılıştan beri yaptığı yanlışlara bir yenisini daha eklediğinin farkında mı acaba?

bir adem baba gece kıvrılıp yattığı taksim parkının bankında sabah ölü olarak bulundu.

tarlabasında dört çocuk..

on oniki yaşlarında..

birisinin atlet fanılası var. ötekinde bir kolu eksik bir anorak. diğerinin üstü çıplak..

yarı yarıya yıkılmış bir izbenin duvar kenarında birbirlerine sokulmuş derin bir uykudalar.

yanlarında yarısı yenmiş bir somum ekmek ve sıkılıp ezilmiş bir kaç tüp.

ve bu böyle devam eder..

kocaman kocaman alışveriş merkezlerinde vitrin vitrin dolaşıp yorgunluk kahvesi içmek varken...

arabaya atlayıp şöyle bir boğaz turu yapıp sevdiğinle beraber denize karşı bir dondurma yemek varken..

ve hayattaki tek endişe:

bankada duran paranın getirdiği faiz..

93 İNSANLAR

yarın hangi sinemaya gidileceği..
levreğin yanına hangi şarabın içileceği..
gardrobun ne zaman yenileneceği..
olması gerekirken...

bütün bu güzellikler(!) ayan beyan ortadayken ve sana
yarasız beresiz, kabuksuz, acısız, hırssız sağlıklı bir iç
yaşam vaadederken sen tut iskeleden aşağıya koş..
her tarafın yara bere..
her tarafın acı içinde..

ve haklı olarak iyi bir katolik ama daha da iyisi bir İNSAN
olan yazar guareschi *don camillo'nun küçük dünyası* 'nda
peppone'nin ağzına şu sözleri koyar ister istemez:
"non c'è un dio !"

bir tanrı yoktur!.

8eylül2008

kapanan kapı

adam arkasını lokale dönmüş; lokalin önündeki açıklık
yerde oturuyor.
yeşilliklere bakıyor. otoyoldan gelen rahatsız edici
homurtuya rağmen kafasını dinliyor.
hafif bir rüzgar esiyor.
adam memnun hayatından..

içerde, lokalde bir kaç kadın.
kağıt oynuyorlar.

birden drannn! diye lokalin açık kapısı kapanıyor.
adam arkasına bakıyor.
kapıyı kapatıp oyun masasına dönmeye hazırlanan kadın,
biraz da dik dik kendisine bakıyor...
oldukça rahatsız edici bir durum.
halbuki; ham'fendi kapıya geldiği vakit pekala:
- rüzgar bayağı esiyor, (ya da) dışardan çok gürültü
geliyor; biz kapıyı kapatacağız, kusura bakmazsınız değil
mi...
falan gibi bir şeyler söyleyebilir.
yüzünde pembe bir gülücükle...
beyefendi de (ayağa kalkmasa bile) hafifçe yerinden
doğrulup:
- ne münasebet ham'fendi; rica ederim efendim..
gibi bir şeylerle mukabele edebilir.
ve ham'fendi (drannn! diye değil) klik! diye usulca kapıyı
kapatır.
hatta yerine oturmadan dışarıya beyfendiye bir gülücük
bile fırlatabilir.
tabii bunların hepsi ince bir gergefin üzerine kıl gibi
nakşedilmiş zarafetler ve nezaketlerdir.
ve tabii bunları söylemeye ve böyle davranmaya kimse
mecbur da değildir.
tabii ham'fendiler ve beyfendiler arasında geçen bu gibi
konuşmalarda her iki taraf ta yalnızca insana ait olduğu

95 İNSANLAR

bilinen saygıyı (tıpkı hayvanların değil de yalnız insanların
gülebildiği gerçeği gibi) karşılıklı teati ederler; eski
deyimle..

tabii bu da ister istemez kalplere bir ferahlık, bir huzur;
ne bileyim, bir şeyler eker..

ve sularsınız arkasından..

filizlenir, boy atar, büyür, dalbudak sarar...

zira bu şekilde yetişmesi, yetiştirmesi kolaydır..

adamin arkasından drannn! diye kapanan kapıdan adam
tedirgin olur mu?

rahatsız olur mu?

alınır mı, gocunur mu acaba?

kadın da adam tedirgin olsun, rahatsız olsun, biran önce
kalksın gitsin diye mi drannn! diye vurmuştur kapıyı.

bilinmez.

ama..

12ağustos2009

geç kalanlar....

saat gecenin ikisi.
yani sabaha doğru artık.
bir türlü uyku tutmadı. yavaşça pikeyi üstümden sıyrıp
ses çıkarmadan yalınayak balkona çıktım.
gecenin serinliğinde sessiz sessiz bez sandalyeye çöküp
hem etrafı seyrederim hem de kendi içimi dinlerim biraz.
fakat mümkünatı yok.
gecenin ya da sabahın bu kör saatinde halen yokuş
yukarı, yokuş aşağı bir sürü otomobil inip biniyor.
nereye gider bu adamlar / bu kadınlar?
ne yaparlar gecenin bu saatinde?
yok mudur işleri güçleri? illa bu saatlere mi kalmaları
gerekir?

evin biraz aşağısında kaldırım kenarında
bulduğu yere zar zor park ettikten sonra
usulca arabanın kapısını kapatır. apartmana
girer, iki kat çıkar ve elinden geldiği kadar
sessizce anahtarla kapıyı açar.

oturma odasının elektrikleri yanmaktadır ve bu kötü bir
haberdir.

daha pabuçlarını çıkartmaya fırsat bulamadan
yatakodasının kapısında gecelikle ve kafasında binbir tane
bigudi ile hanım belirir.

-nerde kaldın sen? – cevap beklenmez – neereede
kaldın?... gene o şıfıntıyla beraberdin.. beraberdin dimi
ha. söyle bakiyim?

demek bazen geç kalmalar böyle olabiliyor.

arabayı apartmanın park yerine park ettikten sonra kapıyı
açar ve içeri girer. sokak kapısını açtığında karşısında
annesini bulur. başında beyaz oya yemenisi, sırtında
basma elbisesi ve el örgüsü yeşil hırkası ile.

-oğlum nerde kaldın yine? ayol beklemekten helak olduk.
kızcağız da biraz önce yattı yorgunluktan....
-anne işi bitiremedik ki!. bak her tarafım yağ içinde.
söktük nalet makinayı, fakat çalışmadı.. ben ne yapayım.
-hadi git yıka elini yüzünü de gel. yemek yedin mi sen?
neyse.. ben sana bir çarşafıla battaniye getireyim. sen bu
gece kanepede yat. uyandırma kızcağazı şimdi.
-tamam tamam anne... anne, yarın beni altıda uyandır
emi?

bu da böyle bir geç kalma.

gece saat ikibuçuk falan.
yokuş aşağı ufak tipte bir çöp kamyonu iniyor.
tangır tungur...
belediyenin.
direksiyonda şoför kâzım..
arkada selahattin ile musti. ellerinde kaba eldivenleri...
bunlar saat onda nöbet devraldılar. buradan aşağıya
inerler şimdi. sonra dik yokuşu çıkıp sırayla önce
uçaksavar'a sonra rumelihisarüstü'ne.
arada bir beş on dakika sigara molası.
sonra üniversitenin oraya.
alemin çöpünü toplarlar...
sabaha doğru saat beşte de vardiya biter.

bunların da işi bu.

aradan beş dakika geçti geçmedi.. her tarafı zangır zangır
titreyen kırmızı beyaz boyalı eski magirus'lardan bir
belediye otobüsü - reşitpaşa-kabataş - tık nefes yokuş
yukarı tırmanmaya başladı....
içersi bomboş. zaten reşitpaşa otobüsüne de bu saatte
binebilecek babayiğit az bulunur.
şoför celâl otobüsü garaj amirine teslim ettikten sonra
onbeş dakikalık yolu yürüyerek nihayet saat dörtte eve
varır. kızlar yatmıştır. ama hanım ayakta onu bekler.

98 İNSANLAR

demli çay hazırdır. iki sigara arası sessiz bir sohbetten sonra serili yer değine yatılır...

gün bitmiştir, ya da başlıyordur... işte bu kadar.

etrafta gezen o at gibi devasa drteker arabalardan biri homur homur ve lastik şakırtıları içinde aşağıya iniyor. homurtusu neyse ne ama şoför tarafındaki açık camdan ıstaka-ıstaka'lardan başka avaz avaz bir kadın sesi de geliyor. kadın sesinin radyo hoparlöründen mi yoksa arka koltuklardan mı geldiğini kestiremiyorsun. belli ki eğlenceli bir yerlerden dönülüyor...

kızlar taa karşıya moda'ya bırakılacak. (onlar beraber kalıyorlar aynı evde..)

sonra..

sonra allah kerim. sabaha kadar başka bi dmen buluruz herhalde..

adam haklı... gece hayatı...

taksici arabayı yavaşlatıp frene basar arkaya dönüp:

-beyim burası mı diye sorunca arka koltuktaki daldığı uykudan korkuyla fırlar. uyku sersemi önce boş boş şoföre sonra da camdan dışarı bakar.

-şu ilerdeki yeşil apartman, der.

taksinin parasını der, bez bavulunu zorlukla döşemenin üzerinden sürüyerek dışarı alır. iyi geceler faslından sonra boş bir çuval gibi apartmana doğru yürür.

kapıyı karısı açar:

-nooldu allasen? nerelerde kaldın? ay meraktan ölecektim. insan bi telefon da etmez mi canım?

-sorma uçak bursa'dan rtarlı kalktı. tam  saat bekledik alanda..  saat...

-peki ne yaptınız?

-ikindi de işte cenazeyi kaldırdık. sonra amcamlara gidip oturduk biraz. ceyda çocuklar hepsi iki göz iki eşme..

99 İNSANLAR

sorma sorma.. sonra nihat beni havaalanına bıraktı.
bıraktı ama ne fayda. üç saat... üç saat...

ölmek zamanı....

ilk önce yokuşu çıkıp sonra pastanenin oradan
küçükbebeğe indi arabaylan. kızın evi oralarda bir yerde...
daracak sokakta incin top oynuyor. birbirlerine bakıp önce
ne yapmak istediklerini kestiremediler. sonra kız iyice
yaklaşıp öptü onu. sıcacık. döndü. indi. karanlıkta
kayboldu.

oradan eve aşağıyukarı kırkbeş dakika..
kapıda anahtarın sesi tıkırdadığında yatakta dimdik
oturmakta olan annesi kulak kabarttı. kapının kapandığını
duydu. yan odanın elektriği yandı.
nihayet....

uzandı, tedirgin yastığına sarıldı..
sabah ezanına kadar gözleri tavanda...

bunu kimimiz yaşadık mı? yoksa yaşayacağımız daha
önümüzde mi?

müslim?..

müslim'i ben görmedim şahsen.
çünkü o bizim yokuştan geçmiyor. otuz tonluk
kamyonuna ondörtlük inşaat demiri vurmuş. köprünün
gişelerinden şu anda çıkmak üzere. on saat sonra falan
karadere'de olur.
gecenin ıssız yollarında...

yaşamak zamanı.. zoraki...

diyorum ki aslında yukardaki herbir minik öyküyü kötü
minimalist yazma alışkanlıklarına esir olmadan ve aldırış
etmeden ve minik öykü olarak oralarda bırakmayıp ta
işlesen. yani başı ve sonu belli olan bir olayı daha bir
başka anlatsan diyorum.

başı ve sonu belli olan yüzbin çeşit yaşam öykülerinin ortasını doldursan. yaşama, birkaç iri tüfek saçmasınla veda eden, içi boşaltılmış ve sonradan içine saman tıkılmış ördekler gibi... saman.. saman.. kuru saman..

yani diyorum ki önce adamın hayatına bir *flashback(!)* yapsan sonra kadının ki ile beraber yeni moda olan bir *flashforward(!)* yapsan, daha sonra minevvel minahir ve cemaziyülevvel'den başlayarak, kutu kutu cümlecikleri asimetrik noktalı virgüllerle, incecik titrek tireler ve zarif parantezlerle ayıra ayıra, kasap çengeli sade virgüllerle, kelimelerin, cümlelerin, paragrafların aralarına rengarenk çiçekler ve dikenler, kokulu otlar, kıskançlıklar, hasetler ve hasretler ve onulmaz aşklar, acılar, alegoriler, ironik benzetmeler serpiştirerek ve onları mümkün olduğu kadar zarif rokoko dalları ve yaprakları ile süsleyerek, her bir öykücük için asgari beşyüzseksenbeş sayfadan az olmamak üzere romanlarda; içinde rol alan eşhasın ayakkabı numaraları ve tualet alışkanlıklarına varıncaya kadar hiç bir ayrıntıyı da bu arada telef etmeden; mürekkebi illa da mor ya da yeşil olan kalın ve okkalı bir dolmakalemlle dizi dizi satırlar yazsan... ve bir an önce editörüne versen..

o da... ⁵

12eylül2008

⁵ böyle beş on sayfalık bir yazı yerine, koskoca bir kitap mı kursaydım acaba! bu yolla denetimimiz dışında bir etkinin yaptığımız her işe nasıl el attığını ve doğurduğu sonuçlarla nasıl çelik gibi bir zorunluk ağı ördüğünü ortaya koyabilirdim.

wakefield nathaniel hawthorne

kuşlar...

umarım iyi bir pazar geçiriyorsunuzdur.
burası çok sıcak. 36 derece falan.
biz evden pek dışarı çıkamıyoruz.
malum ya ihtiyarlık... kalp, nefes falan filan..
allahtan ki balkonumuzda oldukça çiçek ve saksı var.
onlara bakıyoruz...
insanın yeşilliğe bakınca gözü gönlü de açılıyor..
sıcaklar dayanılmaz olsa bile..

bir de kuşlar...
en çok serçeler, güvercinler, kumru kuşları ve hatta ara
ara martılar evimizin üzerinde uçuşuyorlar.
arada biraz da terör estiren karga dostlarımızı da
unutmamak lazım.
fakat en cesurları ve belki de en cana yakın olanları
kumrular. balkonun taaa mermer taşlarına kadar konup
sen yaklaşsan bile ürkmekten orada öylece mermer
boyunca tıkr tıkr iki yana sallanarak yürürken bir yandan
da guruldayıp duruyorlar. eğer bir iki kırıntı, ekmek
vesaire de atarsan, değme keyiflerine...

bazen kendimi kuşların yerine koyuyorum. bir söylenceye
göre "kuş beyinli olmak" gibi bir yeteneği kabullenmek
pahasına...
mutlu olup olmadıklarını bilemiyorum.
ama bir iki lokma ve bir arkadaş onlara yetip artıyor bile...
gibime geliyor..
ve sanki bu eliş kağıdı mavisi gökyüzü, bu pamukumsu
bulutlar, bu ağaçlar bu yeşiller hep onlar için.

sonra kuş olmaktan çıkıp kendi mutluluğumu biraz da
geçmişlerde arayan bir "ben"e dönüyorum. ve bütün bu
eliş kağıdı mavisi gökyüzünü ve pamukumsu bulutları ve
yeşilleri ve toprağımı bana kazandıranları düşünüyorum.

bu, insanları insan yapan, geleceğin özgürlüğü uğruna toprağa düşüp te kalkamayanları düşünüyorum... sırtlarında bebeleri yerine mermi danesi taşıyanları... bir patlak kamyon lastiğinin içine ötesini berisini ve çamaşırını çakşırını tıkıp cephane kamyonunla yola devam edenleri... ve saat üç'te ince uzun bacakları üstünde yaylanarak ve karanlıkta akan bir yıldız gibi kayarak kocatepe'den afyon ovasına atlayacak olan sarışın bir kurdu.... işte şimdi onları anıyoruz... onları kutluyoruz..

sokaklardan caddelerden rap rap binlerce haki, beyaz ve lacilere bürünmüş; bu devrin artık öyle anılacak olan, savaş adamları, arkalarından kamyonlar, toplar, tanklar ve tüfeklerle geçerek... saf saf.. ve bando mızıkası... caddelerin kenarlarında ise sıra sıra dizilmiş, üstleri yakıcı ağustos güneşinden korunsun için tentelerle örtülmüş bankların, daha ön taraflarda ise maroken koltukların üzerinde, bu yaz sıcağında gravatları, apoletleri, sırmaları, madalyaları ve kılınçları ile "resmî geçenlerin" şahsında, geçmişte düşenleri selamlayıp bir... borcu böylecene eda edebileceğine inan zevat...

bütün bunları anlayabiliyorum. ama anlayamadığım tek şey gökyüzünde birdenbire nereden peydah oldukları ve alçaklardan uçarak yürekleri hoplatan bir tarakayla nerelere gittikleri belli olmayan, gittikleri ufuk çizgisinde kaybolan tepkili uçak aletleri...

anlayamıyorum çünkü onlar (bir zaferi yadetme uğruna dahi olsa) balkonumuzdaki ve bahçemizdeki bütün kuşların ödünü kopartıyorlar. kanat çırpıp oradan oraya bir kaçışlarını görsen...

103 İNSANLAR

insanoğlunun neden böyle bir şeye, böyle bir alete
ihtiyacı olabileceğini, yalnızca iki şeye akıl erdirebildikleri
minicik kuş beyinleri ile akıl erdiremeden...

bugün pazar...

umarım iyi bir pazar geçiriyorsunuzdur.

30ağustos2003

yıldızlar gezegenler

kimi soğuk, mehtapsız kış gecelerinde, şehrin ışıklarından binlerce mil mesafede, yüksekçe bir tepenin üstünden gökyüzünü seyrederim.

böyle gecelerde yeryüzünün zifiri karanlığı insanoğlunun bedenini insafsız bir korse gibi sarıp sarmalar. halbuki zahmet edip bu zulmetten bir parça başını kaldırdın mı yıldızlarla bezenmiş ışık dolu bir gökyüzü görürsün.

kimisi sabittir. kimisi yanıp söner. kimisi önce kırmızıdan başlayıp tayfın bütün renklerine bürünür. kadife siyah bir atlasın üzerine altın tozu serpilmiş gibi dururlar.. oturup buradan, yani şu tepenin üstünden baktığında hangisinin hangisinden daha büyük olduğunu anlayamazsın.. hepsi adeta aynı boydadır. ama aslında kimi bir papatya kadar kimisi ise işte burdan taa şu karşıki meşe ağacına kadar büyüklükte..

onların bu azametli duruşlarında, bu yanıp sönüşlerinde, kurum kurum kuruldukları, kendi kendilerine bir eda vermeye çalıştıkları renkliliklerinde ve bilhassa yanyana duruşlarında bir mana ararsın. eski insanları düşünürsün. o engin hayal güçlerinle, kimi üçünü beşini bir aslana, kimini balığa, kimilerini de at gövdeli insan başlı sentaurlara benzetirler. onlara göre isimler takarlar... bunlar mı dersin insanın, senin hayatını bezeyen yıldızlar. bunlar mı dersin senin etrafında tenine temas eden seni sevip okşayan, senden uzaklarda senin tependen sana müstehzi bakan, sana sokulan, senden kaçan, sana yaşama sevinci veren, seni etraflarındaki zifiri karanlığa çekip götürmek isteyen.. bunlar mı?

bir de zaman akıp giderken onların arasından bazen büyükçe bazen de kısacık aralıklarla bir yıldız, yerinden yurdundan sıyrılıp aşağıya, sana, toprağa doğru düşer. özgürlüğünü seçer gibi ebediyetin içine. ama aslında nihayete... işte kimi zaman ben de eve döndüğümde bu

düşen yıldızların encamını, onlar yukarlardayken geçirmiş oldukları hayatlarını, onların pırıltılarını, göz alıcı renklerini, kendi gökyüzü muhitlerinde geçirdikleri güzel çirkin günlerini seyredebildiğim kadarı ile; ve nihayet ebediyete düşüşlerini, bir kaleme sarılıp kağıda zaptetmeye çalışırım.

ama diyeceksin ki, haşa..

onlar yıldız mı olurmuş,

onlar birer göktaş..

adi birer kaya parçası,

soluduğun hava tabakasına girer girmez alev alıp yanarlar da sana öyle kayıp düşen yıldızlarmış gibi görünürler.

olsun.

bu şiiin bir yerinde onlara böyle seslenmekle ne olur ki?

birak onlar da yıldız oluversinler..

benim dememle ne o azametli yıldızlar yıldızlıklarından bir şey kaybederler, ne de buncağızlar birer yıldız olurlar.

bazen de tenimi sımsıkı saran zifiri karanlığın içinde, bakıp hayran olduğum bu gökyüzünün ve bu yıldızların ilmine vakıf insanların, onlar hakkında söyleyip yazdıklarını düşünürüm. ve hayret ederim. düşüncelerimin dahi bir ömür boyu varamayacakları uzaklıkları nasıl da bilirler, nasıl da tasvir ederler en ince ayrıntılarına kadar..

nasıl da anlatırlar onların nasıl doğduklarını, ancak kutsal kitap zamanlarıyla ölçülebilecek zamanlarda nasıl parlayıp yaşadıklarını ve nihayet nasıl öldüklerini.

kimileri bir gaz bulutunun topaç gibi dönmesinden oluşurmuş derler.

bunlar zamanla azgın gençlik dönemlerini, hoppalık ve sergüzeştle geçen delikanlılık çağlarını atlattıktan sonra dururlarmış. ve bunca tecrübe, bunca bilgi ve edep dairesinde hem mevleviler gibi kendi etraflarında döner dururlarmış, hem de edindikleri bir cazibe ile etraflarında bir takım seyyareler oluşurmuş.

gezegen demek bir türlü işime gelmiyor. çünkü o gibi yıldızların etraflarında dolaşanlar cidden seyyarırlar, gezgin değil ki...
durulmuş, akli başına gelmiş o bilge yıldızın müthiş cazibesine karşın seyyarelerin de vardır kendilerine göre cazibeleri.
direnilir.
düşmezler parlayan o devasa yıldızın üzerine, terzi mıknaatılarının topluiğneleri kendine çektiği gibi.
neden dersin, bu da eninde sonunda sade insanların ve bu işlere vakıf olmayanların akıllarının eremeyeceği karşılıklı bir denge meselesi vesselam..
ama kimi zaman da kendilerini devaynalarında gören, pervasız, arkalarından şatafatlı kuyruklarını sürüyerek gökyüzünde dolaşan kimi akılsızlarda o devasa yıldızın yakınından geçerken dayanamayıp kapılırlar çekimine.
yanıp kül olurlar.
derler ki, valla... yine de kendini bilmek gibisi yoktur..

işte bir de yaşamlarını böylece sürdüren bu yıldızların ölümlerini tasvir ederler gökyüzünü bilenler. bu iş, onların dediklerine göre, birkaç türlü olurmuş.
belli bir zaman sonra, kimbilir akıllarına ne düşer, bunca senelik parlaklıkları mı, cazibeleri mi, onca yıllık şaşaalrı sıfatlarına bir afra tavra mı ilştirir, ya da kendi büyük büyüklüklerine artık dayanamazlar mı...
her neyse, başlarmış büyüüp şişinmeye. değil bunu söylemek, düşünmek, tasavvur etmek bile insanın tüylerini diken diken ediyor.
düşün... bir ateş topu ki giderek devleşiyor, -alevden erimiş taş toprak yani- ve büyürken de, onca zaman etrafına topladığı onca seyyareyi teker teker yutarken yanıp kül ediyor.

ben felsefeyi yani bunun felsefesini ve dahi fizik falan gibi şeyleri de pek bilemediğim için kerametine de aklım ermiyor.

kim bilir..

herhalde bir kocaman yıldız tarafından gün gelip te yakılıp yutulmak, etrafında onca sene firdolayı seyyar olarak dönüp durmanın bir bedeli olsa gerek.

diğer taraftan yaşamlarını böylece sürdüren kimi diğer yıldızlar ise bu şişinip büyüyüp kocamanlaşan, patlayıp çatlayanların aksine küçülüp ufalmaya, giderek kendi kabuklarına çekilmeye başlarılarmış.

sessizce..

işte diyorlar ki bu küçülme, bence bir içe dönüş, bir tefekkür, la teşbih ve la temsil bir kendini bilmeymiş.. giderek bütün maddesini, bütün taşını toprağını, bütün varını yoğunu, nesi var nesi yoksa merkeze doğru aktarıp onu bir ağırlaştırır bir ağırlaştırmış ki... sonunda da bütün cazibesi ile birlikte yok olur, dibi sonu olmayan kapkara bir gayya kuyusuna dönüşürmüş.

ve vay ki yakınından geçen taş toprak, yıldız güneş taifesine...

hepsini yutup kara kuyusunun bilinmeyen derinliklerine yollarmış.

bu hikayede büyüyen kocaman yıldızların ateşine kapılıp kavrulmak, nahak yere yanıp tutuşmaktansa yine de sonu belli olmayan böyle bir serüvene çıkmak, böyle bir cazibeye kapılıp belki de başka bir yerlerde yeniden doğmak daha cazip gelir yıldızlara, seyyarelere.

tabii bunların hepsi kırk gün kırk gecede bile bir ucundan diğer ucuna varamayacağın yıldızların, güneşlerin gökyüzündeki hikayelerine aittir ki, onları anlatmak ne bana ne de sana düşer.

bizler ancak yıldızlı gecelerde birden parlayıp birden sönen "aaa!.. bak yıldız kaydı" larına akıl erdirebiliriz. ve onların hikayatını yazarız.

istanbul 16:30

merhaba,
istanbul'da saat dörtbuçuk.
geçenlerde metin yolda giderken adamın biri
sokulmuş omuzuna :
"beyefendi bir cep saati var, almak ister misiniz?"
metin tereddüt edince cebinden eski bir demiryolcu
olduğuna dair bir kağıt, bir de saatin orijinal belgesini
çıkartmış.
eh!.. meğerse metin de çoktandır bir cep saati sahibi
olmak istemiş.
adama vermiş parayı, almış saati.
saat serkisof. belki hakiki belki de değil ama neresinden
baksan kösteğınle, zincirinle bayağı bir cep saati.
hem de kallavi.
ne tuhaf sonra bu olayı eczanede konuşurken şunlar
düştü aklıma:
eskiden - çok eskiden ama - insanlar sorarlarmış
"yahu hoca, saat kaç? " cevap ne kadar güzel:
"eh neredeyse ikindi... "
veya:
"beşe geliyor... "
daha sonraları bu saat sorma işine verilen cevaplar her
nedense biraz daha incelmiş:
"yediye yirmi var... "
ya da:
"altıbuçuğı beş geçiyor... " gibi.
halbuki şimdilerde insanlar kollarındaki seiko'lara veya
casio'lara veya her ne japon zimbırtılarıysa, bakıp bakıp:
"onüç kırkiki "... " yirmiüç yedi... " diyorlar.
her ne demekse...
işte böyle.
istanbul'da saat dörtbuçuk.
zaman istanbul'da incecik uzayıp, akıp gidiyor.
ve dışarda lapa lapa kar yağıyor.
balkona çıkıyorum...

sanki dışarda yağan karı balkondan daha bir iyi
görülmüşüm gibi.
düşen, uçan kar tanelerini seyrediyorum..
başımı kaldırıp baktığımda kurşun gibi bir gökyüzünden
geldiklerinden ve gökyüzünün rengi ile aynı
olduklarından ilk önceleri seçemiyorum onları bir türlü...
daha sonra bir büyük boşluktan yan yana hayali dik bir
çizgiyi takip eder gibi yere doğru hızla düşüyorlar,
gökyüzünün o kurşuni renginden kurtulup...
bulutlardan...
düzgün...
aceleci...
uçar gibi...
telaşsız kimi zaman da...
uçuşur gibi...
beyaz...
sessiz...
zarif...
olağanüstü bir doğa olayının karşısındayım...
bunu hissediyorum...
hayret ediyorum... hayretle bakıyorum...
nereden geliyor bu kadar kar... soğuk ve alımlı?
kim yapıyor onları bu kadar güzel?
ve tek tek...
tane tane...
çok mu uğraşıyor acaba?
ve yaptıkları işin bilincinde bu kadar kar tanesi
yorulmadan, bezmeden, onları yapanın sebatkarlığıyla ve
inadıyla yeryüzüne doğru nasıl düşüyorlar?
neden düşüyorlar?
nasıl uçuşuyorlar?
kırlara ve yollara...
arabaların ve insanların üstüne...
ağaçlara, damlara, denize ve sulara...
ve sonunda miting alanlarını dolduran binlerce yürekli
devrimci gibi birikmeye başlıyorlar..
kendileri için uygun olan bir yerlerde...

genelde kırlarda...
alanlarda...
meydanlarda...
az yürünen yollarda...
ağaçların üstlerinde...
kıpırdamadan duran yersiz yurtsuz bir adem babanın
külçe gibi yırtık pırtık paltosunun ve şapkasının üstünde...
toplanıyorlar...
birikiyorlar...
küme küme...
kat kat...
diğer adem olamayan sade babalarsa (yani bildiğimiz
insanlar) buna pek fırsat vermiyorlar...
girdikleri ilk dükkanda veya ilk evin sofasında
kafalarından çıkardıkları keplerle, ellerinden telaşla
soydukları yün eldivenleriyle vuruyorlar pat pat!...
oralarına buralarına...
acımadan...
düşünmeden...
o kar tanelerinin eriyceklerini, yere düşüp - s u -
olacaklarını hesaba katmadan...
üşümesem bu doğa olayını saatlerce seyredebilirim...
saatlerce...
yağdığında her bir yeri bembeyaz bir örtüye büründüren
karın yağışını...
toplanma yerlerinde birikmelerini...
üst üste...
üst üste...
on santim...
yirmi...
yarım metre...
iki metre...
üç metre...
kalın...
tabaka tabaka...
altında kalan her bir şeyi örten..
çimenleri, ağaçları.

111 İNSANLAR

insanların birbirlerine ulaşmak, kavuşmak için açtıkları yolları...
arabalarını, uçaklarını, trenlerini...
kaçabilip sığınabilecekleri tek yer olan evlerini...
damlarını...
ve oradan kaçamayan çaresiz ve umarsız çömelmiş,
arkasını beton duvara dayamış adem babayı...
külçe gibi, yırtık pırtık paltosunun ve şapkasının üstünü...
ve dibinde üç parmak kalmış şarap şişesini sıkı sıkıya
kavrayan donmuş ellerini...
onları örtene kadar...
yağmur da bir başka güzel..
yağmur da bir başka doğa üstü olayı...
yağdığında, kardan aşağı kalır yanı yok.
aynı kurşuni gökyüzünden aynı yeryüzüne düşerken tane
tane değil ama, damla damla veya sicim gibi...
bazen saflarını sıklaştırıyorlar...
hatta daha da bir irileşiyorlar..
büyüyorlar...
artık sicimlerin aralarındaki mesafeleri tahmin etmek
mümkün değil.
"sağnak" diyorlar insanlar, "sağnak yağıyor !..", "gök
delindi.."
sular giderek derecikler oluşturuyor..
daha sonra ırmaklar, küçük küçük...
ve nihayet hiç bir seddin ve hiç bir duvarın ve hiç bir
engelin karşı koyamadığı seller...
önünde durulamaz bir çağlamayla akıp gidiyorlar..
evler dükkanlar dayanamıyorlar...
ve önüne ne gelirse..
suyun o dayanılmaz gücü karşında ve üzerinde kibrit
çöpleri gibi dağılıp gidiyorlar...
bir zamanlar doğanın insanlara bahsettiği o uçsuz
bucaksız verimli toprakların üzerinde, doğa onları bir kaç
metre derinlikte bir suyla esir alıyor..
geri alıyor...

yüzlerce ve binlerce hane ikinci katlarına kadar engin bir suyun içine gömülmüş, engin bir su tarafından kuşatılmış...
göz alabildiğince.. çaresiz...
damların üzerinde ve salların ve tahta parçalarının, iki kişilik yataklarından arta kalanların üzerinde...
üç parça kıymetli eşyaları ile..
ve karın karşısında duyduğum o kelebek gibi ferahı, seller gibi akan yağmurun ve biraz sonra basacağını bildiğim sokak ve evleri ve mekanları düşünürken duyamıyorum... fakat hınzırca gülümsüyorum...
içimde doğaya karşı sonsuz bir hürmet, sonsuz bir saygı, sonsuz bir sevgi...
o benim aşkım...
ve yıldırımlar, tornadolar, hortumlar, dev dalgalar ve nerede ne zaman ateş ve lav püskürteceği bilinemeyen yanardağlar...
bendini aşip kenarlardan taşan ve önündeki bütün engelleri yıkan sular...
ve yerin altındaki sekiz kollu ateş gözlü o muhteşem canavar..
harekete geçtiği vakit, yerleri ve toprakları ve ormanları, gölleri ve dereleri, dağları ve kayaları salladığında taş üstünde taş bırakmayan o korkunç güç..
taş, tuğla, beton, demir, statik, betonarme, hesap, kitap.. ve matematik.....
onyüzbin senelerin beceri, maharet ve bilgi birikimlerinin birer sanat abideleri..
ve insanıkların bütün ölçme ve biçme, hesap ve kitap meziyetlerinin toplamı olan kaleler evler ve dükkanlar ve köprüler ve sokaklar o beton binalar, o çelik konstrüksiyonlar, o muhkem yapılar..
hepsi hepsi birer kibrit çöpü gibi giderek çoşan suyun üstünde, girdaplarda sürüklenip kaybolup gidiyorlar..
hepsi, hepsi akan kızgın lavların harlı ateşinde, ebruli kızgınlığında kuru bir dal parçası gibi alev alıp yanıp tükeniyorlar, eriyorlar..

hepsi, hepsi hortumun, tornadonun o karşı konulmaz gücünle köklerinden, o sağlam sanılan temellerinden sökülüp, adi bir saman çöpü gibi kopartılıp havalara uçuyorlar..

parça parça..

hepsi, hepsi gelen dalgaya dayanamıyorlar ve gelen dalgayla gidiyorlar..

hepsi, hepsi canavar geldiğinde ve yerleri salladığında evler ve binalar artık birer iskambilden şato gibi değil ; tarıfsız bir komiklikle çöküyorlar..

kayıyorlar ve toz ve duman içinde yerle bir oluyorlar.. yerle yeksan....

biliyorum..

matematiği daha akıllı olan insanlar var diyeceksin...

onların inşa ettiği daha sağlam ve daha akıllı binalar var diyeceksin..

ve "bak işte matematik bu !.. " diyeceksin...

"insan akıllı bu!.." diyeceksin...

bu ancak yedi nokta bilmem kaç kadar geçerli biliyor musun?

onun ötesinde bir güçle gelecek, gelebilecek olan o sekiz kollu ve o ateş gözlü o muhteşem canavarı sekiz veya dokuz şiddetinde düşünebiliyor musun?

ya da o n !...

düşünebiliyor musun, düşleyebiliyor musun dünya denilen, kendisini bu adla çağırdığımız bu göktaş eğer matematiğin çözemediği fakat evrenlerde var olan b i r yasaya uymaya o b i r yasanın gereklerini yerine getirmeye, canlanmaya kalkarsa neler olabilir ?

yumurtanın sarısının isyan etmesi...

sarıdan fışkıran o kızgın köpük köpük ateşin yumurtanın beyazını tutuşturup en nihayet üzerindeki o incecik, o narin, o kırılğan, saf, zar gibi kabuğu yüzbinmilyon parçalar halinde uzaya fırlatmasını...

ve üzerindeki kurulu tekmi matematik soylu insanı ve onun soylu yapılarını da beraber...

beethoven...

114 İNSANLAR

konçerto, üçüncü bölüm...

isyan...

wagner...

birinci perde...

baş kaldırma...

ve

daniel...

bir zaman, iki zaman ve yarım zaman...

ve apokaliptik son...

istanbul'da saat dörtbuçuk.....

15:08

yukardakilerini niçin yazdığımı bilemiyorum..

fakat önce kaçınılmaz bir tepkinin sonucu..

daha sonra terazinin kefesine koymaya bile gerek

olmayan iki birimden insanı, solda sıfır bırakan doğanın o
inanılmaz gücü ve güzelliğini duyarak hissederek yazmış
olabilirim.

biliyorum. bu yazının burada olmaması gerekirdi..

bir dahaki sefere daha bilimsel ve daha akıllı olmaya

gayret edeceğim.

daha matematiksel..

söz.

yıldızlar....

sevil'le beraber tahtakale'ye her gittiğimizde mutlaka ıvır zıvır bir şeyler alırız.

ya renkli ambalaj kağıtları ya kordeler ya şu ya bu. bu arada aldığımız hediye kağıtlarınla yaptığımız hediye paketlerinin her nekadar renkleri güzel, cafcacılı ise de yine de süslü kordelerle bağlandıklarından sonra bile bize sanki bir şeyler eksikmiş gibi geliyordu.

bu seferki tahtakale yolculuğumuzda naylon paketler içinde önceden bu tip hediye paketlerinin üzerlerine yapıştırılmak üzere hazırlanmış kendinden yapışkanlı plastik çiçekler gördük.

hani şu çikolata dükkanlarında paket yapıldıktan sonra tezgah altından çıkartılıp ta paketin kurdela bağının tam orta yerine yapıştırılan fiyonklu şeylerden.

bir paket aldık.

hediye paketlerimizin aksesuar zenginliği bakımından...

bir süre kullandıktan sonra bizim şifonyerin en üst çekmecesinde unutuldu gitti.

torunlar geçen gün paketi bulmuşlar.

rengarenk fiyonkların arkalarındaki koruyucu kağıtlarını çıkardıktan sonra gömleklerine, tişörtlerine oralarına buralarına yapıştırmışlar.

öylece evin içinde dolaşıyorlar.

bir ara doğa yanıştı:

-dede ben ne oldum şimdi.

her halükarda çocuğa her zaman doğruyu söylemek gerek.

-iki tane takmışsın sen. demek ki sen üstteğmen oldun.

arkasından hemen ege geldi:

-dede ben ne oldum?

biz doğrucuyuz ya...

-senin üç tane var sen yüzbaşısın.

-dede dört tane olunca ne olur?

askerlikle aramızda elli sene kadar bir zaman var ya..
bukadar yıldız kalabalığından neyin ne olduğunu unutmuş
olabilirim.

-o zaman eeee... orgeneral olursun.

yatak odasına doğru bir koşu gittiler. içerde bir mırıltı bir
konuşma bir gülüşme..

geldiler.

-dede ben dört yapıştırdım ben şimdi ne oldum?

-orgeneral dedik ya!

göğsünde halen iki tane olan doğa:

-olsuuun.. ben de üsteğmenim ama!..

göğsüne dört tane yapıştıran ege:

-ama ikisi de aynı di mi dede? ikisi de çok kuvvetli... ikisi
de bütün düşmanları yenerler dimi ha?

çocukları çok iyi bildiğimi sandığım halde için için
gülmekten ve hayret etmekten kendimi alamadım.
beş ve yedi yaşlarındaki bu iki çocuk için hiyerarşinin,
ast'ın, üst'ün hiç bir önemi yok demek ki.

biri orgeneral olmuş...

ötekisi de *ama üsteğmen...*

hiç farketmiyor

onlar için önemli olan aynı kuvvette olmak...

aynı olmak...

aralarında fark olmamak..

biri veznedar olmuş ötekisi bölüm şefi.. ya da müdür.

biri işçi olmuş ötekisi de patron.

biri tezgahdar olmuş ötekisi de mağazanın sahibi.

biri onsekizyüzbeşbin yıldız takıp bilmemne paşası olmuş

ötekisi ise sade çavuş.

birileri ırgat ötekileri ağa.

birileri kırmızı zemin üzerinde altın rengi kabartma

harflerin süslediği plakalı arabalarla önlerinde eskort,

arkalarında polis koruması ötekileri siyah-beyaz plakaları

ile onların önünden çil yavrusu gibi dağılan – dağıtılan -

basit halk.

birileri bana – yaşım icabı - eski bayramları soruyordu.

117 İNSANLAR

“yeniden çocukluğunuza dönmek ister miydiniz?” gibi bir soru.

eğer bunun için binbir tane neden varsa bir tanesi - ve mutlaka en önemlisi – bu yıldızlar olmalı.

13ekim2007

ay tutuldu

yokuş aşıya doğru otomobiller, kamyonlar iniyor.
asfaltın üzerine sürücüleri ikaz etmek için çekilen beyaz
kalın çizgilerin üzerinden hoplayarak sıçrayarak.
tangirtılar, tungurtular...
yokuş yukarı otomobiller kamyonlar çıkıyor.
hırıltılar, homurtular..

yola bakan otoparkın çıkışına kelli dikilmiş; gelen geçene
bakıyor.
dik kuyruk.
bazen havlıyor.
nedenini kendisi de bilmiyordur.

merviş kedi duvardan onu izliyor.
belki de değil..

güvenlik görevlisi izzet, bekçi kulübesi ile duvar arasındaki
dörtbuçuk metrelik mesafeyi gidip geliyor...
gidip geliyor...
hiç ara vermeden.
saat dokuzdan beri.
şimdi saat dokuzu yirmi geçiyor.
biraz sonra ay tutulacak.

doğuya, yani ayın şimdi bulunduğu yöne doğru
yükseklerden bir yerden kırmızı yeşil beyaz ışıklarını yakıp
söndürerek bir uçak ilerliyor.
içerisinde herhalde yüzyirmidokuz yolcu ve yedi
mürettebat vardır.
neden?
bilmiyorum..

saat ona yirmi var.
gözlerim dolunaya bakmaktan ağrımaya ve sulanmaya
başladılar.

119 İNSANLAR

herhangi bir değişiklik yok.
acaba bu gece miydi?

izzet sonunda kısa bir süre için durdu ve bir sigara yaktı.
karanlıkta ateşböceği gibi parlıyor.

kelli ayakta durmaktan vazgeçti.
oturdu ve havlamıyor artık.

otomobiller ve kamyonları söylemeye gerek yok.

uçak çoktan kayboldu.
ama şimdi onun yerine tam aksi istikamette ilerleyen
başka bir gök cismi var.
bunların hepsinde aynı cins renkte ışıklar var.
yeşil, kırmızı, beyaz..
ve hepsi de muntazam aralıklarla yanıp sönüyorlar.
acaba sağ tarafta pencere kenarında oturanlardan
herhangi birisi dışarı bakıp ayı gördü mü?

saat onbuçuk.
alt tarafta hafif bir gölge oluştu.
ayın o tostoparlak şekli bozuldu birden.
gözlerim ağrıyor.

onbire beş var.
gökyüzünde muhteşem şeyler oluyor.
gökcisimleri, kimi büyük kimi daha küçük kimisi ise bir
ateş topu.
birisi ötekisinin arkasına saklanıyor.
birbirlerinin etrafında deliler gibi dönüyorlar.
saatte yüzbinlerce kilometre..
ve yukarıya baktığımda bu hızı göremiyorum.
dakikalar saatlere doğru ilerliyor..
yavaş yavaş..
ama binlerce kilometreden eser yok

hayal ediyorum.
yukarlarda, o gökcisimlerinin oldukları yerde olmayı..
onların biraz yukarısında...
büyüklüklerini, azametlerini içime sindirebilmek, hayret
edebilmek, korkmak...
onların karşısında bir zavallı olduğumu idrak etmek
değil...
onlardan bir parça, onlar olduğumu anlamak..
elimi dünyaya ya da aya doğru uzatmak..
ama yine de de saygıyla korkmak..

gölge bayağı ilerledi.
ayın yarısına kadar.

artık yalnızca bana daha yakın olan iki gökcisminin
boşlukta binlerce kilometre saatte ilerlerken çıkardıkları
uğultuyu duyuyorum.
yok böyle bir ses.
biliyorum ama.
ben duyuyorum..

gölge artık ayın tamamını kaplıyor.
ay neredeyse karanlık.

otomobiller ve kamyonlar bu saatte seyrekleştiler.
kelli asfalta uzanmış.
uyuyor mu acaba?
izzet dörtbuçuk metrelik mesafeyi halen bir aşağı bir
yukarı arşınıyor.

yukarlarda uzayda bir yerde kollarımı açtım.
hiç olmazsa bir tanesinin bana doğru, kollarıma gelmesini
bekliyorum.
güneş arkamı ısıtıyor..
ay yanımdan hızla geçiyor..
tarif edilmez bir vınlama, uğultu..
saygı uyandıran bir gümbürtü..

121 İNSANLAR

bütün evren sarsılıyor...
dünyaya düşüyorum..

kimse birşeylerin farkında değil.
kimse ışıkları ve gölgeleri görmüyor.
kimse boşlukta dönen gökcisimlerinin arkada bıraktıkları
sesleri duymuyor.

ay tutuldu...
17ağustos2008

ekim yazıları III

sahil gazinosunda iki adam...
arkası basılmış yüksek ökçeli, bağcıklı pabuçlar..
kıllı zayıf, sinirli, adaleli bacaklar../
kemikler belirgin...
dizkapakları iki ufak ada gibi../
sanki ayrı duruyorlar dizlerden ...
mavi bir şort../
kenarı beyaz bantlı..
siyah yıpranmış../
atlet bir fanila../
solmuş..
kollar../
dirseklere kadar yanmış..
karmakarışık kömür siyahı saçlar../
kıvrık, belki de uzun süredir tarak yüzü görmemiş../
tek tük beyazlar..
bir haftalık zımpara gibi bir sakal../
ağız kenarlarından aşağıya doğru sarkmış bıyıklar../
ağızını örtüyor..
masanın üzerinde maltepe..
bira içiyor..
arkadan ve yandan bağlı / geniş parlak tokalı
sandaletler..
düzgün adalesiz kağıt (!.) gibi bacaklar / dolgun /
muntazam..
kenarı beyaz bantlı mavi bir şort..
koyu mavi üzerine yeşil ve beyaz ingilizce yazılı bir t-shirt
/ kollar kırmızı..
seyrek açık sarı saçlar / düzgün yana doğru taranmış /
briyantin - belki de -...
sinek kaydı tıraş / çene altında bir parmak eninde uzun bir
sakal - belirtisi -...
masanın üzerinde camel../ filtreli..
o da...
bira içiyor..

23/31ekim1999

orhan veli'ye bir mektup

sevgili orhan abim,
ayda yılda bikaç kere bursa'ya falan gidip geliyorum.
inanır mısın bursa'dan her dönüşümde gemlik'te bir deniz
çıkıyor karşıma ki...
görüp görüp, her seferinde şaşıp kalıyorum.
kasım ayı geldi ama hakiki kış bitürlü gelmedi abicim. ara
ara bir yağmur boşanıyor göklerden. ama sonra bir güneş
bir güneş... insanın yorgun kemiklerini ısıtıyor, türlü
acayıp fikirler sokuyor kafasına..
diyorum kendi kendime "ah be keşke ben de bi efkafta
çalışsaydım. bu havanın yüzü suyu hürmetine; basardım
istifayı anasını satıyım.."
armutlu var şimdi bizim burada. gecekondı semti.
insanlar hem aç hem de açlık grevi yapıyorlar. ve hayret
edilecek bişey, aç kaldıkları için sopa yiyorlar polisten.
armutlu'dan aşağıya kestirme diye arabalar iniyor
baltalimanı'na. pırıl pırıl, kromajlı, fiyakalı. içinde permalı,
ojeli hanımlar, pürolu, cep telefonlu beyler. ve inerken
diyorlar ki:
"açlıktan bahsediyorsunuz;
demek ki sizler komünistsiniz.
demek ki bütün binaları yakan sizlersiniz.
istanbul'dakileri siz,
ankara'dakileri siz...
siz ne domuzsunuz, siz !
onlar bunları söylerken armutlu sakinlerine göz
açtırmamak için müfreze halinde orada bulunan coplu
polisler sevecen bakıyorlar kromajlı araba sahiplerine...
her gün kalktığımda mutlaka gökyüzüne bakıyorum
sevgili orhan abi. bakıyorum bakıyorum da hiç ihmal
etmiyorsun işini. hep mavi hep mavi..
ama o güzelim mavinin üzerine adam bir kara bulutu
basınca alıyor beni bir efkar ki.. deme gitsin. dalıyorum
şöyle. o kibirli çakmakların icadından sonra kibrit
kutularının esamisi bile okunmuyor. sineği tutsan da

*nereye koyarsın? keman çalmasını zaten bilmem. ama
kalkıp biyerlere gidebiliyorum şükür. ve her şarkıyı bir
başka makamlarda mırıldanıyorum... matrağına...
ve ne halt edeceğimi ben de bilemiyorum abi bu
memlekette...*

*biliyor musun ? deniz bile her gün bu kadar güzel değil
artık. balıklar küstüler.. martılarsa karaya vurdu.. iyi ki ne
sait ne de sen bu vakitlere yetiştiniz...*

kınalı'da martılar küskün, balıklar küskün...

*ve şu işe bak ki kuru sandalyelerin yanında halen burnu
bir karış yukarda maroken deri koltuklar.. aradan bu
kadar sene geçti orhan abi..*

neler oldu neler..

bence de...

bu işin içinde bir iş var..

12ocak2002

karadeniz

bunları unutmamak için yazıyorum.
karşıya bakıyorum.. ucsuz bucaksız bir denize..
bir takım sözcükler, satırlar, cümleler düzenli / düzensiz
kafamın içinde oluşmaya başlıyor.
tek tek ard arda sıra sıra..

sonu, şimdilik, sisler içinde kaybolan bir demiryolunun
üstündeki katarlar gibi peşpeşe birikiyorlar. daha sonra -
sanki elimde kağıt kalem varmış gibi - birini alıp ortaya,
bir diğerini sona koyup düzeltiyorum.
tekrar okuyorum.
tamam...

"artık bunları unutmam" diyorum. "neyin nerede
olduğunu, hangisinin neyi takibettiğini gayet iyi biliyorum"
diyorum.
bir iki saat, bir iki gün sonra hiç unutmayacağımdan o
kadar emin olduğum o düzgün katarımdan geriye,
rayların sonunda çöküp kalmış sonu olmayan o sis
perdesinin hınzırca ortalara yanlara çöküp
çöreklenmesinden çok az bir şeyler kalıyor geriye
görünen...
hatırlanan..

oradan buradan bir iki söz, bir cümle kırıntısı
yakalayabiliyorum.. gerisi ?
gerisi beyaz kağıda aktarılabilmesi için ilk düşünülenin, ilk
duyulanın, ilk sezilenin, görünenin onca fersah arkasına
düşüyor.

acaba neydi ? nasıldı ? hangi sıra ?
o ilk düşünülenin, ilk duyulanın, ilk sezilenin, görünenin
her zaman ilk, daha iyi, yerinde olduğundan emin olmak,
bilmek, o anda onları zaptedememiş olmanın, kaybolan

sisler içine gömülmüş bir daha hiç geri gelmeyecek olanın ardından üzülmek esef etmemek mümkün değil..

bir daha asla bulamayacağın, bir araya getiremeyeceğin bir güzellik.

otelin balkonundan karadenize bakıyorum.

aynen parkköy'den marmara'ya baktığım gibi..

solda bir burun. herhalde münasebetsizce burnunu denize uzattığı için burun olsa gerek..

sağ tarafta ise hiç bir şey yok.

ve burun ile hiçlik arasında ufuklara kadar uzanan bir su..

uzaklığı, derinliği, büyüklüğü belli değil..

aslında ikisi de aynı.

parkköy'den karşıya marmara'ya bakıp gördüğün su ile ayancık'tan karadeniz'e bakıp gördüğün su sanki aynı su.. gibi..

burun ile hiçlik arasında adeta ufkun yay gibi gerildiği çeyrek çember çizgisi ve rengi ve dalgaları...

hayır.. dalgalar değil...

bu karadeniz..

bu başka hiç bir denize benzemez..

çabuk öfkelenir.. kudurur.. azar.. gemi aزیا alır..

üstündekilerini yutar..

ve birden yaramaz bir çocuğun farkında olup ayması gibi durulur..

dalgalar bütün gece dövdüler sahili.. bazen sert / hırçın / acımasız / sanki karaları bir an önce parçalayıp unufak etmek ister gibi..

sonra sakin / yorgun düşmüş bir deniz gibi..

parkköy'den karşıya marmara'ya bakıp gördüğün su ile ayancık'tan karadeniz'e bakıp gördüğün su aynı su sanki.. gibi..

söylencelerin sana aktardığı, içini dışını doldurduğu bir görüntü var..

zihninin bir yerlerinde..
karadeniz..

ama bu senin oturduğun memleketle yukardaki ve
yanlardaki komuşuların çevrelediği mavi bir alan değil...
bir havuz, bir su parçası, bir deniz, hiç değil..
bir mit.

ölümsüz ruhu olan bir su..

tanrıların barınağı değil..

kendisi tek başına tanrı olan bir su..

bir pontus değil.. bir okeanus

coşkusuz bir akdeniz, sünepe bir marmara'dan çok hür ve
bağımsız bir pasifikten ve hesaplanamaz bir hint
okyanusundan biraz ayrı düşmüş yüce akrabası.

ve dalgaların kara parçasını dövdüğü yerden hemen bir
iki metre sonra dik yamaçlardan ta kastamonu'nun
içlerine kadar uzanan bu dünyanın – gea'nın -/ bu
toprakların efendileri :

meşeler, çamlar, köknarlar, kayınlar..

heybetle bakıyorlar bu engin tanrıya yükseklerden..

4ağustos1999-ayancık

ekim yazıları....

sevmiyorum çiçekleri kopartmayı.
onları kopartınca kendi doğal ortamlarından ayırıp, bir
kaba, bir vazoya koyuyorsun.
öylecene duruyorlar.
bir garip..
senin bütün üstüne düşmelerine, su değiştirmelerine ve
aspirin koymalarına rağmen daha sonra solup gidiyorlar..
şimdi, büyüüp yetiştikleri topraklarda da ölmüyorlar mı
sanki ?
ölüyorlar... da...
yurtlarında, memleketlerinde..
oralarda ölmek başka bir şey, yad ellerde, yabanda,
kaplarda, saksılarda, vazolarda yurtlarından binlerce
kilometre uzaklarda ölmek başka bir şey.
sen olsan ne yapardın ?
sonra başka bir şey daha..
bir papatya mesela. beyaz/sarı...
ve etrafı yemyeşil çayırılık...
az ilerde hemen yanında kıpkırmızı komuşusu gelincik.
şimdi kopar onu..
koy vazoya..
etrafında gri, badanası çatlamış bir duvar..
en yakın arkadaşı yan tarafta ceviz sehpa üstündeki
venedikten alınma, anlamsız bronz (kırık) bir
gondol..cuk.. gondolcusu kayıp..
bir de beyaz/sarı papatyalarla komuşuları kırmızı
gelinciklerin kadife gibi yemyeşil bir çayırda rüzgarda
nazlı nazlı salındıklarını hayal et !.
arkada sivri tepesi yüce tek bir dağ...
sağ az geride ise bir koca çınar..
bunların hepsini bir anda ve panoramik bir bütünlük
içinde görüyorsun ve algılıyorsun ve..
ah, diyorsun, ah keşke şunları, şu anı bir tesbit
edebilsem, papatyaları gelinciği yolmadan, yerlerinden
yurtlarından etmeden..

çınarı ?

onu zaten yerinden bile oynatman mümkün değil de !..

o yüce dağ ise, değil senin odana, aklına, kalbine bile sığmaz..

o halde ?

o halde çek bir poz fotoğraf ve onları ebediyete kadar sakla !.

senin olsunlar..

yedi santime onbir santimetre boyutlarında parlak ya da mat bir kağıdın üzerinde yemyeşil bir kır manzarası...

aralarında belli belirsiz beyaz lekecikler..

[bunlar papatyalarımız efendim..]

ve bir iki kırmızılık..

[bunlar da gelinciklerimiz]

sağ tarafta bir kaç dal ve yapraklar..

[bunlar o yüce çınarın yedi santime onbir santimetre boyutlarındaki bir kağıda sığdırabildiğimiz üç beş dalı]..

ne zannettin ?

koca çınarı oraya sığdırabileceğini mi ?

peki ya o yüce, başı dumanlı dağ ?

hani resmini çekerken bulutlar başını örtüp örtüp

gidiyorlardı rengarenk ?

[hiç sorma onu... onu hiç sorma...]

sahi ya.. bir de şu.. senin o yedi santime onbirlik fotoğraf

kağıdında ne bir esinti var ne bir meltem, ne kırların ne

de uzaklarda yanan bir iki dalın odun kokusu ne

sonbaharın döktüğü sarı kırmızı erguvan yaprakların

hışırtsı...

hiç biri yok bunların..

hiç bir tanesi..

sadece yedi santime onbir santimetre bir kağıda sıkışıp

kalmış renkli bir şey..

ruhsuz / cansız / donmuş...

ah canııııııı!.. ne güzel çekmişsin!..

şu çiçeklere bak.. şu kenardaki ne ağacı allanıseversen?

3/31ekim1999

zaman II

nasreddin hoca'yı yolda biri durdurmuş.
-hocam saatin kaç?
-valla bir tane..
-hayır hocam yani onu sormadım. kaç geldi?
-haa! kösteğinle beraber kırk akçeye..
-yahu.. fesupanallah.. hocam zaman ne zaman.. zaman..
-zaman, ahir zaman evladım, ahir zaman!

hikaye bu aslında...
sen anladın mı şimdi zamanın ne olduğunu?
hocanın ifadesine göre artık sonlarına gelmiş olduğumuz
bir şey.
'ahir' dediğine göre
ve 'ahir' olduğuna göre 'bilahare'ye de 'tehir' edilemeyecek
kadar da 'uhrevi'...

yani anlayacağın sonumuz yakın.

üzerinde konakladığımız şu toprak parçasının hem kendi
etrafında hem de güneşinin etrafında fır dolayı dönmesini
rakamlarla, çentiklerle üçe beşe; onları da yedilere,
otuzlara yüzlere bölerek 'ahir'e gidişimiz için bir ölçüdür
tutturmuşuz.

şurdan şuraya kırk dakkada..
trenle dört saat..
bu limandan o limana iki gün ve bilmem kaç saat..
inşallah önümüzdeki dört ay içinde..
bilmem hangi gezegene gidiş otuz sene ve sekiz ay..

sence ne demek otuz sene ve sekiz ay?
orada, yani o gezegende oturan yeşil adam dürbünle seni
takip etse ve gelişini de gidişini de hesaplasa acaba o da
mı otuz sene ve sekiz ay hesabı yapacak?
imkansız!...

onun toprak parçasının kendi etrafında dönüşü ile güneşinin etrafında dönüşü seninki ile aynı değil ki; yaptığın hesaba göre!..

ve eğer vardığında (varabilirsen) yeşil adama geçen hafta yediğin fasulyadan midenin bozulduğunu söylersen adam bundan ne anlayacak?

fasulya'yı botanik olarak varsa eğer elinde resimli tabiat mecmuası tarif edersin..

midneyi de belki getirdiğin taşınabilir emar aletinle anatomik bir gösteri yapıp anlattırırın..

lakin 'geçen hafta' ne olacak?

herkesin anlayabileceği sağlam bir ölçü bulmak lazım. diyelim ki uzayda norm halinde hareket eden ışık var.. buradan yola çıkalım.

herkesin (evren halkının) anlayabileceği bir ölçü... çünkü ismi üstünde : norm.. nedir ölçü?

'bir saniyede 299.792.458 metre' giden bişey..

saniye dediğin zaten demin söylediğimiz toprak parçası/güneş/çentikler hesabı..

yani senin hesabın..

adam bir defa bunu anlamaz ki..

metre dersen onun da kalıbı paris'te müzede bir yerde platin külçe halinde duruyor.

dünya ekseninin bilmem kaçta biri.

nasıl anlatacağın ölçü olarak metreyi?

olmadı...

kaldı ki yeşil adamın toprak parçası bir turunu kendi güneşi etrafında senin ölçülerine göre yirmiyedibinaltıyüzsekseniki senede tamamlıyor. ona göre bir hafta ne ola ki?

ama gerçek olan şu :
gün, ay, sene, zaman, vakit...
ustanın dediği gibi: panta rei; her şey akıp gidiyor. zaman
içerisinde..
hiç bir şey yerinde durmuyor..
ve hiç birimiz aynı ırmakta ikinci bir kez yıkanamıyoruz..

ustaya bu yönden hak vermemek elde
değil.
akan, aktıkça aynı kalmayan bir suyun
içinde varsın.
bunu bir aletle, bir yöntemle,
gökcisimlerle ölçmek ve bir isim
koymak, yuvarlak ya da dörtköşe bir
kadranda akrebi kovalayan yelkovanla
tanımlamak, sınırlamak ancak akan
suyu biraz olsun rencide etmiş olur.
o kadar..
o, senin bütün alet ve edevatlarına rağmen bağımsız ve
başına buyruk akıp gitmektedir.

yukarı balkondan seninkine ilk önce süzülüp sonrada
kanat çırparak konan bir güvercin olarak..
bahçedeki erik ağacının rüzgardan bir oyana bir buyana
sallanıp sonra durması olarak..
küçük çocuğun yokuş aşağı koşması..
atılan bir taşın havada uzun bir kavis çizerek uçuşu
ayın doğması..
ve güneşin batması..

bütün bunlar seninle beraber giderler..
sen onlarla beraber gitmek zorundasın..
ileriye, biryerlere doğru..
belki de ahir'e..

nasıl ölçebilirsin, nasıl hükmedebilirsin, nasıl
dizginleyebilirsin, tutabilir misin hiç olmazsa bir an için,
durdurabilir misin?

işte bütün bunların hepsi, büyüünün bozulması elinde
tuttuğun bir fotoğraf makinasının düğmesinin üzerinde
hazır bekleyen işaret parmağında..

bastığın anda güvercin havada bir iple asılı kalmış gibi, iki
kanadı iki yanında ve tekerlek gözlerle sana bakarak...
erik ağacı sanki hiçbir şey olmamış gibi titremeden
durarak...
çocuğun koşarken yerden aynı anda kesilen iki ayağı
birden onu sanki yerçekimine inat havada dururmuş gibi
tesbit ederek...
taşın havada donup kalması..
ve ay ve güneş..

akan suya hükmedebildiğin budur.

sağma sapan filimler çeken yeni yetme makinalarda
oylattıkların senin halen hükmedemediğin zamanın
geçmiş göstermesinden başka bir şey midir ki?..

fakat elinde tuttuğun resim..
sana bakarken ağzının içi, gözlerinin içi, burnunun ucu,
yanakları ve yüzü..
bir çocuk gibi gülen bir çocuk...
ve ona bakan sen..
ve sen gülerken çetele olmuş göz kenarların, buruşmuş
ağzının kenarlarında ince çizgiler, kırıl saçların bir kısmı
alınına dökülmüş..
dede ve torun..

durdurduğun zaman; bu..
zamanı durdurduğun...
30kasım2008-11-30

kedi....

buzdolabında geçen haftadan almış olduğumuz salamlardan bir iki dilim kalmış. unutmuşuz.. kahvaltı sofrasına çıkardık. sevil derin derin kokladıktan sonra bozulduklarına karar verdi. atmadık..

bizim oralarda siyah beyazlı bir kedi dolaşıyor. zaten geçen sene de epey yanaşıp hem bir şeyler yemiş hem de kendini bize zorla sevdirtmişti. dedik; bizimki herhalde gelir. salamlar da onun hakkı..

salamlar buzdolabında siyah beyazlı kediyi bekliyor. kedi ise bir sarmanın peşine düşerek taaa bizim yanımızdaki eve kadar geldi. sarman nedense yoluna devam ederken bizimkisi belki işe yarar bir şeyler koparabilirim diye komşu evin bahçesine çöktü. önce sahte bir uyku pozuna geçti, sonra kafasını kaldırıp orasını burasını yaladı, temizledi. baktı ki gelen giden yok, ayağa kalkıp biriki dolandı, gerindi ve bize doğru geleceğine öteki evlere doğru yollandı..

dolaptaki salam ona ayrıldı. onun bundan haberi yok. benim yapabileceğim herhangi bir şey yok.. var aslında.... benim yapabileceğim iki şey var. birincisi "pis pis pis" diye çağırmak.. ki belki gelir belki de gelmez.. ikincisi salamları alıp hemen arkasından koşarak "hey ahabap, bak bunlar senin, senin için ayırmıştık.. kismetini öyle es geçip gidemezsin" diyerek salamları illa ona, biraz da zoraki, emrivaki ikram etmek.

ben her ikisini de yapmadım.

mahmutpaşa'da meydanda bir yerde seyyar bir piyango bileti satıcısının elindeki demetin içerisinde en büyük ikramiye dururken, benim onun yanından haberim bile olmadan geçip gitmem gibi.

aradaki tek fark satıcının biletin kendisinde olduğundan haberi olmaması.
ve beni "pis pis pis" diye çağırabilmesi yada "usta bak burda senin için büyük ikramiye var gel kap şunu.." dememesi.

tabiatla her şey, her canlı farkında olmadan bir şeylerin yanından teğet geçiyor, es geçiyor, sadece geçiyor... bunun bir açıklaması olmalı.

neden damdan ya da pencere kenarlarından kazara aşağıya düşen fesleğen saksıları
dört yüz seksen biniki yüz on üç defada yalnızca bir kerecik bir geçenin başına düşerler?⁶
neden dört yüz seksen biniki yüz on üç defa hep ya geçenin önüne ya da arkasına düşüp insana "vay be.. ucuz kurtardık paçayı" dedirtir?

neden siyah beyazlı kedi salının bende olduğunu ve mutlaka ona verilmek istendiğini bilmez?
ve ben neden piyango biletçisinde en büyük ikramiye olduğu halde onu es geçerek çorap almak için bir tuhafiyeci dükkanına girerim?

eylül2009 t.reis

⁶ palavra.. böyle bir istatistik yok !

bilgisayar muhabbeti

bilgisayar programlarının yazılması ve bilgisayar tarafından anlaşılması için belli lisanlar, diller gerekli olduğunu biliyordum. bunların hepsi aşağı yukarı benim yetmişli senelerde kullandığım 'basic' denilen bir dile benziyorlar. mantık gayet basit. bilgisayara belli bir işi yaptırmak istediğin zaman belli komutlar vermek lazım. "şurada duran dikdörtgeni iki parmak aşağıya dört parmak sola taşı; eğer yolda işeylere rastlarsan ve o şey dört derecesinde önemliyse taşımaktan vazgeç geri gel; yoksa... " falan filan..

bütün bu yazılanlar daha sonra makina diline veya altılı sistem olan hexadesimal sisteme dönüştürülüyor.

–bunları eksik ya da fazla, yalan yanlış ta söylemiş olabilirim-

en sonunda altılı sistem sıfırlar ve birlerden oluşan ve yalnızca makinanın anlayabileceği bir dil olan dual sisteme dönüşüyor. olay gayet basit; eğer makina biri görüyorsa veriyor elektriği, yok sıfırı görüyorsa elektrik melektrik yok.

bundan daha basit bir mantık, daha basit bir yol düşünülemez..

yirmi seneden fazla bu aletlerle uğraşan birisi olarak kendimi bazen çok usta her şeyi bilen birisi gibi görürüm... aynada!.

makinanın orasını burasını sökerim, yeni bir şeyler ilave ederim, bilgilerin saklandığı sabit diskleri değiştirir bir onu bir berikisini takarım, ondan buna, şundan ötekisine veriler kopyalarım, silerim vesaire vesaire..

ve bütün bunları yaparken de, yukarda dediğim gibi bir şeyleri becerdiğimi bir şeyleri anladığımı zannederim.

dün yine bozulmuş olan bir iki sabit diski gerektiği gibi yeniledikten ve birinden birine bilgileri aktardıktan sonra bilgisayarın üzerinde kalan bir sabit diskin dışında

gereksiz olan iki sabit diski kablolarından çıkardım ve kaldırdım.
bir ara çalışırken çıkarttığım sabit disklerin halen bilgisayara bağlı olan kablolarına gözüm ilişti..
öylecene boşlukta duran..
serçe parmağımdan daha ince kırmızı bir kablo..
ve bir ucu, dediğim gibi bilgisayara bağlı diğeri ise açıkta..
daha sonra belki bağlanabilecek bir disk bekliyor...
siyah, tırtıl sarı minik iğnecikleri olan bir fiş..
fakat boşta..
aklım ermedi. onca bilgi onca veri demek ki kablonun içerisinden o minicik fişe kadar geliyorlar. fakat bağlı olan herhangi bir alet olmadığı için o sarı temas dışlarının orada zınk diye duruyorlar.
bekliyorlar..
ne hissediyorlar acaba?
nasıl bir şey acaba, birlere-sıfırlara dönüşmüş elektrik akımının üzerine binmiş sabit disklerden, oralardan buralardan kopup gelmiş bir sürü bilgi, data ya da her neyseler, kablonun ucuna kadar süzülüp fişin ucunda beklemeleri.
hani yine bir sabit diske bağlasam, koşa koşa diskin belli yerlerine girip onlara ne söylenmişse onu becerecekleri muhakkak.
ama bu şekilde..
sanki binlerce kilometre katetmiş te en sonunda gelmiş uçurumun dibinde bekler gibi..

aslına bakarsanız bunca yıldır bu makinalarla uğraşmama rağmen kendilerine zerre kadar itimadım yok.
darılmasınlar..
ara ara yalnızca benim başıma gelen bir olay olsa, diyeceğim ki, beceriksiz, kabiliyetsiz olan benim. duyuyorum da koskoca dünya firmaları o ya da bu sebepten birdenbire yıllarca biriktirdikleri bilgileri bir saniye içerisinde kaybediveriyorlar..
ondan sonra ara ki bulasın..

138 İNSANLAR

onların başına gelen benim başıma gelmez mi?
onun için diyorum ki yine de en iyisi tükenmez kalemı alıp
adam gibi bir *eser-i cedit* kağıdın üzerine satır satır
yazmak..
sağlam sağlamdır...
neme lazım...
kablunun uçlarına kadar gelmiş te salkım saçak daha
nereye gideceklerini bile bilmeyen onca sıfır ve bir'e
güvenmektense....
12mart2010

ikinci bir kedi

bizim sitenin karşısında inanılmaz bir faaliyet var – eski deyimle –; uğraşı desem karşılamayacak, biliyorum... otuz küsur katlı bir bina dikmeye çalışıyorlar. iki tane devasa vinç..

biri bir şeyleri alıp yukarlara çıkartırken diğeri mutlaka diğeri bir şeyleri indiriyor..

turuncu, sarılı, baretli, postallı, ellerinde alet edevatla bir sürü çalışan.

bir taraftan çimento kamyonları gelip solucan gibi borularıyla yukarı katlara çimento yetiştiriyorlar..

diğeri taraftan iki adet kepçe binanın etrafındaki yollardan toprakları kaldırıp kaldırıp koca koca kamyonlara boşaltıyorlar..

taş, toprak, toz, duman...

en müthişi ise bir sondaj makinası...

otuz metre boyunda boru gibi bir aleti var. içinden hızla dönen milin ucunda ise uskur gibi bir şey. yerlerde delikler açıyor...

gürültüsü ve gacırtısı yeri göğü inletiyor..

dayanmak mümkün değil..

onun yaptığı gürültüye kayaları ellerindeki hava basınçlı aletlerle delenler katılıyorlar.

dediğim gibi bütün bunların hepsi bizim sitenin karşısında, daha doğrusu otoparkımızın bitişiğinde olup bitiyor.

otoparkımıza kısmen bozuk olan yoldan bir porşe giriyor. ve böylece dört mercedes iki beemve ve birkaç adet japon at arabalarının beraber parkımızın envanter kıymeti ikiyüzelli milyonu buluyor..

porşeden yirmi yaşlarında şortlu bir kız çıkıyor.. kendisine doğru koşan gence sarılıyor..

öpüşüyorlar bir süre..

140 İNSANLAR

inşaatın renkli çalışanları ellerindeki işleri bırakıp sanırım
bu öpüşme faslından çok porşe'ye bakıp bir takım
otomotif fikirler yürütüyorlar kendi aralarında..

bu arada otoparkın duvarından aşağıya bir kara kedi
atladı..

önce gümüş rengi mercedesin altından sonra yeni gelen
porşenin önünden geçerek olup bitenlere bir iki saniye
kadar baktı.

arka sağ patisinle iyicene gıdısını kafasını kaşıdı..
gerindi..

ve sağ tarafına doğru, ayaklarını kollarını gererek yan
geldi yattı..

güneşin altında...

hiç ama hiç kimse kedinin farkında olmadı...

kedi de zaten ne onları ne de olanları, umursamadı bile...

27temmuz 2010

bir kişi

bizim evin arka odasındaki pencereden yol inşaatına bakıyorum; bir birbuçuk saattir. yerden beş altı metre yükseklikte belki de ikiyüz metre uzunluğunda bir viyadük. ya da şehir içi planlamacılarına göre bir *flyover* yapıyorlar..

her neyse.

köprü geçenlerde bitti gibi bir şey. iki şeride bölündü, ortaya refüj yapıldı, parmaklıklar monte edildi.

şu anda öğleden sonra saat üç civarı.

köprü üzerinde oniki kişi sayıyorum.

iki kişi (herhalde işçi olsalar gerek) parmaklıklara yaslanmışlar.

birinin elinde telefon. bir tanesi orta refüje oturmuş.

yarım saattir sigara içiyor.

mühendis kılıklı biri bir aşağıya bir yukarıya dolaşıyor.

üç kişilik bir gurup pencereden baktığım süre içerisinde

halen bir şeyler konuşuyorlar birbirlerininle.

arada bir içlerinden birisi bir tenekeyi bir yerden bir başka yere götürüyor sonra yine konuşmaya katılıyor.

bir kaç kişi ya oturuyor ya da boş boş geziyor.

bana yakın olan tarafta *bir* çalışan birbuçuk saattir elinde

fırça ile yanındaki tenekeye batırıp batırıp yerleri ziftliyor.

birbuçuk saat..

yalnız o...

mühendis kılıklı adam bir iki kere yanına gelip bir şeyler söyledi.

zifti fazla kullanma falan dedi herhalde.

adam onu dinlerken dahi fırçalamaya ara vermedi.

ötekiler halen telefon ediyorlar, oturuyorlar, konuşuyorlar, geziniyorlar.

bir tek kişi, bir tek o devamlı çalışıyor ve ziftliyor...

ötekiler sanırım yalnızca ziftleniyorlar..

21ocak2011

bir zamanlar pangaltı

bir zamanlar pangaltı'da çevre mağazasında çalışıyordum. sol tarafımızdaki dükkan komuşumuz dodanlı idi. sahibi kısa boylu biraz nemrut bir adamdı. pek sık görüşmezdik. öteki tarafımda bir kuyumcu ziya vardı bir de tuhafiyeci avedis. ziyalar iki ortaktı. ziya ve fuat.. avedis'in ise iki ortağı daha vardı ama onlar pek sık gelmezlerdi dükkana. ben dükkanı açtıktan sonra zamanla komuşuluğumuz giderek dostluktan da öte oldu; bir süre sonra. ziya'nın ortağı fuatla neredeyse her gün ahçıya gider, haşlama, pilav, salata yer olduk. bir o verirdi bir ben. bazen de sırayı unuturduk. sen ben derken numan (garson) araya girerdi..

avedisle bazen kapı önünde tavla oynar ya da birimizin dükkanında sohbet ederdik. bunlar dördümüzün de, hatta avedis'in karısı ve babası da dahil olmak üzere, vazgeçemediğimiz beraberliklerdi. sabahtan akşama kadar.

çok ama çok güzel günlerdi..

çok güzel günlermiş..

hayret ediyorum şimdilerde. insan nasıl böyle bir dostluğu yakalayabilir?

nasıl bu kadar candan olabilir?

daha sonraları avedisler ailecek amerikaya göç ettiler. ilk gittiği sene belki de her hafta mektuplaştık. hem de uzun uzun. o zamanlar bu mail işleri pek moda değildi. hatta bir kaç kere telefonla bile hal hatır sorduk. ilk zamanlar çok sıkıntı çektiler. karı koca, çocuk daha ufak.. fakat yazışma ve konuşmalarımızda hep iyimser hep halen dükkan komuşusu gibi idik. sanki telefonu kapattıktan ya da mektubun sonuna geldikten hemen sonra oturup dükkan önünde yine tavla oynayacakmışız gibi...

aradan seneler geçti. avedisler sanırım los angeles'te güzel bir dükkan açtılar. iki katlı bir ev aldılar. hatta arman (bir zamanların küçük çocuğu) büyüdü ve evlendi. avedis üç tane düğün fotoğrafı yolladı.

o kadar.

artık şimdilerde ne mektup ne mail ne ses ne seda...

uzak olmak, uzak kalmak bir garip. en çok ta araya

zaman denen münasebetsizin girmesi..

insanın bünyesini zoraki zapteden bir illet gibi, bu uzak kalmak..

bir diyarı gurbete göçmek arkada kalanı belki halen

arkada kalan gibi bırakıyor. fakat göçenin hafızasında

geçmişe ait bir arada geçirilen ne kadar güzellikler,

sıkıntılar, dostluklar varsa hepsi yavaş yavaş silinip yok oluyor.

zamanla..

tut ki bu arada taraflardan biri "ne haber nasılsınız?" diye bir soruyor. cevap soğuk ve ilgisiz.

böyle oluyor işte ayrılıklar.

kendi kafamca diyorum ki insan ruhu herhalde içinde

bulunduğu ortama en çabuk uyum sağlayan kısımımız.

yabancı ellere, bir başka diyara gittiğinde bir bakıyorsun

içtiğin sudan ishal olmuşsun. ya da oturduğun semtteki

bilmem ne ağacı alerji yapmış. haplar, ilaçlar, tedaviler...

bunların hepsi beden için..

ama ruh öyle değil. kendine göre bir savunma

mekanizması var. hemen etrafınla uyum sağlamaya mecbur.

bu uyum hareketından sonra bir de bakıyorsun; yaban

ellere göçtükten sonra hafızadan sildiğin ya da silmeye

ramak kalmış onca geçmişin yanında bir de bakış açın

görme şeklin zevkin falan da değişiveriyor.

eh.. isterse değişmesin.

bazen bir acıklı türkü dinleyip iki damla gözyaşı akıtırısın.

bu sana o anda biraz yabancı gelebilir. halbuki bazen

yediğin bibuçuk acılı adana'da ne dilin damağın ne de

miden pek bir şey demezler. beden nedense eski

alışkanlıkları kolay kolay unutamıyor.

işte böyle.

şu ruhun unutkanlığı da olmasa ne iyi olurdu..

4ağustos2011

yolun güneşli yanı

"on the sunny side of the street"

yani yolun güneşli tarafı..

peggy lee, benny goodman orkestrası eşliğinde söylüyor.
ve devam ediyor...

"at paltonu at şapkanı

vur kendini sokağın güneşli tarafına..."

sokağın güneşli yanında hayatın ne kadar güzel, ne kadar
tatlı olduğunu o tarafta ne kadar mutlu olunabileceğini
şarkısında okuyor peggy lee.

*"bir zamanlar" diyor "ben de öyle sokağın gölgeli yanında
üzüntülerimle beraber yürürdüm.*

ama geçti artık.."

diyor

şarkının sonunda da...

"eğer bir tek kuruşum bile olmasaydı

yine de rockefeller gibi zengin olurum...

altın tozu ayaklarımın altında...

sokağın güneşli yanında..."

bir tek kuruşum dahi olmasaydı..

aklıma kaestner'in bir tren hikayesi geldi..

daha doğrusu ustanın bir şiiri..

ben de onu kendime göre kurdum..

ankara treninde üçüncü sınıf vagonda tahta sıralar

üzerinde ve yukarda iplerle bağlanmış bavul benzerleri,

çıkınlar, torbalar, tenekeler..

tahta sıralar üstünde rengarenk hırkalar, ceket, palto ve
kasketler..

dirsekler yamalı..

dizler yamalı..

tahta sıralarda bir çevrenin üstünde bir pidenin yarısı ve peynir ve kuru soğan..

dışarda baharın ilk güzel günü...
güneş telgraf tellerinin üzerlerinden ip atlayıp direklerin
arasından bir kaybolup akıp gidiyor..
ve güneş ince ince kara trenin üçüncü sınıf vagonun içine
sızıyor...

tahta sıralardakilere ve bütün envanterine..
bunlar bir tek kuruşu dahi olmayanlar..

*"boş ver be abi nool'cak ki yani, malsa mal paraysa para..
bak dışarda pırıl pırıl bir güneş.. unut gitsin dertlerini,
parasızlığını ve diğerlerini... unut gitsin.. güneşe bak..
bizim için orada.."*

acaba güneşin var mı bundan haberi ya da öyle bir
kabiliyeti?

wagon-restaurant'dan bir sonraki vagon birinci mevki.
önce bir koridor, boylu boyunca..
yerde ince bir halı..

koridorun bir yanında sıra sıra kompartımanlar dizilmiş;
kesme kristal camlı ağır ahşap kapılarla koridordan
ayrılmış.

içerde birbirine bakan koyu kırmızı kadife, rahat yaylı
koltuklar;

köşe yastıkları, ayarlanabilir kalorifer tertibatı..

ağır kadife perdeler..

yan tarafta kondüktörü çağırmak için zil..

krom, sarı düğmeli..

göbekli siyah redingotlu şişman bir adam.

neredeyse beyefendi demek geçiyor insanın aklından...

gayriihtiyari..

zorlukla nefes alıyor.

fakat yine de hafif bir puro kokusu ve açılır kapanır minik
masada bir şişe perignon.

dışarda baharın ilk güzel günü...

güneş telgraf tellerinin üzerlerinden ip atlayıp direklerin
arasından akıp gidiyor..
ve ince ince birinci mevkiin içine sızıyor...
sıkı sıkıya kapalı perdelerin aralığından...
pelüş koltuklar ve puro kokusu..

adamin dışardaki baharla, dışardaki güneşle, dışardaki
mutluluk kaynağıyla yakından uzaktan ilgilendiği yok.
zaten kalın kadife perdeler buna mani..
gazetenin ekonomi sayfasını okuyor.
bir tek kuruşu değil çok kuruşu var.
ve güneşi görmüyor..

biz birbirimizi aldatıyor muyuz?
şarkılar yalnızca tahta sıradakiler için mi söyleniyor?
şarkılarla yalnız bizler mi mutlu olacağız?
güneşe eninde sonunda biz mi sahip çıkacağız?
onlar paralarınca pullarınca mı uğraşsınlar?
eninde sonunda mutlu olacak olanlar bizler miyiz?
güneş bizim mi.....

orquestra....

salona girdiğiniz zaman, belki sıralar daha henüz dolmamıştır. erken geldiniz herhalde. ama üzülmeysin biraz sonra diğerleri de gelmeye başlarlar.. meraklılar, aboneler, görünmelikler, müzik-severler ve nihayet aşıklar.

salon dolup herkes yerlerine iyi kötü yerleştikten sonra sahnede bir hareketlilik başlar; yavaş yavaş. ellerinde kemanlar, viyolalar, viyolonseller, baslar, obualar, frençhornlar vesaire vesaire; müzisyenler girerler yan kapıdan. nefesliler familyası oboe'den bir la sesi duyulur. onu kemanlar ve diğerleri taklit ederler. bu biraz da salonun uğultusuna karışır, ama belirgindir. hatta denir ki müziğin *bu*/su iran şahının en çok hoşuna giden kısmı olmuş. akort sesleri sakinleşip kesildikten bir süre sonra sahneye alkışlar eşliğinde şef gelir ve ününe göre az ya da çok eğilerek mutlaka dinleyiciyi selamlar.. bir süre sonra daha büyük bir tezahüratla (tabii eğer programda varsa) solo kemancı ya da piyanist girer sahneye alkışlar eşliğinde. fakat bu arada şef, bu kadar iltifatın belki de yalnız kendisine ait olmadığını farkında olarak orkestra üyelerine elinle işaret edip onları ayağa kaldırır ve onları da selama dahil eder. bu takım için bir onurdur.

parça, çalınıp bittikten sonra seyircinin beğeni derecesine ve alkışların şiddetine göre önce solist olan bir hayli eğilip bükülür, daha sonra bu onurun yalnız paylaşılmayacağını farkındaymış gibi şefi tebrik eder. şef herkesten daha yüksek olan '*bir taburelik*' makamından inerek onu tebrik eder. alkışlar devam eder. solist ve şef tekrar eğilip bükülürler. alkışlar durmak bilmez. şef, bir vefakarlık örneği ve gösterisi ve göstergesi olarak ilk sıradaki birinci kemancıyı tebrik etmek üzere hamle eder. birinci kemancı, mütebessim, kemanını koltuğunun altına sıkıştırır, ayağa kalkar. tebrikleri kabul eder. kimi zaman da bu tebrikler şef tarafından üflemelilerin pirine veya çellocuların başına da takdim edilir.

orkestra aslında yirmi otuz kişidir. ve glenn miller'in tabiri ile istenen, makbul olan *sound* bu takımdan çıkar. yani ses. sesi meydana getirenler olmasa zaten ses olmaz. ya da flütlerde bir eksik, ya da frençhorndan çıkan çatlak bir ses, çellonun bir yerde gıyk demesi. bunların hepsi sesle alakalıdır. zaten takım elemanlarından da bu tür aksaklıklar katiyen beklenmez. hepsi işinin ve sanatının ehli insanlardır. önlerindeki notalardan çalarlar filvaki, ama bestekarın bütün hislerine de tercüman olurlar... sesleri ile...

ve hepberlikte... bir tek ses olarak.

burada şefin yaylıların nefeslilerden sonra nerede nasıl girecekleri ne şiddette çalacaklarını, nasıl soluklanıp nasıl yeniden fortissimoya döneceklerini sopasıyla işaret ederek onları yönlendirmesi bence sesi (sound) katiyen etkilemez. onlar, yani takım cidden bir takımdır. üfleyen, arşeyi çeken, davula vuran, veya herneyse.

mesela bir taburelik makamında sopasını indirip kaldıran bir şef düşünün... bir orkestra y o k.. orkestrasız... ne komik değil mi? frenkçe bir tabirle absürd...siz olsanız alkışlar mıydınız? neyi alkışlayacaksınız ki?

bir general ya da daha iyisi omuzları bol yıldızlı bir mareşal düşünün. göğsü pıtrak gibi yıldızlar ve kordelalarla süslü.. muhkem bir tepenin üzerinde. belinde revolver ve boynunda dürbün. fakat ovada bir tek asker, bir tek insan, bir tek ruh bile yoktur tepedeki bu çok mühim generalin emirlerini yerine getirecek..

hatırlıyor musunuz.. küçük prensin ziyaret ettiği gezegenlerden birindeki yalnız kralın hikayesini ? yönetecek, emir verebileceği, hükmedeceği bir tek kulu olmadan, prensin geldiğinde artık bütün bunları yapabilmenin ve en önemlisi artık bir tebaya sahip olmanın sevinç ve telaşı içinde olan kiralık. bu bakımdan bir türlü prensin gitmesini istemez...

düşünüyorum ki bütün bunların sebebi biziz..

şefi oraya koyan, mareşale o payeyi veren ve bütün buyurganların ellerine orkestra şefinin incecik bağıtını

şişirip birer odun olarak veren.. biziz.. keyfe göre, narsist nöbetler, güç tutkuları, kinler ve hasetlerle idare edilmek, sürülmek, buyurulmak, hor görülmek, güdölmek, o tek kişilerin karanlık hücrelerde yalnız başlarına, demokrasi adına çevirdikleri pis işlerden, idare edilmekten..

bütün bu TEK insanların en güzel örneğini teşkil eden orkestra şefi⁷ yukarda da değindiğim gibi sonunda parsayı toplar. bazen mecburen bir solistle paylaşır, bazen de birinci kemancıyla. ama genelde eğilip bükölerek, eteklerini savura savura sahnenin yan kapısından kaybolup tekrar avdet edip tekrar tekrar alkışlara reveranslarla karşılık veren o'dur.. dikkat ederseniz bütün yükü taşıyan yirmi kusur kişilik orkestra takımı bütün bu gidip gelmelerde sanki onların bu şölenle hiç bir ilişkileri yokmuş gibi sessizce sandalyelerinde otururlar... akıl almaz bir şey..

18aralık2012

history remember kings, not the soldiers...

agamemnon

⁷ aslında ilk başlarda orkestrayı bestecinin kendisi yönetirmiş.. bazen de birinci kemancı.. yani konzertmeister..

şimdi kimbilir nerelerdedir.. antalya taraflarına falan mı uçmuştur acaba.. yoksa yazı mısır da falan mı geçirir.. ne yol ama.. abi bi düşünsene.. taaa buralardan mısır'a uçuyorsun.. tamam bolu'da, eskişehir'de, burdur falanda bir mola verirsin mutlaka da.. teee mısır..

yuva şimdi gecenin bu alaca aydınlığında pek te bi mahzun gözükyor. ev sahipleri yazlığa gitmiş... ee olsun. mal mülk nasıl olsa onların. kira yok bişey yok. ilkbahara kalmaz bi bakmışsın yapraklar açmış.. yuva şöyle böyle görünüyor dallar arasında. bi gün de sabahtan bakmışsın çocuklar gelmiş..

yerleşme faslı da bi başkadır nazeninlerin. öyle kış temizliğ falan yok. yok.. yok ta tamirat var.. rüzgar ne de olsa bir iki dal söküp götürmüştür. hanım oturup etrafı bi toplarken bey de şuraya buraya uçup düzgününden üç beş dal getirir, oraya buraya sokuşturur. arada bir muhabbet ederler.. kimbilir seyahat hatıralarını mı anlatırlar nedir..

sıra çok ciddi bir soruna gelir.. allah kısmet ederse bu sonbaharda artık çocuklarla beraber gideriz. belki biraz erken çıkarız yola da alanya'da oyalanırız biraz. ee ne de olsa çocuklar ufak.. yorulurlar bızdıklar.. sonra ver elini süveyş.. süveyş'te nerden çıktı şimdi..

evveeeet.. dediğimiz gibi yaza artık çocuklara hazırlık yaparız.. di mi hanım..iki yumurta üç yumurta.. artık nekadard olursa..çocuk ta bi başka canım.. sen üzülme.. ara sıra ben de oturur beklerim.. biliyorsun.. hayat müşterek..

hatırlıyor musun babamı.. hani onu en son fethiye'de bırakmıştık.. canım babam.. ne kadar da yorulmuştu.. yaşlıydı bayağı.. keşke o kış biz de orada kalsaydık.. bak şimdi içime dert oldu.. neyse.. biz şimdi çocuklara bakalım.. hayırlısı ile kabuklarını bi çatlatsınlar .. ben onları bi beslerim.. bi beserim.. bi de uçmasını öğrettik mi..

yaban armudu da iyi ev sahibidir, laf aramızda. uzaktan falan bakıldığında sanki tabiat ananın verdiği gayretle

oralara buralara, ne nizamı ne intizamı olan dallarını uzatmış durmuştur. ama gel gelelim misafirleri için tam ortalarda bi yerde öyle bir dal kümesi oluşturmıştır ki, sanki gel de buraya bir ev yap gibisinden..

yazın bir vakti anayı babayı ve çocukları güneşten şundan bundan korumak için adeta hallaç pamuğu gibi yaprak ta atar dallarına. fakat kışın o çırılçıplak hali yok mu... bir hüznün çöker insanını içine.. bir hüznün.. sanki artık bir daha tek bir yeşil yaprak dallarda çıkmayacakmış gibi.. kuru kupkuru, fakat buna rağmen onurlu ve heybetli.. eh bu kış böyle geçer ama ilkbaharda siz beni bi görün..yapraklar, çiçekler.. hem zaten bizimkiler de gelir.. işte böyle hanımlar beyler..

o gecenin ayazında köpeğinizi bahçeye çış yaptırmaya çıkarttığınızda sıkı sıkıya paltolarla kürklerin içersine sokuşturduğunuz çocuğunuza "aaa.. bak uçak geçiyor.. ne güzeeeel" diyebilirsiniz..ya da bir görmemişliğin daniskası, dünyanın başka hiç bir yerinde hiç bir şekilde sergilenmeyecek olan boğaz köprüsünün pespaye *ışık tezyinatına* hayran kalırsınız.. zaten bunun dışında da alaca aydınlıkta dikkatinizi çeken bir başka şey yoktur.. armudun çatalındaki yuva sizin için biraz yukarda kalır. onu göremessiniz.. hem görseniz bile o soğukta ne mısır'ı, ne fethiye'de oralarda kalan garip baba kuşu, ne yumurtadan çıkacak minikleri... ne.. boş ver..

çerçeveseler

onsekiz senedenberi aynı evde, daha doğrusu aynı apartman dairesinde oturuyoruz. duvarlar, yerhalıları, camlar, kapılar, çerçeveseler, mutfak ve banyo; her taraf, her taraf adeta dökülüyor...kopuyor.. çöküyor... dokunduğunda bişeyler elinde kalıyor..

eşyalarımızın büyük bir kısmının yaşı da, zaten bu zamanın üç katı kadar. artık kırılanları, yerlerinden kopanları, düşenleri olduğu gibi bırakıyoruz. sonra birden evi yenilemek gibi bir fikir doğdu, ikimizinde kafasında. bıçak kemiğe dayanınca; zorunlu olarak... ondan bundan fikir almakla başladık işe. yerler nasıl olsundu, pencereler kapılar hangi malzemededen, duvarların boyası yağlı mı yağsız mı ilah... her kiminle konuştuysak mutlaka cam çerçeveselerinin ve kapıların sert plastik maddeden yapılmasını önerdiler. hani şu falanpen, filanpen gibi markalar. nedenini sorunca aldığımız cevap gayet basit, inandırıcı, mantıklı ve hep aynı idi. "eee.. çünkü bişey yaptın mı... eee yeni de yapıyorsun... evladiyelik olmalı!.."

evladiyelik, yani sizin anlayacağınız, bir taraftan evlatlarımıza kadar, hatta onlardan bile daha sonralara kalma olayı, bir diğer daha geniş anlamı ise şöyle böyle birkaç yüz senelik.

ikimiz de ömrümüzün sonbaharına zaten sağlam bir adım atmışız.. değil birkaç yüz sene, bundan sonra üç sene bile yaşayabileceğimiz şüpheli. gel de şimdi camını çerçeveni "evladiyelik" sert plastik bir maddeden yaptır. hadi yaptırdın diyelim. camına çerçeve her baktığında göreceğin, camın arkasındaki sen ve kalan bir iki senen..

önünde ise en alasından yaptırdığın soğuk, buz gibi,
"evladiyelik", torunlarını bile görebilecek olan pilastik
çerçevelerin..
senden yüzbin sene daha fazla bir ömür sürecekleri, ya
da hiç mi hiç dökülüp parçalanmıyacakları aklına
düştüğünde...
ömür boyu..
evladiyelik..
belki de ebediyen...
sana inat...
şimdi camları deli gibi tıkırtılarla döven yağmura ve o
camları sıkı sıkı tutan kestane ağacından yaptırdığımız
çerçevelere bakıyorum..
kestane..
yağmurdan ıslanmış..
pırıl pırıl..
pilastik milastik değil...
canlı...
benim gibi...
belki o da benden çok daha uzun yaşayacak...
ama işte anahtar kelime bu...
yaşayacak...
ve bir gün ölecek..
benim gibi...
ağustos2001

tatilköyü...

çeşitli renkler, modeller; altın sarısı, gümüşisi, topuklusu,
fantazisi, crocks falan..
ve daha ne markalar..
plaj terlik ve ayyakabıları..

evlerden deniz kenarına gelinceye kadar; ki yirmi metreyi
geçmez, belki daha bile az..
hanımların üstlerinde mutlaka paroya, sabahlık, bornoz,
kombinezon, dar fanila, uzun tişört, şeffaf üstlükler,
peştemal, belden sarma, askılı, düğümlü vesaire vesaire...

tam sahile gelip te; yani yirmi metre..
yani medeniyetle deniz arası..
uzun iskemlelere oturunca, yirmi metre için giyinilip
kuşanılan her bişey soyunulup dökünülür..
artık bikiniler, monokiniler, tek parçalar, uç parçalar,
göğsü açıklar, sırtı kıcıda..
en seksi mayolar..
sanki biraz önce sarıp sarmalanıp gelen onlar değilmiş
te....
yirmi metre önce elalemnden hasislikle saklanan onca mal
mülk en cömert şekilde aynı elalemin beğenisine sunulur..

ee artık güneşlenme vaktidir..
önce yukardaki lokantadan az şekerli bi kahve, yanında
su söylenir..
sonra o gelinceye kadar kolda taşınan sepetten, ya da
torbadan, marks & spencer poşetinden, hasır çantadan
ya da ufak bavulumsu plaj çantasından bir havlu serilir
uzun iskemleye.. sonra başka bir havlu; baş altına..
iskemlenin olduğu yer beğenilmez. daha munasip bir
gölgeliğe transfer işleminde betonla plastik arası takır
tukur sürtüşmeden kimse rahatsız olmaz..
bugün bana yarın sana..

daha sonra günün en önemli uğraşına girilir; sabah sabah..

kollar, omuzlardan bilekler el parmaklarına, kalçalardan bacaklara ve diz kapaklarına, ayaklara topuklara, göbeğe ve elin sırta erşebildiği bölgelere kadar iyicene iki tür yağ ya da krem ile oğulur. malesef erişilemeyen arka bölgeler için hemen aynı işlerle uğraşan bir hemşireye rica edilir..

"ay ne münasebet canım benim.. tabii.. dön bakıyım.."

bazıları kışın evde yaptıkları, formülünü gayetle gizli tuttukları, zeytinyağı, ceviz, tentürdiyot falan gibi müstahzaratı hem methederler hem de yan komuşularına birazcık ikram ederler..

yağlanmak ve kahve faslı bittikten sonra guruplar halinde bitişik ya da karşıdan karşıya ikili, üçlü, beşli sohbetler başlar..

neler konuşulur..

neler konuşulur..

en hayalperstinizin bile asla tahmin edemeyeceği damdan çardağa atlayan içinde hükümet eleştiren, çukulatalı kek tarifi olan, kuaför tavsiyeleri, zeyneb'in yine kocasından ayrılması, *"ay şekerim seninki yine botoks yaptırmış.."*, şefikanımın düğünü, biraz daha uzakta yağlanan cemile'in kalçalarının iriliği vesaire.. vesaire.. (cemile guruba yanaşırsa konu hemen değiştirilir..)

konular hiçbir gün tükenmez ama biraz da güneşin altında bir o yana bir bu yana dönmek lazım.. zaten esas gayemiz de bu değil mi..

fakat boş durulmaz..

çanta veya torbada hergün getirilip götürülen *plaj kitabı* açılır.

ayşe kulin !...

hangi sayfada kalındığı mühim değil.. kitabın herkes tarafından görülecek şekilde tutulması ve okuyormuş gibi yapılması yeter..

*yazı bittikten sonra; ya da son noktayı
koyduğumu zannetikten sonra..
bir zaman sonra erkeklere haksızlık ettiğimi
düşündüm. böyle bir yazı erkeksiz (!) olamaz
dedim ve ilave ettim...*

sahile sere serpe yayılmış otuz otuzbeş kadına her daim
ortalama mutlaka dört beş erkek düşer.
daha fazla değil..
hikmetinden sual olunmaz ama nedense dul kadınlar dul
erkeklerden her zaman fazladırlar..
içlerinden bir tanesi geçen yetmiş seneden kalmadır.
bütün trendlere inat halen slip bir mayo giyer. ve oldukça
dik nazarlar çeker üstüne..
kadınlar tarafından..
ki onlar ki monokiniden yokiniye kadar her türlü mayo ve
beden teşhirinde bulunurlar..
geri kalan beyler şort, bermuda, haşema, önden düğmeli
tenis şortu hatta uzun donla dahi arzı-endam ederler
sahile..
ancak şezlonglara uzanıp ta güneşlenme faslına
geçildiğinde bacakların kısmı-azamisini örten bu tür deniz
donlarının; daha şık yanmak için paçaları iyice baldırlara,
kasıklara kadar sıvanır.
bir komik görüntü..
denize girip çıktıktan sonra ise daha garip bir görüntü..
şortların cepleri dışarı uğrar, haşema ve bermudalar her
bir yere yapışıp anatomik tuhafıklar sergilerler..

şubat-mart-nisan

artık balkona çıkılabiliyor... güneş mesela; sıcacık..
insanın içini ısıtıyor...
...diye yazmak lazım..
ama oturunca öyle, beş dakika sonra yanmaya
başlıyorsun..
hem de bu mevsimde..
mavi eliş kağıdı gökyüzünde.. tek bir bulut yok.. resim
gibi sanki..
açılır kapanır bez sandalyelerimiz var.. oturunca ve
hareketsiz durunca insanın bedenini dediğim gibi; ilk önce
güneş bi yakıyor sonra ılık bi rüzgar sarıyor heryerimi..
aslında rüzgar da değil. bir meltem.. okşar gibi. serin mi..
değil..
bir de derin nefes alınca mis gibi bahar kokuyor.. baharın
da kokusu bi başka..
eskilerin yeniden doğmak dedikleri bu olsa gerek..
düşünüyorum da... şimdi üç şeyin farkında olmalı..
nefes almak... bu bir..
hissetmek.. havanın latif bir ruh gibi burun deliklerinden
içeriye süzülmesi ve yeniden dışarıya çıkması..
bunu hissetmen lazım.. bunun farkında olman lazım..
ama katiyen müdahale etmiyeceksin.. o ritmi
bozmayacaksın.. çünkü 'o' biliyor nasıl.. sen yalnız
farkında ol.. kafi.. hisset..
güneş.. mesela..
içini ısıtıyor.. o kar kıyametten sonra, o kasvetli bulutlu
gökyüzünden sonra o sinsi sinsi çiseleyen yağmurlardan
sonra; mavi eliş kağıdında asılı duran o ateş topuna
minnet ve şükran duyacaksın..
ve bu minnetin de ısınan her hücrenle farkında olacaksın..
güneş.. ve..
bir rüzgar seni sarıp sarmalıyor..
belki de şu anda dünyanın geri kalanı umurumda bile
değil.
ve baharın o inanılmaz kokusu.. rayihası..

159 İNSANLAR

kestane ağacının yaprakları...
taze kesilmiş ot..
yanan kuru bişeyler..
deniz tuzu...
bu nisandı...

ilk önceleri çok ağır bulutlar geçti gökyüzünden..
ağır.. gri.. siyah..
sonra bir kaç damla düştü pencerenin camalarına.. yeni
de silinmişti ama neyse..
neyse-ye kalmadan sicim gibi yağmurlar başladı..

bizim yokuş sanki coşkun bir anadolu
ırmağı..
şarıl şarıl akıyor..
sonra daha yağmur bitmeden bulutlar
bir kocaman pencere açtılar
gökyüzünde..

soluk bir mavi..
ardından güneş..
sevineceksin ama.. nafil..
balkonda ince bir rüzgar esiyor..
keskin.. soğuk.. adamın içine işliyor..
gece şehrin bütün ışıkları söndüğünde gökyüzünde
yıldızları görüyorsun..
berrak.. pırıl pırıl.. yalnız..
geç kalmış bir bulut; -yukarları nasıl esiyorsa- damların
üzerinden göremediğin bir yerlere doğru yelken açıp uçup
gidiyor.. eğer sabredersen arkadaşlarını da görürsün..
yıldızların ferahlığı gün ışıyana kadar..
ama gün ışıyamıyor.. o gri siyah bulutlar nereden
gelmişlerse ruhumuzu karartıyorlar.. sonra yağmur..
sonra pencere..
sonra soluk mavi..
sonra adamın içine işleyen soğuk..
yukarlarda bir yerlerde içimizi ısıtacak nisan'ı beklemekten
başka çare yok..
çünkü bu mart..

ah...
bütün bir gün durmadan kar yağdı...
bazen lapa lapa, bazen tipi..
karşı binayı zor görüyorum..
bu kar istanbul'un bütün pisliğini, bütün kallesliğini,
ahlaksızlığını bembeyaz bir örtü altına gizleyip sakladı..
iyi de oldu.
iki serçe balkonun demirlerinde.. şaşkın.. üşümüş.. ne
yapsam ki acaba..
camın önünde kalorifer demirine yaslanıyorum..
sıcacık..
oda sıcak.. ev sıcak..
dışarı çıkmaya ne gerek var bu havada....
belli..
bu soğuklar da nasıl olsa geçer...
sonra yağmurlar başlar...
mart yağmurları..
geçer.. geçer..
bu soğuklar da geçer...
şubat bu..
kısacık..

damdaki kemancı

dün ilk kez *damdaki kemancı*’yı seyrettim.
ve belki de bir acıyı yeniden yaşamamak için son kez
seyrettim..
filmin büyük bir bölümünde *sütçü teveye, golde ve kızlarının* seyrettim..
ve bütün bir köyün fakir fakat mutlu bir hayatını ve
inanılmaz musevi geleneklerini gülerek ve hüzünlenererek
seyrettim.
ve sonu seyrettim..

at üstünde gelen köyün rus kumandanı *teveye* ve
arkadaşlarına ya hristiyanlığı kabul etmelerini ya da üç
gün içersinde köyü terk etmelerini söyledi..
garip bir durum..
binsekizyüzlü senelerde geçen bu olaydan dörtyüz sene
geriye gittim
sanki bindörtyüzdoksanlı senelerde dünyanın bir başka
köşesinde oynanmış bir oyunun aynısı gibi.. ve tıpkısı ve
kopyası..

yahudi kavm’ine karşı *nebukadnezar*’la başlayan
düşmanlık ve yıkım *aleichem*’in yarım kalmış bu
romanında/anlatısında sanki devam ediyor.
aleichem’ın romanı bir kurgu aslında.. bir hayal ürünü..
dediğim gibi hem de yarım kalmış bir yazı.. bitirememiş
zavallı..

bir hayal ürünü.. bir roman.. fakat yine de *damdaki
kemancı*’nın romanda, filmde ya da müzikallerinde
yeniden yeniye anlatılan ve sonunda bir insanlık dramına
dönüşen finali aslında tam bir kurgu da sayılmaz..

konstantinopel metropolü gregory V istanbul’da
öldürülünce odesa’daki yunanlılar, zaten geçinemedikleri

yahudileri bu cinayetten birinci derecede sorumlu tutarlar ve onlarca yahudiye öldürürler..

bu kez de çar'ın öldürülmesinden yine yahudiler sorumlu tutulur ve petersburg'ta binsekizyüzlerde başlayan ve yüzyılın ortalarına kadar süren ölüm ve yıkım ve sürgün yahudilerin peşini bırakmaz.. ve dünyanın birçok başka yerlerinde..

anlatmak istediklerime aslında ortaldan bir yerden başladım.. belki de anlaşılması güç bir şeyle soktum.. bu konuda hissettiklerim karmakarışık..

musevi ümmeti ile ilgili işin aslı; başlangıçta bir yerde dediğim gibi *nebukadnezar*'la başlamış yıkım..

sonra *titus* mabedi ikinci kez yıkmış..

zaten bugünlerde o koskoca mabeden kala kala ağlayabilmeleri için bir tek duvar kaldı...

bu arada sürülmeler, kovulmalar.. aşağılanmalar ve diskriminasyon..

ve tabii göçler.. sürgünler..

küçük asya sahillerinden balkanlara, kuzey afrika sırtlarından iber yarımadasına.. ve daha sonra avrupa ve yeni kıtanın dört bir yanına..

ispanya'da baskı.. işkence.. kovulma.. gemilerle osmanlı diyarına.. kuzey avrupaya.. italyaya..

yunanistan'da geçen sefalet dolu günler..

ve tam da türkiye'ye gelip mutlu bir sona eriştiklerini

zannettikleri anda nihai atsız ve şürekasının

kışkırtmalarıyla bindokuzyüzotuzlarda edirne ve çanakkale olayları.. aşağılanma, tehdit ve göç..

yüzümüzün karası...

daha sonra.. dörtbuçuk milyon... **dörtbuçuk milyon**

insan... nasıl gazlanır, nasıl yakılır, nasıl öldürülür..

kadın çocuk yaşlı hasta demeden..

öldürmeden önce nasıl deney fareleri gibi işkence edilir..

insan olanın bunu anlaması veya idrak edebilmesi
mümkün değil..

bir de musa'nın tanrısının bütün bunları yukarlardan
biryerlerden lakayt seyretmesi...

burun altı gölge bıyıklı hain soytarının planlarını ve
tehlikeyi sezenler kapağı yeni kıt'aya atarlar, hatta kaçıp
ülkemize sığınanlar olur..

kapağı atamayan beşyüzden fazlası *sturma* gemisi
içersinde günlerce boğazın açıklarında beklerler.. türkiye
tarafından kabul edilmek için..

edilmezler..

aç ve bitkin bir şekilde sonlarını beklerler bir ölüm
teknesinde..

ruslar bir torpille hitler'in yarım kalmış işini
tamamlayıncaya kadar..

hepsi ölür.. biri haricinde..

hamburg'tan teee kuba'ya kadar *st.louis*'le gelebilen
yüzlercesi geri çevrilir..

bir kısmını amerika bir kısmını ingiltere alır..

geri kalan diğer 244 tanesi geri gönderilir.. ve gaz
odalarında ölürler..

isviçre bir kaç bin yahudiyi kabul eder. fakat yirmibin
kadarını sınırdan geri çevirir. onların akıbeti ise meçhulün
ötesinde.. toplama kamplarında sona ererler..

fakat tarihe not düşmek gerekirse; bu arada *beyaz isviçre*
milyonlarca *kanlı yahudi altının* üzerine oturmaktan da
çekinmez...

kafamı kurcalayan soru şu:

tanrı göklerden ibrahime ne demişti tam olarak:

***RAB Avram'a, "Ülkeni, akrabalarını, baba evini
bırak, sana göstereceğim ülkeye git" dedi,
"Seni büyük bir ulus yapacağım,
Seni kutsayacak, sana ün kazandıracağım,
Bereket kaynağı olacaksın.***

***Seni kutsayanları kutsayacak,
Seni lanetleyeni lanetleyeceğim.
Yeryüzündeki bütün halklar
Senin aracılığıyla kutsanacak."***
 demişti..

ama gel gör ki tanrı ya sözünde durmadı ya da
beceremedi..
beceremedi deyince, aklıma gelmişken; bütün iyilikler ve
güzellikler için yeryüzüne yolladığı oğlunu da romalıların
utanç verici işkencelerinden koruyamadı.. kurtaramadı..
oğlu ellerinden ayaklarından çivilenerek bir haç üzerinde
can verdi..
"eli, eli lama sabahtani.."
bu nasıl bir çığlıktır.. nasıl bir yakarış.. serzeniştir..
eseftir..
fakat konumuz tanrının oğlundan ziyade ibrahim'in
ahvadı..
üç milenyumdan fazla bir süredir oradan oraya
sürüklenen, göç eden, sürünen, aşağılanan, katledilen ve
lanetlenen bir ırk..
onları gemilerle osmanlı diyarına taşıyıp bağra basmak..
onları yunan'dan kurtarıp vatana kabul etmek..
onları, faşist bir rejimden kaçarak yurdumuza sığınıp;
okullara, üniversitelere yerleştirip bizden birisi gibi
davranmak..
onlara sahte pasaport uydurup nazi işgalinden kaçırmak..
empati ve sempati.. yardım ve hoşgörü..
ve sonunda yerküre üzerinde bir el havlusu kadar toprak
parçasına; tanrısı tarafından vadedilen toprak parçasına
yerleşmeyi başarırlar.

bir entre'acte..

tuhaf değil mi..

tanrının oğlunun bir iki cümlesi haricinde tanrının
kitaplarında bir tek defa *sevgi*'den söz edilmez..
bir tek defa *aşktan, muhabetten..*

*karınızı sevin.. kocanızı sevin.. ona sıkı sıkı sarılın..
çocuklarınız tanrının gönderdiği meleklerdir..
onları her gün kucaklayın.. onları öpün.. koklayın..
sevin..*

*bakin.. ben de sizi ne kadar çok seviyorum..
kutsal kitapların hiçbirisi bunları söylemez..
aslında en kutsal olanı hiç söylemez..
aşkı sevgiyi ve muhabbeti..*

sanırım işte bunun içindir ki bunca yaşanmış musibetlere rağmen poposunu iki karış toprağa nihayet yerleştirip "burası benim vatanım" diyebilen bir ümmet; diğer bütün öteki kitaplar gibi, sevgi temeli olmayan bir inancın kurbanı ve başına gelen bütün belaları, bütün faciaları, haksızlıkları, melaneti unutmuş olarak bugün dünyanın bir kısmına kafa tutar oldu..

kimbilir yarın öbürgün belki de dünyanın geri kalanına da efelenmeye kalkar...

öyle ya.. tanrı o toprakları onlara tapulamıştı.. büyük ümmet olarak..

fakat yine de kalbim tevye ve golde ve kızlarında.. o fakir ve mutlu kasabada..

süt arabasında.. sonsuz bozkırlarda.. wolf'ta, avram'da, kızlarda.. o şenlikli düğün dernekte.. fakirliğin, ancak fakirliğin verdiği sonsuz mutlulukta..

fakirlik dedim de..⁸

⁸ ve civarda oturanların çocukları elden ayaktan arttırabildikleri ne varsa getirdiler momo'ya.. kimi bir parça peynir, kimi, biraz kuru ekmek, kimi meyva...

ve akşam vakti çoluk çocuk eski anfitiyatroya doluşup bayağı bir şölen yaptılar, momo'nun gelişinin şerefine... bu o kadar güzel, o kada neşeli, o kadar şen bir şölendi ki, böylelerini ancak fakir insanlar kutlamasını bilirler.

okuma

mesela seksenini geçmiş ya da doksanına yakın biri..
dınç ama, zinde, tonton...
belki de giydirilmiş bir rol icabı, mütevazı bir hoşgörülle
yaklaşıp dese ki..
evladım bak ben halen okuyorum.. hiç bırakmadım
okumayı..
dese..
o mütevazı hoşgörüye hürmeten soramassın bile *halen* ne
okuduğunu..
ne okur ki bir insan..
bilmediği bir şeyleri öğrenmek için, malumat sahibi olmak
için okur..
biyoloji okur, coğrafya, jeoloji, felsefe, mantık okur..
tarih, fizik, kimya okur..
belki daha da başka şeyler..
bunların hepsi akılda kalması gereken şeylerdir..
akılda kalması için okunan kitaplar, bilgiler, datalar..
malumat...
ee.. öyle ya.. bir toplantıda bir mecliste kazara bir dna
sarmalının bahsi geçtiği zaman
konuya fransız olup ta koltuğunuza gömülüp yokmuşunuz
orda numarası yapmak ne kadar utanç vericidir.. ne
kadar sıkıntılı..
kimileri için..
hatırlarsanız; sanırım ilk okul dördte falan başlar bu
okuma-öğretmeler..
bindokuzyüz bilmem kaçın kanada'sının buğday hasılatı..
indonezya'nın başşehri..
nil nehri kaç kilometredir ve dördüncü konstantin nereleri
zaptetmiş, persler'in mağlubiyetinin sebebi.. falan..
bu öyle tahammülsüz bir safradır ki, atamassınız..
kurtulamassınız..
bugün bile aradan yüz sene geçmiş olmasına rağmen,
sorunca birisi hindistanın başşehrini pattadanak..

mumbayi dersiniz.. ve neden bunca ezbere rağmen böyle
galiz bir hataya düştüğünüzü bir türlü anlayamassınız..
ama bu türlü okumaya..
yani bilimsel okumaya..
yapamıyacağım halde hiç te karşı değilim..
ne de olsa uygarlığımızın, medeniyetimizin kırıp
dökerek te olsa bizi hep bir adım ileriye götürecek olan
buluşları, yenilikleri, refahı ve daha bir sürü güzel (!)
şeylerin bunlarsız yapılamıyacağı aşikar..
yani okumasız..
ama dediğim gibi ben yapamıyorum..
yani o kadar tarih kitabı, hatta o kadar felsefe kitabı
okumaya gayret ettiğim, cehd-etdiğim, okuduğum halde;
bir toplantıda sıra malazgirt savaşı ya da kant'ın dünya
görüşü konusuna geldiğinde ve konu, tabii biraz da
derinleşirse benim için hüsrana olabileceği için, bendeniz
yavaşça kalkıp bir mazeretle mutfağa doğru gidiyorum.
fakat bütün bu bilgi, data, malumat vesaireye karşı da
herhangi bir kalkanım yok..
yağmur gibi, fırtına gibi, bir orkan gibi bazen üstüme
üstüme geliyorlar..
dediğim gibi bir taraftan aklımda tutamadığım bir sürü
bilimsellik, felsefe, inanç rüzgarları ve onlarla beraber
bilimsel olmasa bile binlerce ezberlenmek zorunda olunan
ayet..
bunların hiçbirisi kafamda yer tutamıyor..
zaten gelecek haftaya kadar ödemek zorunda olduğum
emlak vergisi borcum yeterince beynimi işgal ediyor,
günün yirmidört saati..
bir de bu..
herhalde bende var doğuştan bir eksiklik ya da mental
sakatlık..

diğer taraftan okumanın bir ikinci türü var ki, bayılıyorum
ona..
hikaye, roman, şiir, deneme vesaire..
yani kısacası edebiyat dedikleri..

burada bir parantez açayım müsadenizle..
 bundan daha önce de bi yerlerde bahsetmiştim..
 bu edebiyat denilen nesnenin herhalde kökünde falan bi
 yerlerinde *edep*le bi ilgisi olsa gerek.. yani batının
literatür dediği ve aynı şeyi anlatmaya çalıştığı türden
 değil gibi.. çünkü *literatür*ün kökü harflerden geliyor..
lettera..
 ama edebiyat...
 yani, isminle müsemma, edebiyat müthiş bir olay..
 hele bir *kurgu* türü var ki ne akılla ne de mantıkla
 yakından uzaktan bir alakası yok..
 kısacası; edebiyat alır sizi evinizin odalarında gezdirir,
 çıkartır sokakları caddeleri gösterir, dünyayı bir filim şeridi
 gibi gözlerinizin önünden geçirir, sizi başka dünyalara
 götürür.. hayaller kurarsınız onların üzerine;
 gülümsemelerle, gözlerinizde bir damla yaşla, neş'e ile ve
 kederlerle..
 malumatfuruş takımı haricinde, edebiyat aşıkları
 okudukları kitabın yalnızca ruhunu hatırlarlar.. bedenini
 değil..
 bu ruh aniden bir uykudan uyanıp hatırlayamadığınız
 ruyalar gibidir..
 uyandıktan sonra çırpınırsınız..
 rüyadaki anneniz miydi yoksa komşu hacet hanım mı..
 beyniniz size hergün oynadığı oyunlardan birisini daha
 oynar ve otuz milyar kadar nöron'dan bir kaç tanesi
 gider olmadık sinapslardan birisine tüneler ve ne anneniz
 kalır ne de hacet hanım rüyalarda..
 ama bir his..
 bir duygu sanki elinizin altındaymış, sanki şimdi
 hatırlayacakmışsınız gibi..
 ama sadece bir sis..
 edebiyat okumalarını biraz da buna benzetmek
 istiyorum..
 işte rüyaların sis'i okunan kitabın ruhudur..
 son sayfa da bitip arka kapağı da kapattığınız anda bir
 peri sarılır size..

169 İNSANLAR

ve lambadaki cin nereye diye sorar..
halı, o güzelim sihirli halı bir yerlere sizi uçurmak için
balkonda bekler..
prenses uyanır..
külkedisi evlenir..
jean valjean sonunda mutlu olur..
monte cristo kontu özgürlüğüne ve servete kavuşur..
onlar erer muradına bizler de çıkarız kerevetine...
24122017 pazar

burun

burun esaslı bişeydir..kutsal falan diyeceğim ama abartılı olur..anneanem rahmetli burunla pek oynanmaz derdi. hani geceleri tırnak kesilemez, ılık çalınmaz gibi.. halbuki acaba tas gibi duran bir suratın ortasında böyle bir tümsek yerine orası dümdüz olsaydı da, nefes ve koku almak için iki münasip delik daha güzel durmaz mıydı.. bazen birilerinin işine olur olmaz ve lüzumsuz yere çok burnumu sokuyormuşum gibi geliyor.. bir üstad; hangisi şimdi pek hatırlamıyorum, demiş ki, resimlerden ve bize kalan suretlerden anlaşıyor ki kleopatra'nın burnu hafif kemerliymiş. eğer; diyor üstad, kraliçemizin burnu biraz daha *hokka* olsaymış bugünkü dünya tarihinin gidişatı bambaşka olurmuş.. üstada inanmak lazım. ama yine de kadıncağız; o kemerli burnuna rağmen bütün alımı, şehveti ve şuhluğu, güzelliği ve o badem gözleri ile; onca adamı, onca ülkeyi ve üstüne üstelik iki elin yabancı imparatorunu idare etmeyi başarmış. demek ki iş burunda değil..

savinien cyrano de bergerac ise, bu konuda, yani burun hususunda kleopatra'dan daha ünlüdür tarih sahnesinde.. onu anlatırken asıl ve gerçek biyografisinden çok edmond rostand'ın fiktif eserine sarılmak isterim. o, o eserde bir kahramandır, bir romantik, temiz kalpli bir şövalye, düşmanları için korkulan bir kılıç ustası, mısralarınla kalpleri fetheden veya rakiplerini ezen inanılmaz bir şair, bonkör ve fakir, gururlu ve aşık.. hotel bourgogne salonunda vicomte de valvert'e terennüm ettiği ellidört satırlık o meşhur *burun* tiradında; tahammülsüz, komik, rahatsız edici, belki de utanılacak kocaman bir burun hakkında; kocaman burun sahibi inanılmaz kendine güvenli sağlam ironisi ile, o koca burun hakkında söylenmesi gereken herşeyi söyler.. ancak son iki satırında da *burunların hepsini büyük bir belagatle*

terennüm ettiği halde bir başkasının asla ağza dahi almasına müsade etmiyeceğini de ilave eder.. o koca burunlu adam, gerçek yaşamında dünya insanların hayal bile edemiyeceği bir de eser bırakır; ölümünden sonra basılan: *diğer dünya; ya da ay üzerindeki devlet ve hükümdarlık*.. bir de *güneş'e* ait kitabı var ki, bu ikisi kurgu bilim san'atının dünya üzerindeki ilk hamleleridir.. iş burunda mı...

soruyu değiştirip belki de başka bir açıdan da sormak lazım.. artık bir tür alışkanlık oldu denebilir. nedir o ? dünyada, hele hele ülkemizde en kıdemsiz evkaı memurundan başşehirdeki en yüksek makamlarda oturanlara kadar her gün her saat yetkili ve yetkisiz binlerce kişi burnunu herbir yere daldırıyor. dudak üstünde dini kurallara göre bırakılmış bir kaç kılın üstüne heyula gibi düşen haşmetli burunlar bir de bakıyorsun en olmadık meralarda en olmadık at ya da inek pisliklerinin içlerine girmişler. halbuki başlangıçta da söylediğim gibi, burun latif bir uzuvdur. burun her saat olur olmaz her biryere sokulmamalı...

yeri gelmişken; politika gibi *zarıf* bir meslek edinmiş olanların her nedense; ya huyundan ya suyundan ya da muhtemelen mesleğin tabiatı gereği, ikinin birinde yalan söylemeleri, palavra sıkmaları *insanlık* kelimesini sanırım çok üzüyordur. hep merak ederim acaba geppetto usta pinokyo'yu yaparken kuklanın burnuna koyduğu o özel tahtadan yapılmış burnu, yukarda anılan siyasetçilere de monte edebilseydik. kürsünün arkasından konya ovasında vapur iskelesi yapmayı vaadeden beyefendinin burnu ne kadar uzardı acaba...

eugenics.. türkçe okunuğu *öjeni*.. iyi doğmuş, güzel ırk, asil nesil falan gibi tercüme edilebilir..kısaca hatırlatmak gerekirse, hitler amca ve şürekasının peşinde olduğu nesil

yetiştirme procesi (!) bir sürü bakire güzel kızları bir yerlerde toplayıp, bir sürü sarı saçlı mavi gözlü, atletik alman delikanlılarıyla, tertemiz beyaz çarşafly yatak odalarında bir araya getirip şöyle tertemiz bir nesil yaratmak.. ilk kez eflatuna atfedilse de yine de francis galton nam keferenin, reel olarak ortaya koyduğu bir teori diyelim.. yani diyeceğim o ki güzel kadınlarla güzel erkeklerin güzel ve mükemmel çocukları olur iddiası.. mesela bizim osmanlı'da pek işe yaramış mı..yaramamış... osman bey'den sonra reşat bey'e gelinceye kadar osmanlı sarayına ne kadar bizanslı, slav, sırp, venedikli, rus, ispanyol, bulgar, arnavut, rum, ermeni, yahudi, arap vesaire dilberin girip te padişah efendilerimizle halvet olduklarının hesabını herhalde hiçbir ciddi tarihçimiz yapamaz. (fesli dahi olsa..) buna rağmen son örneklerde görülebileceği gibi bu bir takım dilberlerin katkıları ile dahi ve de hilafına, öjenik sistem osmanlı sarayında pek muvaffak olamamış. özet olarak: yerden bitme beberuhiler, devasa pehlivanlar, deliler tabii bir de abus bir çehrenin orta yerinde heybeli adası gibi duran; (kınalı da olabilir) hamit bey'in burnu sanırım bunun en güzel örneğidir.. demek ki iş öjenide de değil..

mamafih hamit bey'in bu dalda müsabaka tarihini kaçırmış olmasına hayıflanmamak lazım.. netekim (!) artvin'de yaşayan yurttaşımız mehmet özyürek bu husuta medarı iftaharımız olup kendisi 8,8 santimetrelilik burnuyla dünya rekorunu elinde tutmaktadır...

ana

kaç kadın çocuk doğurur..
dünya üzerinde kaç kadın bir çocuk doğurur..
şimdiye kadar dünya üzerinde kaç kadın kaç çocuk
doğurdu..
kaç kadın sevdi çocuğunu..
kollarına aldı..
bir anne gibi..
bir koruyucu melek gibi..
ya da vazife gibi..
öylesine..
ya da hiç..
ya da deli gibi..
deli gibi..
kaç kadın çocuğuna sarıldı..
sımsıkı...
üç yaşına.. beş yaşına.. yirmi yaşına.. elli yaşına kadar..
belki de daha fazla..
bir anne gibi..
kollarına aldı..
sımsıkı.sıkı sıkı..
delicesine..
ya da kaç anne vazgeçti anne olmaktan..
ve bir çocuk, doğurmaktan hemen sonra bir duvar
dibinde bırakıldı kaldı..
bir ihanetin bedeli..
aldatmanın, sevgisizliğin bıçak darbesi.. derin..
bir intikamı gibi..
ya da çaresizliğin
duvar dibi..
bir de oraya kadar gidemeyenler..
duvar dibine kadar gidemeyenler..
dört ay güç bela süt verdikleri.. emzirdikleri..
evin içersinde bir gölge gibi dolaşan..
kimliksiz..
babasız..

büyüyen ve günaha sarılan..
göz göre göre..
ama evlat..
işte..
duvar dibini yalnızca edebi romanlarda okumuş olanlar..
kitaplarını onsekiz odalı evlerinin bir odasında
barok bir kütüphanede barındıranlar..
o onsekiz odada yavaş yavaş büyüyen..
büyürken
o onsekiz odada farkedilmeyen..
ama yine de payeli.. saygın..
saygın...
temiz.. ve en nihayet soylu..
soylu ilgi...
ilgili soy..
aradaki mesafelerde sevgi olmayan zorunlu bir..
zorunlu bir nezaket..
fakat bigane..

bir de deli gibi sevmek işte..
beşinde ve ellisinde..
o'nun artık çift olup.. başka bir yolda .. belki mes'ut belki
değil..
yürüdüğünü..
belki mutlu belki değil..
olduğunu..
bildiği halde..
halen deli gibi..
ana gibi..
doğurmak ve dünyaya yeni.. yepyeni bir hayat bahşetmiş
olmak gibi..
bir ana olmak...
tabiat olmak..
sevmek..
halen..
deli gibi..
çocuğunu....

başka bir isim (orijinal)

bir dostumdan telefon iletisi ile posta kutuma düşen bir mesaj aldım.

ileti kelimesini bir cümlede iki defa tekrarlamamak için birisinin adını mesaj koydum..
otuz senden fazla bilgisayarlarla haşır neşir olduğum halde, tekniğin bu türüsüne daha halen alışabilmiş değilim.
konu aslında ne teknoloji ne de onun gerisinde kalmış olmak.

gelen iletide dostum tanınmış bir sanatkarın çizmiş olduğu bir resmin orijinalinin kendisinde olduğunu yazıyordu..
hatta ilişkide resmin kendisi bile vardı..

bu beni çok düşündürdü.
bundan önce de bu orijinal meselesine oldukça kafa yordum.
bu gibi orijinal resimler itina ile çerçevelenip camlandıktan sonra mutlaka misafirlerin ağırlandığı bir odanın baş köşesine asılır.
bu, orijinale malik olabilmenin ve onunla özel bir yakınlığın sergilenmesidir.
ya da kimselerin pek girip çıkmadığı çalışma veya kütüphane odasında kitapların elverdiği bir yerde görülebilir bir boşluğa asılır.
bu, orijinale malik olabilmenin ve fakat onunla olan özel yakınlığın, biraz da orijinal bir hasislikle sadece kendi dört duvarı arasında tutulmasıdır.

orijinalin dostumda olduğundan zerre kadar şüphem yok.
hatta sergilendiği yeri bile üç aşağı beş yukarı tahmin edebiliyorum.

bu arada o güzel çizimin, kompozisyonun, taramanın, renklendirmenin; artık ne dersiniz deyin, bir tıpkı aynısını ya bir sergide tıpkıbasım olarak ya da bilgisayar aracılığı ile internet denilen kâbusta biryerlerden bulup seyrettiğimi hayal edebiliyorum...

mesela bu gibi sergilerde boticelli'nin herhangi birebir isa kopyasını hayranlıkla seyrederken, bir tablonun bu kadar ince bir zevkle, sabırla yapıldığını kafanın ayrı bir kompartımanında ayrıca mütalaa ederek; renklerin armonisini, kompozisyonu; velhasıl o güzel resmi gözpınarlarıyla içerken, aslının yani orijinalinin bir yerlerde fevkalade şartlarda kilit altında tutulduğunu da bilmek, beni ne seyimden, ne tabloyla o anda bir bütün olmamdan ne de yukarda bahsettiğim zevklerin hiçbirisinden mahrum etmiyor.

buna ilaveten kilit altında duranı seyredemem de bana en ufak bir üzüntü vermiyor.

bazen soruyorum kendi kendime ve bu konuda kendimi inandıracak bir cevap arıyorum.

bir sanat eseri seyircisine ne vermeli?

bir tablo, heykel, gravür, enstalasyon vesaire...

idantik ya da birebir denilen reproduksyonlara, tıpkıbasımlara bakıldığında acaba orijinalinden daha mı az heyecan verici oluyorlar?

gelişmiş teknolojinin bütün imkanlarını seferber ettiği bir sistemle basılan bu gibi tıpkıbasımlarda, onlarda orijinalde olmayan, eksik olan başka birşeyler mi aramak lazım?

orijinale mahsus bir ruh...

bir manyetik çekiş, tarif edilemeyen kopyasında olmayan özel bir çekicilik...

sanırım burada malik olmak fiili devreye giriyor.

bu da az şey değil doğrusu.

van gogh ustanın bir kaç tablosu (orijinal tabii)
milyonlarca dolara açık arttırmalarda satıldı..
gazeteler yeni sahiplerinin bir kısmının tabloları sağlam
yatırımlar yapmak niyetinde olan japonlar tarafından satın
alındıklarını yazdılar..düşünebiliyor musunuz; bir tabloya
yirmi milyon amerikan doları..
ve doğrudan doğruya yeraltında onikinci katta çelik
kasaların koruduğu bir mekana hapsedilen, vazoda içersinde
bakmaya doyamıyacağınız o güzelim çiçekler...
o güzelim sarı çiçekler...

ve derler ki van gogh usta bütün hayatı boyunca içinde
yaşadığı sefaletten kurtulamadan yaptığı resimlerin
satışından bugünkü paraya vurursak altı üstü bir yüz
dolar dahi kazanamamıştır.

kekova'da kumsalda bedeninin yarısı kumların üzerinde geri
kalan bacaklar ve ayaklar denizde kollar dirseklere kadar
kumların içine gömülü, yazın ve güneşin tadını çıkartırken
birden elinize birşeyler değer.
kumları biraz eşeler ve bir bakarsınız ki bir amforanın
kırılmış ve tarihin kumda unuttuğu üst kısmı.
tek kulpunla beraber..
onu alırsınız ve evinize götürürsünüz.
hatta üzerine yapışmış olan onca kumu ve muzarrafatı
temizlemeye bile lüzum görmeden koltuğun yanında
duran sehpanın üzerindeki venedik işi porselen gondolla
piza kulesini kaldırıp büfenin bir gözüne tıktıktan sonra ve
bütün itirazlara rağmen sehpanın üzerindeki dantel
örtünün üstüne, sehpanın yeni sahibini yerleştirirsiniz..

işte kimsede olmayan –ünik- tek ve yegane orijinal bir
objenin sahibsiniz artık..
o sizindir...
ve tıpkıbasımı, kopyası, imitasyonu falan da yoktur.

ona her dokunduğunuzda belki de birkaçbin sene öncesine gider ve belki de hiç tanımadığınız bir finikeli ile dostluk kurarsınız.

ona her baktığınızda o kırık amfora parçasının tek ve yegane olduğunu ve sizden başka kimseye ait olmadığını ötesinde kimsede de bir tıpkısının bulunamayacağından emin olarak belki de göğsünüz kabarır belki heyecanlanır belki de bir üstünlük ya da diğerlerine göre bir ayrıcalık duygusuna kapılabilirsiniz...
o sizindir...

orijinal işte böyle birşey...

yine de eve gelen bir misafirin ona hayranlıkla bakması, eğer izniniz olursa elinle yüzeyini okşaması ve bu antik zerafetten bir başka zevk alıp heyecanlanması, ve belki de aynı finikeli ile aynı dostlukları kurabilmesi, orijinalin ona ait olmamasına rağmen mümkündür.
hatta denebilir ki, duvarda asılı olan hangisi olursa olsun, sehpanın üzerinde duran orijinal ya da kopya olsun sinerjiye yapacağı katkı aynıdır...

bir erkek bir kadınla ya da bir kadın bir erkekle evlenir. iki karşı cinsin birbirlerine bakıp masaya oturup imzayı attıktan sonra, kadın ve erkeğin ilerde nelerin olabileceği hakkında birtakım kesin düşünceleri elbeteki vardır. ileriye dönük bu düşüncelerin içersinde temiz bir çarşaf ve yastık kılıflı çift kişilik bir yatakta geçirilebilecek bedensel zevkli dakikalar mutlaka ilk sıralarda yer alır. zaten bunun içinde her iki tarafın birbirlerine ait oldukları ve bunun dışında zinhar bir başka cihete ya da cinse sarmamaları; *mühsam ustanın* da dediği gibi kamu gücünün bu iki insanı birbirleriyle cinsel ilişkide bulunma konusundaki kesin mücadele ve kararı ile bağlanmıştır... ve bu kararlar pekiştirilmiş ve mühürlenmiştir..
ait olmak !...
mülkiyet...

fakat bunun dışında bu iki insanın karşılıklı oturduklarında gözle görülemeyenlerin, birinden diğerine bir nehir gibi akması ve bu güzellikleri, işte gözle değil de bir başka şeyle algılamak, evlilik müessesesini bedensel hayhuylardan çıkartıp bir güzel serüvene götürür ki bu da her iki insanı ait olmak fiilinden kurtarır..

bu serüvenin en güzel yanlarından biri de devlet tarafından birbirlerine tapulanmış -sehpa üzerinde duran orijinal amfora (!)- bu iki insanın, imzalamış oldukları akit mucibince birbirlerine ait olmalarına karşın eve gelen bir kaç dost, arkadaş, yaren tarafından da aynı şekilde algılanabilmeleri..

ve biri diğerinin orijinali, malı olduğu halde sehpa üzerinde dururken dahi etrafına saçtığı mutluluğun, neşenin, alçakgönüllülüğün, dostluğun ve her şeyin bir diğerleri tarafından da pekala paylaşılabilmesi.. orijinal olmalarına, ait olmalarına rağmen... mülkiyete rağmen...

bu konuda eğer proudhon ustaya inanacak olursak herbirimizin evi ali baba ve kırk haramilerin mağrasına taş çıkartabilir.

15mart2010

bir şairin ölümü 16ekim2008

perşembe

üstat kerametdin cemalî bugün aniden fenalaşarak cerrahpaşa hastahanesine kaldırıldı. görgü tanıklarının ifadelerine göre aksaray'da bir dubleks apartman katında yalnız olarak yaşayan üstat kerametdin cemalî'nin alt komuşusu yukardan gelen bir gürültüyle kocasını uyarmış ve her ikisi de yukarıya koşarak yerde yatan üstada hemen ilk müdahaleyi yapmışlardır.

kendisiyle konuştuğumuz cerrehpasha beyin cerrahisi anabilim dalı başkanı profesör doktor cengiz

muhtaralioğulları, hastanın müşahade altında olduğunu, bir anevrizmadan şüphe edildiğini, fakat kati bir şey söylemek için daha çok erken olduğunu belirtti.

üstat kerametdin cemalî'nin edebiyatımıza olan katkılarını burada tekrar, bir defa daha anıyor ve kendisine bütün camia adına geçmiş olsun dileklerimizi iletiyoruz.

pazartesi

perşembe günü ani bir fenalaşma sonucu acilen hastahaneye kaldırılan üstat kerametdin cemalî'nin sağlık durumunun giderek iyiye gittiği ve hafta sonuna kadar taburcu olabileceği hastahane doktorları tarafından bildirildi. bilinci yerinde olan üstat kerametdin cemalî ile konuşan hemşire gülbahar, kapıda bekleyen basın mensuplarına, üstadın bir an önce eski uğraşlarına dönmek için sabırsızlandığı haberini iletti.

salı

geçen hafta hastahaneye kaldırılan ve bir anevrizma bulgusu ile tedavi altına alınan üstat kerametdin cemalî bugün taburcu edildi. çıkış kapısında kendisini, sevenleri, hayranları ve çok kalabalık bir basın ordusu karşıladı. hayranlarının getirdikleri çiçekler bindiği taksinin bagajına konduktan sonra evine doğru hareket eden üstat, daha bir kaç gün dinleneceğini ve daha sonra röportaj

vereceğini söyledi. biraz süzölmüş olmasına karşın üstat oldukça sağlıklı görünüyordu. bir an önce yazılarına dönmesi sabırsızlıkla bekleniyor.

cumartesi

talihsizlik üstat kerametdin cemalî'nin yakasını bir türlü bırakmıyor. iki hafta önce aniden bir beyin rahatsızlığı teşhisi ile hastahaneye kaldırılan üstat kerametdin cemalî'nin dün de merdivenden düşerek sol ayak bileğini kırdığı öğrenildi. hadiseyi gazetemiz muhabirine nakleden alt kat komuşusu, yukardan bir gürültü geldiğini ve kocasını uyarması üzerine koşarak çıktıkları üst katta üstadı merdiven dibinde yatarak bulduklarını ve hemen gereken ilk müdahaleyi yaptıklarını söyledi. daha sonra gelen ambulansla çapa tıp fakültesine kaldırılan üstadın ayağı çekilen rontgenden sonra alçıya alındı. ortopedi anabilim dalı başkanı profesör doktor hayrettin kumbasarlar, kırığın komplike bir fraktür olmadığını ve iki ay sonra alçının çıkarılabileceğini söyledi.

perşembe

kalabalık bir gurup halinde hastahane odasında ziyaretine gittiğimiz sayın üstat kerametdin cemalî bizleri her zamanki güler yüzle karşıladı. hastahane yemeklerinin çok iyi olduğunu, bilhassa gece hemşirelerinin kendisine çok ilgi gösterdiklerini ve havaların da giderek ısındığından bahsetti. yoğun geçen sohbetten sonra yanından ayrıldığımız üstat kerametdin cemalî'nin gelecek hafta hastahaneden çıkması bekleniyor.

çarşamba

edebiyat dünyasının ünlü isimlerinden üstat kerametdin cemalî iki ay önce kırılan ayağındaki alçı ile geldiği evinde peşini talihsizlikler ve sağlık sorunları bir türlü bırakmıyor. dün ani bir kalp spazmı geçiren üstad, görgü tanıklarının,

alt kattakilerinin yukarı kattan duydukları bir gürültü üzerine yine ilk müdahalelerinden sonra ambulansla kalp vakfı hastahanesine kaldırıldı. üstadı hemen gereken tıbbi müdahaleler yapıldıktan sonra bugün de anjiyö için hazırlıklar başladı. kendisiyle konuştuğumuz kardiyoloji anabilim dalı başkanı uzman doktor şerafettin bilirikircan, durumun kritik olduğunu fakat tıbbın gerektirdiği her türlü imkanın, üstat için seferber edileceğinden kimsenin şüphesi olmaması gerektiğini söyledi.

perşembe
kardiyoloji anabilim dalından bugün açıklanan komünikeye göre başarılı bir anjiyöden sonra üstat kerametdin cemalî'nin sağlık durumu giderek umut verici bir düzeye ulaştı. yoğun bakım ünitesinde yatan üstadın, penceresi altında biriken basın mensuplarına, pencereye bahusus çıkan muazzez hemşire, üstadın durumunun çok iyi olduğunu ve üstadın selam ve sevgilerini ilettiğini salladığı mendil işaretleri ile vermiş oldu. bu sevindirici olayı ve mendil işaretlerini biz de sayın halkımıza aynen iletmekten üstad ve edebiyat namına mutluluk duyuyoruz.

cumartesi
hastahaneden bugün taburcu edilen üstat kerametdin cemalî bir taksiyle evine yolcu edildi. kendisini arkadan oldukça kalabalık bir araba konvoyu takip etti. üstadın edebiyat dünyamızda bu kadar sevilmesi hepimiz için bir gurur kaynağı oldu.

salı
gazetemiz köşe yazarlarından selman ilerde ve birkaç dost ile geçmiş olsun ziyaretine gittiğimiz üstat kerametdin cemalî'nin sağlık durumunun fevkalade olduğu ilk nazarda göze çarpıyor. dilimizi ısırarak dile getirdiğimiz bu sağlık durumu üzerine üstat gülerek korkulacak hiçbir şeyin olmadığını geçenlerde idrak etmiş olduğu doksaniki

yaşına rağmen kendisini halen dinç ve yazmak için arzulu hissettiğini söyledi. görüldüğü gibi ölümün kendisini bir türlü alt edemediğini de sözlerine ilave eden üstat daha sonra misafirlerine kuru pasta ve kuşburnu çayı ikram etti.

pazartesi

bugün aldığımız çok üzücü bir habere göre üstat keramettin camalî aramızdan ebediyen ayrıldı. görgü tanıklarının ifadelerine göre üst kattan gelen bir gürültü ile yukarıya koşan yardımsever karı koca üstadı merdiven altında kanlar içinde yerde buldular. bu durumda gereken müdahaleleri bile yapamayan karı koca yukarı kattaki bağrıışmadan gündelikçi kadının elinden kaza ile düşürdüğü ütünün oradan geçmekte olan üstadın kafasına isabet ettiğini ve....

seyahat notları

istanbul'dan düsseldorf'a uçağыз. uçağımız elimizdeki bilete göre 9.55 te kalkacak atatürk hava limanından. ne olur ne olmaz saat yedibuçukta evden çıktık. sekizde alandaydık.biletimizi verdik görevli bir ham'fendiye ve rica ettik sigara içilmeyen bir yerde olsun diye.

boş gözlerle bize baktı ve sordu " bagajınız var mı ?". önce aradaki ilişkiyi anlayamadık. sigara içilmeyen bir yerde oturma talebi ile bagaj mevcudiyetini istintak etmek gibi bir olayı. sonra görevli ham'fendinin sabahın daha saat sekizindeki bezgin surat ifadesinden bu merakımızı bir müddet daha derinlere gömmek mecburiyetinde oduğumuzu hissettik.

etrafta dolanıyoruz. daha epey vakit var. tavanlarda asılı duran televizyon benzeri ekranlara bakıyoruz. uçağımızın uçuş numarasına göre bizi hangi çıkış kapısına çağıracaklarını kestirmeye çalışıyoruz. her uçuşun kapı numarası, uçuş numarasının yanında yazılı. lakin 513 numaralı düsseldorf'a gidecek thy'nın çıkış kapı numarası yok. merak edip (hay allah..) soruyoruz bir yetkiliye nedenini. cevap kısa ve doyurucu:

"kapı numarası daha yok !".

eee...

tamam. onu biz de biliyoruz. ama saat dokuza geldiğine göre ekranda neden halen yazılmadığını merak ediyoruz. dokuzu on geçe 102 nolu kapıdan çıkılacağı anons ediliyor:

"trk.. hva..ylnn.. beş nüç.. sefer s..ılı.. çaanla.. sldrfa.. cek.. caanın.. .fen.. ziki... .nlu ..caaa ..nur.."
ilerliyoruz (zira kuyruk muhteşem..) ve uçağımıza giriyoruz.

giren koltuk numarasını buluyor ve oturuyor. sağda ve solda pencere kenarlarında ikişer sıra orta yerde dörder koltuk yanyana.

önümüzde bir hostesle üç çocuk oturuyor.
çocuklar dörder beşer yaşlarında. belli ki almanya'ya
ailelerinin yanlarına dönüyorlar veya gönderiliyorlar.
refakatle..bir tanesi durmadan ağlıyor. üç saniye kadar
nefes alıyor sonra "ee...ee.." diye kesik kesik ve tiz
perdeden yeniden başlıyor. refakatçi hostes hanım
bir iki kere "sus" dedi. sonra " sus bakiiim !.." dedi. sonra
arkasına dönüp benim yanımdaki beye:
"siz almanca biliyorsanız bir de siz söyleyiverin" demez
mi?.

çocuklar türk....

adam elinden geldiği kadar "zahtingen zuhtingen" diye
birşeyler parladı ama. nafiye. ufaklık kendini ağalamaya
kaptırmış bir kere.

bu arada yeni gelener var. elli ellibeş yaşlarında beyaz
saçlı, kara-kaba sakallı sünnet bıyıklı biriyle otuz
yaşlarında alışılmış uzun üniforma pardesü, tam siper
sıkmabaş bir hanım kız.

olay tam önümüzde oluyor. pencere kenarlarındaki çift
koltuklar pencere yanında olanlar tarafından tutulmuş.
biri genç; onun önündeki de yaşlı bir bey.

kaba sakal hararetli hararetli bir gence bir yaşlıya bir
şeyler anlatmaya çalışıyor.

bu arada bir hostes hanım, herhalde saha müşahidi
olarak geldiler. kendileri lafa karışmıyorlar. sadece bir
kaba sakallıyı, bir cam kenarında oturanları bir de
sıkmabaşı dinliyorlar.

sonunda olay anlaşıldı. kaba sakalla sıkmabaş beraber
oturmak istiyorlar. (biletlerde herkesin oturacağı koltuk
numarası yazılı)

genç adam 'ben yerimden kalkmam' gibi bir hareketler
yapıyor.

yaşlı bey kestirip atıyor.

kaba sakal halen bir gence bir yaşlıya yedi dereden su
getiriyor, çarıklı erkanıharp tavırlarıyla. sonunda anlaşma
oluyor.

kaba sakal pencere kenarındaki gencin yanına sıkmaşaş ta koridor tarafındaki dörtlü koltuk gurubuna yerleşiyorlar. biraz ayrı..
hostes durumdan memnum. aynen şehirlerarası otobüslerde "baaayanın yanına oturamassınız bey abicim.." muhabbetindeki, ya da trafik kazalarına anında müdahil olan trafik polisinin "artık aranızda anlaşın da bizde..." durumu gibi.

bu arada koridorun öteki tarafından gelenler var.. bir kadın bir erkek.
karı koca olabilirler. ellerinde  adet 1.5 x 1 metre boyutlarında birer bez bavul. kafalarımızın üstünde ancak bir iki ceket, belki minik bir yol şantası, taşınabilir bir bilgisayar falan koymak için dolaplar var.
hostes bu kapaklardan birisini açıyor. kadın adamlar beraber bavulları dolaba tıkmaya çalışıyorlar.
fakat alamet bavulların girmesi ne mümkün. ne enine ne de boyuna !..
kadın kan ter içinde sonunda pes ediyor.
bavullar aslında bu yukardaki dolaplara ait değil. bagaja verilmeleri lazım herhalde ki kadın hostese dönüp "bagaja vermedik. içinde kırılacak eşya var." diye bir de açıklama yapmak zorunda hissediyor kendini. hostes mahcup.
bavulları ait olmadıkları yere yerleştiremedi diye: "arkalara bir yerelere koyun" diyor.
brezilya veya meksika filimlerindeki otobüs üstündeki: çanta, bavul, hamak, tavuk, keçi, sepet, hur manzaralarını hatırlatıyor uçağın arkasındaki durum.
ama mekan ciddi bir türk hava yolları uçağı.
neme lazım. karıştırmamak lazım...
yolcular yavaş yavaş yerlerine oturuyorlar. hatta bir kısmı, söylenmediği halde emniyet kemerlerini bile bağlıyorlar. kalkışımız 9.55 olarak bildirilmiş. bilette de öyle yazıyor. yirmibeş dakika geçti daha bir hareket yok.
hostesler bir aşağıya bir yukarıya dolaşıyorlar. bir beş dakika daha geçti. oparlrlerden bir ses:

"sayın yolcular. teknik bir arıza yüzünden kalkışımız gecikmiştir !" arkasından ingilizce olarak kesik kesik:
"kalkışımız gecikmiştir." biraz fasıla. yine ingilizce:
"özür dileriz".
bir kısa fasıla daha:
"teknik bir arıza yüzünden".

pencere tarafında tam benim hizamda iki deri ceketli oturuyor. oturmadan önce deri ceketlerini çıkartıp güzelce katlayıp üst dolaba yerleştirdiler. benden tarafa olanın suratında üç günlük sakal. belli, pis sakal modasına takılıyorlar. üzerindeki svetsörtü ingilizce bir roman. okumakla bitmez. biraz arkadaşınla konuşup şakalaştı sonra ayakkabılarını çıkartıp (resmen çıkardı) bir ayağını altına aldı öbürkünü yukarı çekti ve yemek gelinceye kadarda ayak parmaklarını kaşdı, karıştırdı oynadı durdu.

artık kafamı öne eğdim, dış dünya ile ilişkilerimi kesip biraz kestirsem..
solumdakiler bilmece çözüyorlar. " hah..hah..ha.. sen bunu bilin ağam..moo-zartın bi operası.."
bilmece herehalde beyabilere iki numara büyük geldi.

bu arada yolcular cihetiyle hareket (tabii yalnız ayakta olma imtiyazında olan hostesler ve bir iki kişi dışında) azaldı.
konuşmalar çoğaldı.
sabırsızlık alametleri.
yanımdaki bağdaş kurmuş roman svetsörtülü hostese eliyle işaret etti.
hostes itaatkar. hemen yanıştı:
"ne var ? neden kalkmıyoz ?".
adamin sorusu haklı. cevap daha da haklı:
"efendim fren takımlarında bir arıza var. o gideriliyor. mühim değil ama.."

koskoca uçak. üçyüzden fazla yolcu, bavul, battaniye, tavuk, keçi, sepet vesaire. havalanacak, sonra yere konarken fren yapması icap edecek.

maazallahülteala...

bir saatten fazla gecikme de cabası.

neyse arıza giderildi herhalde.

kalktık..

yanımdaki bilmece mütehassıslarından bir tanesi ayaklandı. benden özür dileyerek ve de dizkapaklarımı, bacaklarımı kıra döke koridora çıktı. meğer arka tarafa sigara içmeye gidermiş.

beş dakika sonra geri dönünce anlaşıldı.

leş gibi kokuyor. ayağa fırladım. yol verdim. neme lazım.. bacaklar bize lazım.

dört elif bir müddet sonra arka taraftan tangirtılı sesler gelmeye başladı.

arkasından da sirkeci garındaki seyyar satıcıların el arabalarına benzer tuhaf arabalar çıktı ortaya.

sihirbaz zati sungur halt etmiş bu arabaların yanında.

alt kapağını açıyorlar:

tepsiyle yemek...

üst kapağını açıyorlar:

bardak çanak...

en üstünde çeşitli içecekler, peçeteler, tuzluklar, ekmekler, kahveler ne ararsan var.

yemek servisi yapıldı.

omlet, tatlı, peynirler...

yandaki, bilmeceyle sigaradan sonra iyiden iyiye acıkmış.

kolları sıvadı, bismillah deyip omlete hamle etti. iki elinin baş ve işaret parmaklarını zarifçe kullanarak, çatal bıçağa lüzum dahi hissetmeden omleti kendi usulüne göre mideye indirdi. etrafıma bakındım. acep adet böyle mi diye. şüpheye düştüm birden. allahtan ki yemeğini yedikten sonra ellerini kağıt peçeteye siler gibi yaptı.

düsseldorf'a yaklaşınca kaptanımız konuştu yine. dışarda ısının kaç derece olduğunu kaç saat kaç dakikada geldiğimizi thy'yi ve bilhassa onları seçtiğimiz için teşekkürlerini bildirdikten sonra en büyük gafı yaptı. "inşallah", dedi "bidahaki sefere yine bizimle uçarınız." uçağımız süzüldü ve tekerlekler yere değdi. ve bir alkıştır koptu yolculardan.

acaba niye ?.

bizi adam yerine koymayıp bir saat uçak içinde beklettikleri için mi ?

yoksa hayati ehemmiyete haiz 'fren takımının' bakımını

ayak üstü beş dakikada becerebildikleri için mi ?

belki de kalkarken (tamir süresi dahil..) iki saate yakın türk pop, türk arabesk, türk rezilet musikilerini metazori dinlettirdikleri için.

bir de acaba diyorum türk hava yolları her on uçuşunda ancak üç defa falan mı salimen yere inmebilmeyi başarıyor da, yolcular bu talihli olayı alkışlarla kutlama lüzumunu mu hissettiler ?

bip sesi

anadolu yollarındasınız ve kötü bir rastlantı sonucu hımbır zımbır giden bir kamyonun arkasına düştünüz. yol o kadar dar ki öndeki kamyonu değil geçebilmek burnunuzu bile bir parçacık çıkartma imkanınız yok. ve kadere boyun eğip tıngır mıngır adamın arkasından gidiyorsunuz. birden kamyon şoförü arkadan bir hususunin geldiğini kazara baktığı aynasından farkeder, görürür ve sol sinyalinin yakarak size işaret verir.

şimdi mantıken bunun ne demek olduğunu artık araştırmıyacaksınız. yani mantıken dediğimde kamyon şoförü ağabeyin: "ben sol sinyalimi yakıyorum, bu demektir ki sola döneceğim, ya da daha açıkçası sakın beni geçmeye kalkışma" gibilerden birşeyler düşünebilirsiniz..

ama olay türkiye'de geçtiğinden, sol sinyalin anlamı şudur:

"abi karşıdan gelen falan yok, sen gönlünü ferah tut ve beni solla.."

ee.. bunu bildikten sonra sollayıp ta kamyonu geçerken tam da kamyon-şoför-mahalli hizasına geldiğinizde artık siz de minik ve gayet kısa, tabii dolayısıyla nazik bir anlam taşıyan kısa bir "bip" le kamyon şoförüne saygılarınızı bildirirsiniz.

bu kısa "bip" in hakikaten kısa ve normlara göre belli bir ölçüde ve nazik olması gerekir. ve eğer farzedelim ki kazara iki ölçü bir miktar fazla uzattınız, bu bir şekilde teşekkürün tam tersi "ulan teres yarım saatir arkadayız, insan şimdi mi uyanır?" anlamına gelebilir ki..

bu da kamyoncu arkadaşı derinden üzebilir !.

diğer taraftan otoyolda en sol şeritte diyelim normal bir süratte arka arkaya dizilmiş bir konvoyun bir rüknü olarak ilerlemektesiniz.

ilerde bir yerlerde ya bir trafik kazası, ya bir yol yapımı, ya da seyirlik bir şeyler vardır ki, bundan dolayı herkes

burnunu bir öndekinin neredeyse kığına sokarak ve aradaki elli santimlik mesafeyi titizlikle koruyarak, gaz-debryaj-fren-küfür ilerlemektedir.

birden sağınızda bir hareket olur..

sağ taraftaki konvoyun bir arabası hastahaneye ya da tabakhane yetişebilmek gibi kendisince makul ve fakat tabii sizce gayriahlaki bir şekilde ve son derece kıvrak bir manevrayla gelir sizin burnunuz ile önünüzde gitmekte olan arabanın kığı arasına kendisini sokuşturur. hatta bunu aptest aldıktan sonra ıslak çoraplı bir ayağı küçük gelen bir numara ayakkabıya çekecek sokmaktan daha ustaca yapar.

ama yapılan artistik numara sizce artistik değerin alkışlanması ve hakkının verilmesi yerine sizde, haklı ya da haksız bir infial uyandırır.

ve işte tam burada kornanıza abanarak sekiz ila onaltı mezür uzunluğunda ve adama hissiyatınızı anlatacak bir şekilde bir "zaaarrrt" düttürebilirsiniz..

bu sekiz ila onaltı mezür, uzunluğuna veya kısalığına göre öndeki artistin; önce validesini sonra bacısını ve hemşiresini daha sonra "zaart" ın uzunluğuna göre bütün akrabayı taaluatını ve hatta şeceresinin bilinmeyen fertlerini dahi sinemaya götürmek üzere uzatılabilir...

öndeki arabanın son anda turuncuda hamle yapması sonucunda, trafik ışıklarının kırmızısına en ön safta takılıp kalmışsınızdır. hatta biraz da hamle yapana (ve tabii şeytana) uyarak durulması gereken beyaz çizgiden bir metre de ileride durmuşsunuzdur.

bu durum karşısında trafik lambalarının durumunu görebilmek için direksyon simidini dirseklerinizle kavrayıp ve simidin üstüne azami derecede abanarak ve kafayı da ön cama yapıştırarak kırmızının ne zaman yeşile döneceğini, arkada bekleyen bir sürü vatan evladının namı hesabına ve hayırına dikkatle tarassut etmektesiniz. aslında bu pozisyonda, sizin hiç bir taksiratınız yoktur.. yani trafik ışıklarının yanlış yerleştirilmesi ve dolayısıyla en

öndeki sürücünün bir metre arkasına düşülmesinin bir sonucudur.. bu durumda insanın boynu bir müddet sonra ağrıyıp dikkatinin dağılmasına neden olabilir. işte tam bu sırada kırmızı yeşermek üzeredir. fakat daha henüz rengini belli etmemiştir. yine de arkanızdan bir yada bir kaç korna sesi (lüzumuna göre uzun ya da kısa) çalmaya başladığı anda anlayın ki henüz daha yeşil yanmamıştır ama yeşillenme (!) süreci başlamıştır.. işte bu yalnızca ülkemizde bilinen mikro ve nano'lardan da daha kısa olan zaman süresinin ta kendisidir. yani yeşillenme ile arkadaki kornanın arasında kalan zaman süresi. bu yepyeni alla-turka bir şey... buna fizikte henüz bir ad ya da bir imge verilemedi..

gecenin karanlığı bütün bir şehrin üzerine bir tül perde gibi inmiştir. burada her ne kadar şairliğin lüzumu olmadığını bilsem de yine de olayın vahametinin altını çizmek bakımından bir takım süslemelere başvurmak zorundayım. evet iki senedir sokak lambaları yanmayan ve gecenin bu kara karanlığından nasibini almış sakin bir semtin sessiz ve huzur dolu bir mahallesindeyiz. herkes dördüncü uyukusunu tamamlayıp beşinciye geçmek üzeredir. bu arada o menhus karanlığı, ilk çağ canavarlarının ateşler fışkırtan gözleri gibi ön tarafındaki iki ışık huzmesi ile delen bir nakil vasıtası sessiz ve sinsi bir şekilde mahalleye duhul eder. avını ürkütmek istemeyen bir paralayıcı gibidir sanki. aslında vaktin gecenin üçünü çoktan geçmiş olmasına rağmen nakil vasıtasındaki dört kafadar mahallede içki sofrasına gelmeyen bir arkadaşlarının ne olduğunu meraklı bir endişe (!) ile, kankalarının evini aramak gibi asil bir görevin peşindedirler. ya da artık ne sebeptense... hiç kimse ne adresi ne ev numarasını ne katını ve de dairesini kesin bir şekilde bilemez. zaten 'konsüme'(!)

edilen şişelerin muhteviyatı da buna engeldir. fakat gurubun azmi polonya'nın hitler karşısında direnmesi kadar düz orantılıdır.

nakil vasıtası mahalle içersinde sabırsız, kısa hamlelerle bir oraya bir buraya gidip ev, hane, kat, daire aramaktadır. sonunda bunun böyle olmayacağı anlaşılır ve şoför arkadaş tarafından mahalleye gelindiği, adresi meçhul arkadaşla resmi kanallardan bildirilir:

"bap ba-ba, bap ba-ba, bap ba-ba, ba bap bap, bap ba-ba bap ba ba..."

mahalleli korku, dehşet ve telaş içinde yataklarından fırlarken asıl "bap ba-ba"ların muhatabı olan arkadaşın bundan hiç bir surette haberi olmaz. çünkü kendisi şehir dışındadır.

istanbul'un teksas'ı ünvanına layık (hiç olmassa trafik davranışları bakımından) ikitelli, güneşli mahallerinden birinde neredeyse at sirki kadar büyük bir daire hareketine altı koldan vasıtanın her bir cinsi hücum etmiştir. göbeği bel kemerinin üstünde sallanan bir trafik polisi cansiperane el kol hareketleri ile trafiği zapt etmeye çalışmaktadır. kendilerine polis abileri tarafından yol verilmiş olan e-6 güneşli güzergahı vasıtaları neşeli homurtularla akıp gitmektedirler. kuyruğun arkası tükenecek gibi görünmediği ve polisçiğin de sallamaktan elleri kolları yorulduğundan ve de yakındanki benzin istasyonun sahibi ile küs olduğundan, kenardaki yabancı ile sohbet etmektedir. ve tabii hangi güzergaha ne kadar zamandır yol verdiğini de unutmaktadır.

fakat ne beis...

diğer tarafta her biri birer hazreti eyüp sabrı ile sıranın kendilerine gelmesini bekleyen otomobil ve kamyonlar önce peygambere yakışmıyacak bir tarzda biraz sabırsızlanırlar. daha sonra kalabalığın nersinden geldiği pek belli olmayan bir cılız bir "bip" sesi duyulur. bunu hemen diğer "bip", "bap", "baaaap bap" ve "zart zurt" "tatariti titarata" sesleri takib eder.

ilk önceleri korna çalanların ortalarda bir yerlede olmaları ve ayrıncı sohbetini görmedikleri için biraz terbiyesizlik etmiş oldukları kanaatine varabilirsiniz. fakat kısa bir süre sonra konsere bütün nefesli çalgılar ve davul zurna takımı da dahil olunca polisçik çarnaçar sohbeti yarıda kesip görevinin başına dönmek zorunda kalır.

bu bence biraz da "sivil toplum hareketinin" "devlet ototrite uzantılarına" karşı kazanılmış bir zaferidir...

üçevler-eminönü istikametinde seyretmekte olan bir halk otobüsündesiniz. şoförün önde kovaladığı belediye otobüsüne yetişip "ördekleri" ondan önce kapması lazımdır. malum... özel teşebbüs... ve bunun için de meta-argo bir deyimle vasıtasını "topuklamaktadır". tam bu sırada karşı yönden yeşil mavi bir başka halk otobüsü peydah olur.

bunun şoförü ise, trafiğe takıldığından bezgin bir tavırla direksiyon simidinin üzerine abanmış önündeki vasıtaların yürümesini beklemektedir.

üçevler-eminönü ile ters yönde trafikte tikanıp kalan şoför arkadaş bütün halk otobüslerinde olduğu gibi kankadırlar. ve acele de olsa yavaş ta olsa bir selam vermeden geçmek racona ters düşer.

onun için üçevler-eminönü otobüsü duran diğer halk otobüsünün hizasına yaklaşırken kısa bir "bip" yapar" ve gazlar...

lakin karşı taraftaki "otobüsdaşını" gören ve sıkıntıdan patlamak üzere olan ve zaten yapacak başka bir şeyi de olmayan diğer şoför, böyle bir değişikliği vesile bilir ve hareketlenir..

sol elini ss'vari bir selamla kaldırırken selama selamla mukabele eder. diğer eliyle de özel durum klaksonuna basar:

"ra-ta-ri-ta ta-ta-ta, tari-tara ri ta-ta..."

önü arkası bir turşu fiçisi gibi tıkalı dolu trafiğin mensupları ise bayram ve seyran olmayan bu durumda şamatanın ne anlama geldiğini bir türlü çıkaramazlar...

bindokuzyüzellili senelerdeyiz.. istanbul'da bir dolmuş furyasıdır gidiyor. dolmuşlar genelde arkası 'straponten' denilen açılır kapanır koltuklarla beraber altı (bazen arka 'dörtlendiğinde': yedi..), ön tarafı ise iki kişi olmak üzere cem'an yekûn sekiz yolcu alan her marka amerikan arabalarıdır. 'dodge'lar, 'chevrolet'ler, 'ford'lar, 'desoto'lar... hatta bir tane üsküdar tarafında gazi'nin arabası olduğu iddia edilen bir de 'lasalle' vardır trafikte.. daha o senelerde icat edilmemiş olmasına rağmen "gürültü kirliliğine" karşı bir savaş başlatan o zamanın istanbul valisi, bu keşmekeş içerisinde bilumum vasitalara korna çalmayı yasak eder. bu durumda ne yürümesini ne durmasını bilen (!) yaya takımı ile kornasız bir iletişim kurma yolunda dolmuşçular yeni bir yöntem icat ederler. şoför mahallindeki cam açıktır...

ön taraf tıkandığında ve korna çalmanın artık elzem olduğu bir durumda şoför arkadaş camdan kolunu dışarıya sarkıtır..

ve olance gücüyle elinin açık tarafı ile arabanın kapısına vurur...

"pat pat pat"... ya da "güm güm güm"...

filvaki kurallara uyularak korna çalınmıyordur. ama yaramaz yayalar ve öndeki arabalar, otobüsler, tramvaylar da bu şekilde nazikçe ikaz ediliyordur.

mısır çarşısının yeni cami kapısının önündeyiz. istanbul şehrinin o zamanlar bir, tek ve yegane trafik lambası cami tarafından gelip çarşıya giden yolun üstünde bazen yeşil bazen sarı bazen de mavi yanmaktadır.trafik lambasından çok bir şehir aydınlatma dekorasyonu niteliği taşıyan bu lambaya kimse pek kulak asmamaktadır. yaşlı başlı memur tipli bir vatandaş, elinde doldurabildiği fileleriyle birlikte nedense o anda yeşil yanan bu ışığı pek bir ciddiye alır ve...

bir karşıdan bir karşıya geçmek için hamle eder. fakat tam bu esnada siyah bir 'chrysler' dolmuş bütün müştemilatı ile yaklaşmaktadır.

memur tipli aldırılmaz ...
 kendisine yeşil yanıyor ya!..
 dolmuş şoförünün acelesi vardır...
 korna çalınamaz... malûm yasaktır...
 o halde sol taraftan sarkıttığı eli ile ve müthiş tarakalarla
 "pat, güm, pat, pat pat" kapıya ikaz makamında vurur.
 ödü kopan ve filesi bir tarafa kendi bir tarafa savrulan
 vatandaş durumu protesto etmek babında "ne
 vuruyorsun yahu bilader..." gibi bir şeyler geveler...
 şoför gayet afilli, kafasını ve göğüsünü olanca imkanlar
 dahilinde ön camdan sarkıtır ve memur vatandaşa:
 "naaapalım yani bilader ?... kaputun üstüne adam koyup
 ta keman mı çaldıralım?..."

mutena (!) etiler semtinin pek daha mutena sitelerinden
 birindeyiz. site dedikse bunun yakından uzaktan eski
 yunan veya grek siteleri ile bir ilişkisi yok. dört ila oniki
 adet altı katlı apartman bloklarını usulünce zaptıAPT
 altına alınmış muhkem bahçe duvarlarıyla çevrili bir alana
 koydunuz mu işte size bir "site".. günün herhangi bir
 saati olabilir.. millet ya istirahat ediyordur, ya emekli
 olmak dolayısıyla gazetesini okumaktadır, bebeler sütlerini
 içip derin uykularına dalmak üzeredirler, hastalar yarı
 uzanmış etraflarını saran sükuneti şükranla
 algılamaktadırlar... yani velhasıl insanlar günlük işlerinin
 peşindedirler. bu arada muhkem duvarları aşip sitenin
 içersine duhul edebilmenin ise bir tek yolu vardır. o da
 kırmızı-beyaz-kırmızı-beyaz-kırmızı-beyaz otomatik açılır
 kapanır bir tahta bariyeri aşabilmek ve fakat daha önce
 ona kumanda eden, gömleği omuzları dört yıldız apoletli,
 sol göğsünde lacivert david-yıldızı armalı, belinde
 palaskası, cop, lacivert pantolon, boynunda düdük ve ağır
 ceza mahkemesi suratlı koruma görevlisini bu yolda ikna
 edebilmek... tabii bütün bu zorluklar "site" sakinleri
 dışında kalan düşman-yabancılar içindir. yoksa site
 sakinleri arabalarıyla daha kırmızı-beyaz bariyere
 yaklaşmadan tahta kütük sihirli bir değneğe dokunulmuş

gibi fırrrt kalkar ve kapıda, kep kafada, topuklar bitişik, hazırol durumda, el selam vaziyetinde kep siperinde koruyucu karşılar sizi.. belli belirsiz yılışık bir gülümsemeyle...

işte böyle bir gün vakti kırmızı-beyaz kütük açılıp, selam sabah faslından sonra otoparka süzülen bembeyaz bir beemve önce bir tur atıp çıkış pozisyonunu garantiler.. daha sonra beemve tesislerinin; nereden buldularsa, titizlikle inceleyip geliştirdikleri o gür ve tiz "bip-biiiiiip-bi-biiiiiip" korna sesi duyulur. kırmızı-beyaz tahtayı koruyan arkadaş bundan rahatsız değildir. o alışıktır böylelerine.. fakat günün asude sükunetinin (!) tam ortasında birdenbire nereden geldiği belli olmayan bu "bip-biiiiiip-bi-biiiiiip" lerle site ahalisinin asgari yarısı balkonlara ve camlara doluşur. eğilip bakınılır.. acaba bize mi falan diye.. bir "bip-biiiiiip-bi-biiiiiip" daha.. bir tane daha.. neden sonra c blok altıncı kattaki yirmidört numaradan sarışın röfleli bir baş uzanır camdan.. "tamam süha.. patlama canım.. geliyorum..." iş anlaşılır.. millet rahat eder.. herkes işinin başına döner.

boğaz köprüsünde paralı gişelerden trafik muntazam bir şekilde akmaktadır. filvaki yaz gününün o çekilmez sıcaklığı insanı bunaltmaktadır ama, ne de olsa biraz sonra gişelerden kopup kısmeti, bahtı ve önü açık otoyollara vurulduğunda ardına kadar indirilmiş camlardan püfür püfür esecektir rüzgar. (klimalı olanlara lafımız yok tabii..) önde de zaten ya on ya oniki araba ve bir iki kamyon ya var ya yoktur.. gişeye yaklaşıp arabadaki sol kolun parayla camdan çıkması, gişedeki camdan ise bir başka sol kolun uzanıp parayı alması, arabadaki sol kolun bir süre öylece aylak aylak sallanması, gişedeki sol kolun bir miktar başka paralarla tekrar görünmesi, arabadaki kolun parayı alması, uzun uzun seyredildiğinde aslında brecht'in epik tiyatrosu kadar güzel ve anlamlıdır..

alıp verme faslı, yani dördüncü perde ikinci tablo bittiğinde bozuklukları vites kolunun oradaki boşluğa atan hemen gazlar gider.. sıra gelir arkadakine..

bütün bu sahneler arkadaki araba ve kamyon sahipleri tarafından ilgisiz bir titizlikle izlenmektedir. her bir tablo sol kolların ortaya koydukları oyun gücünle ve zamanlamaları ile makul bir süreyi aşmıyorlarsa bu arkada bekleyenleri bir derecede rahatlatır.. fakat nedense en son olarak gişeye yanaşan kırmızı minikuper'li hamfendide bir şeyler ters gitmektedir...bunu gişeyle hamfendi arasında geçen kısa muhavereden anlayabiliyoruz:

-bozuğunuz yok muydu baaaaayan?

-valla yok, memur bey..

-yani sabah sabah ta olmuyor ki.. biz de yeni başladık işe zaten..

-yaa yok... valla yok.. ama gene bi bakiiim..

tabii bu arada gişeden yüzlüğün geri alınması, tokalı çantanın açılması, içersinden daha küçük çapta bir para çantasının çıkartılması, onun açılıp işaret parmağı ile şööyle bir harman edilmesi, kapatılıp yerine konması ve yeniden yüzlüğü gişeye verirken:

-maalesef... denmesi esnasında

sahne gereğinden dört tablo kadar daha uzamıştır.

netekim (!) arkalardan bir yerden cılız bir "baap" sesi duyulur. bunu fırsat bilen onun önündeki ve arkasındaki de hemen kornaya asılırlar.."biiiip", "zaaart-zart". bunları irili ufaklı klimalı klimasız bir sürü korna ve klakson sesi takibeder. en sonunda sıranın kendilerine geldiğinden emin olan kamyoncu arkadaşlar seremoniye katılarak bütün ağırlıklarını ortaya koyarlar:

"hoooonk-kidi-hoooonk", "ti-tara-ti-titri-tatara-ti-titiri"....

gecenin bir saati...

sokaklar sessiz...

iğne atsan gürültüsünden yüreğin hoplar...

in cin ya voleybol ya da kriket oynamakta...

birden yolun bitiminde bir ambulans belirir...
ve şairin dediği gibi `gecenin bir yarısında hatçe'ye
oturağını sorar gibi':
"da-diiii-da-diiii... da-diiii-da-diiii... da-diiii-da-diiii..."
hızını alamaz:
"eeeeeeee...vuy-vuy-vuy-vuy-vuy-vuuyyyyyyy"
ne önünde ne arkasında kimsecikler, hatta bir tek sokak
köpeği bile yoktur kışkışlayacağı ama... olsun.
o bir ambulans !.
ve mademki düdüğü vardır gereğini yapar...

otoyolda orta şeritten gitmektesiniz. efkarınıza göre
aheste beste ya da orta karar.. en sol şerit bugün
nedense formulacılar ve ralliciler tarafından işgal
edilmemiş bir durumda.. bomboş.. birden arkalardan bir
yerden ve tabii en sol şeritten giderek yaklaşan ve insanın
yüreğini hoplatan bir: "da-dii-da-diiii... da-dii-da-diiii... da-
dii-da-diiii..."

dikiz aynasına bakıyorsunuz korku ve endişe ile.
gördüğünüz ilk şey üzerinde mavi bezemeler olan beyaz
renkli, tavanının üstünde kırmızı mavi ışıklı bir polis
aracı... son sürat yaklaşmakta... ardından aynı tantanayı
yapan bir başka polis arabası (bunun ama markası
değişik..) ardından siyah renkli, siyah camlı, siyah plakalı
ve belki de içersinde oturanların siyah takım elbise
giydikleri ve siyah gravat ve siyah güneş gözlükleri
taktıkları bir hususi. bunun ama damında yanıp sönen bir
tek mavi ışık var.. onun arkasından altı metre yetmiş
santim kadar boyunda uzun-upuzun burunlu, küt geniş
kıçlı, oniki pencere-altı kapılı bol siyahlı, bol kromajlı bir
limuzin. en ön tarafında devamlı yanıp dönen bir kırmızı
ışık, ön sağ çamurluğunda, rüzgardan dalgalanmadığı için
anlaşılan önceden iyice kolalanmış bir bayrak..plakası
alkırmızı ve yazıları ondört ayar... ve limuzinin salon
salamanje kısmında oturanları avamdan korumak
amacıyla pencerelere çekilmiş atlas perdeler...

200 İNSANLAR

nihayet limuzinin arkasında bir diğer siyah-siyah-siyah
araba ve en arkadan gelen bir diğer polis arabası:

"vuiyyyyy-vuiyyyyy...vıy-vıy-vıy-vıy..."

22ağustos2005 etiler

şeritler

herkesin ikinci yol dediği fatih sultan mehmet köprüsü'nden karşıya, yani kadıköy tarafına doğru gidiyorum. dört şeridin soldan ikincisi üzerindeyim ve yüz kilometre sürat yapıyorum. çok süratli giden beni ve benim şeridimde bulunan vasıtaları geçmek için ayrılan en sol şerit boş...

arasıra solumdan biri iki araba geçiyor..

sık sık dikiz aynalarımı kontrol ediyorum...

birden arkamdan, gündüzün bir vakti herhalde önünü göremediği için bütün kısa ve uzun farlarını, sis lambalarını yakmış beyaz bir minibüs hızla yaklaşıyor. 'eh' diyorum 'beni sollayacak ve geçecek'.

birden sağımdan ok gibi fırlayıp önüme geçiyor ve daha sonra da en sol şeride... allah allah.. bir terslik var ama, dur bakalım. herhalde benim yüz kilometrem ikinci şerit için çok yavaş...

iyisimi ben bir sağ şeride yani soldan üçüncü şeride geçeyim bari...

solumdan iki şeritten de yine bir iki vasıta beni sollayıp geçmekte...

her ihtimale karşın yine aynaya bakıyorum arasıra.

bu sefer arkamdan burnundan ateş püsküren ejderha gibi kırmızı bir treylerin geldiğini görüyorum. hem de fena geliyor üstüme üstüme...

belki beni sollayıp geçer diye düşündüğüm anda yine sağımdan hışımla beni geçerek önüme kıvrılıyor..

bu şeritte de, kamyonlar ve treylerler beni sağdan geçtiklerine bakılırsa trafik kurallarına göre herhalde çok yavaş gidiyorum diye en sağdaki, en yavaş giden vasıtalara ayrılmış dördüncü ve en son şeride geçiyorum. eh şimdi rahatım..

fakat bu bir aldanma. arkamdan gelen biri beyaz biri gri iki spor araba, herhalde formula yarışlarının antremanı

içinde beni sağımdan, hemde düz bir çizgiyle yalnızca arızalı vasıtalar için ayrılmış şeritten hışımla geçiyorlar.. arkadan bir para arabası ve üzerinde mavi ışık bulunan koyu renk bir başka otomobil. sanırım hepsi birbirini kovalıyor...

...da neden arıza şeridinde?..

'kabahat bende' diyorum.. herhalde çok yavaş gidiyorum.. ve son çare olarak düz beyaz çizgiyle yalnızca işte o arızalı vasıtalar için ayrılmış olan şeride sığıyorum... artık rahatım...

birden korkuyla aynama bakıyorum. arkamda arıza şeridi içinde birikmiş bir sürü araba ve korna çalarak benden yol istiyorlar, el kol sallayarak..

9nisan2005

numaralar.....

yakup marketin tezgahına sepetini dayamış elindeki kağıda bakarak hacı'ya siparişleri yazdırıyor:
-12 numaraya bir ekmek bir milliyet, 21 numaraya dört madensuyu, 16 numaraya iki ekmek...
onun da beş lira borcu kaldı...

camî yolundan yokuşuşağı arabayla ya da yürüyerek geldiğinizde karşınıza çıkan görüntü orta boy bir yamacın dibine oturmuş beş ila altı kat yüksekliğinde yanyana dizilmiş dokuz on sıra beton yığınının cephesinden size doğru bakan yüzlerce ve binlerce dikdörtgen pencere ve bir okadar açık veya kapatılmış yatık dikdörtgen balkonlardan oluşan ve bütün geometrik estetiği aşağılıyan bir içiçe tıkıştırılmışlık, sıradanlık, yavelik ve yozluktan ibarettir.

onların da arkalarında sıradağlar gibi yükselen ve ufukta kaybolan bir sürü beton, bir sürü dörtgen, içinde birbirinden habersiz bir sürü termit yuvası...

burada yüzlerce erkek, kadın, çocuk yaşar. onlarla beraber, apartman içtüzüklerine göre yasak olmasına rağmen bir sürü de köpek, kedi ve kuş...

ve siz camî yolundan geldiğinizde onların hiçbirini bu mesafeden göremesiniz.
onlar bu altalta üstüste ve yanyana dizilmiş pencerelerin arkasında yalnızca birer numaradırlar. isimleri ve soyadları yoktur. blokları ve o blok içersinde onlara tahsis edilen bir numaraları vardır. o kadar.

mesela bugün 7 numara 13 numaraya ziyarete gider. 5 numaranın yeni doğmuş çocuğu ise bütün gece ağlayıp yandaki 6 numarayı uyutmamıştır. 14 numaranın yine banyosu akıyordur.

içlerinden bu bilinmezliğin bu anonimliğin zorakiliğine rağmen abesle iştigal ederek kişiliklerini öne çıkartmak isteyen bir veya iki tanesi haricinde hiç kimse adını veya soyadını giriş zillerinin yanına yazmazlar. orada apartman inşaatı sırasında elektrikçi usta tarafından kapıya takılan zillerdeki boş beyaz bir etiket ve yanındaki numaradan başka bir şey bulamassınız.

bu numaralar kendi başlarına kalsalar hiçbir şey yapamazlar.

10 numara mesela...

14 numaranın akan banyosundan sızan suların salonunu berbat etmesinden dolayı kabaran öfkesini 14 numarayı döverek yatıştırması mümkün değildir...

ve 27 numaranın devamlı balkondan halı silkmesine karşı 19 numara ancak bağırıp çağırabilir...
ya da en iyisi yakub'a şikayet eder.

numaraların kendi aralarında halletmeleri gereken bütün işleri kurullar halleder. bunlar da eninde sonunda numaralarda ikamet etmekte olan birileridir.

dairelerin, blokların, sitelerin oluşturduğu bu yönetim kurulu toplantıları blokların alt katlarının birinde belediye ve imar müdürlüğünce planlarda "sığınak" olarak belirtilmiş bir mekanda yapılır.

toplantı açıldıktan sonra kendisine söz verilen idari müdür 14 numaranın banyo olayını ve 27 numaranın halı silkmesini gündeme getirdikten sonra:
- 6 numara ve 18 numara bu ay yine aidatlarını vermediler...
diyerek konuşmasını sürdürür.

205 İNSANLAR

ve bu şekilde kapı zillerinden başlayan numaralar arkasına gizlenen bir anonimlik, genel yönetim toplantılarında da aynen muhafaza edilir. kimsenin ismi anılmaz.

devlet baba bu işi daha da bir abartarak her "şahısa" birer nüfus cüzdanı ve dolayısıyla bunlarla beraber ad, soyad ve soy soptan da önde gelen kimlik numarası verir.

cüzdanın arkasında cilt, aile,hane sıra noları, daha sonra bir vatandaşlık numarası. arkasından bir vergi numarası... emeklilik numarası.. eğer şansınız varsa bir de seçmen numarası..

doğumdan sonra başınıza bela olan bu numaralama sistemi yakanızı okula başladıkatan sonra da bırakmaz: -146 tahtaya kalk.. -312 bugün yine aklın havalarda.. otur sıfır..

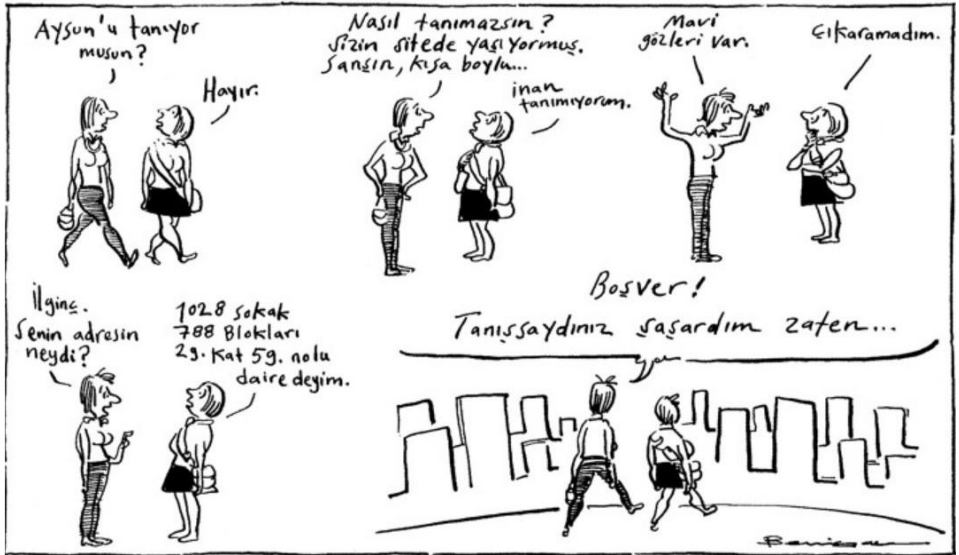
bankalarda bile artık o eski bildiğiniz samimi ardarda sırtıta gişe önü beklemleri tarihe karıştı. bankaya girer girmez uzunca boylu zayıf metal bir 'numeratörün' düğmesine basıp bir sıra numarası almanız şart... zaten sıra eğer size gelmişse gişelerin birisinin üzerinde bir çan sesiyle kırmızı kırmızı 446 yazacaktır. bu sizsiniz..

ssk'da röntgen kuyruğundasınız. içerden elinde bir zarfla çıkan hemşire bağıırır: "sekiz numara... sekiz numara.." halbuki zarfta pekala isim yazılıdır..

manavın önünde eğer yanlışlıkla park etmişseniz birden arkanızdan borozanla bir ses sizi ikaz eder: "337...337.. devam et.. devam et"

bir bakıma futbolcular normal eşşastan daha bir şanslıdırlar. çünkü onların formalarının arkasında kocaman rakamlarla yazılı olan numaralarının dışında bir de isimleri vardır.
ki bu her kula nasibolmaz..
16eylöl2006

KİM KİME DUM DUMA BEHİÇ AK Cumhuriyet 13.04.2012

eşhas....

herhangi birisi tuhafiyeci dükkanına girdiğinde tezgahın arkasındaki "tezgahtar" için o bir "müşteri" dir.

ayni birisi muayene olmak için gittiği doktor için bir "hasta", vergi dairesinde bankonun arkasında duran "memur" bankonun önündeki "mükellef", sigortasını yaptırdığı firma için bir "portföy", avukat için "müvekkil",

bindiği vapuru yürüten "kaptan" veya treni götüren "makinist" otobüs veya dolmuşu idare eden "şoför" uçağı uçuran "pilot" ve bütün bu nakil vasıtalarına binen ise bir "yolcu" dur,
(not: kimi zaman yağcılık olsun diye otobüs veya kamyon şoförlerine de "kaptan" dendiği oluyor)

eğer bir apartman ya da sitede oturuyorsa "sakin", trafiğin içersinde direksyon başında bir "sürücü", mahkemede elleri kelepçeli ve suçlu ise "sanık" yok eğer suçsuz ise "mağdur", nahak yere suçlanıp içeri girdikten sonra durum anlaşılmışsa "mazlum"...

sokaklarda normal giyisilerle dolaştığı için bir "sivil", fakat polisin lügatında her halukarda "**şahıs**", diğer taraftan "herkesi" koruyan durumunda, haki elbiseler içersinde "asker", ve eğer bu "asker" bir ya da daha çok "siviller"i öldürürse ölenler bakış açısına göre "mazlum" ya da "düşman, kafir" öldürenler ise "kahraman". bu arada niyazi olanlar "şehit"..

fakat harp ve darp dışı "şahsı" öldüren şahıs "katil". daha da acayip bir biçimde öldüren "cani" fakat ölen ise her zaman "maktul".

bu arada "şahıs", "asker," sivil" "mağdur" veya "suçlu" olabilir.

208 İNSANLAR

"müşteri" ise "hasta", ya da "sakin"..

"müvekkil" "yolcu" edilebilir.

"mükellefler" herbir şey olabilirler.

"maktul" ve "gazilerin"ın pek bir şansı yok..

15ağustos2006

bir tabut hikayesi

bindokuzyüzaltmışların ortalarına doğru, biraz itme biraz da kakma ile masonluğa kabul edildim.
itme tabiri rahmetli pederin emrivakisine denk düşer.
kakma ise kabul edilmekliğim için geçmek zorunda olduğum bir tür sözlü sınamadaki bir takım sorgu suallere vermiş olduğum ters cevaplara "rağmen" in karşılığıdır.

hani padişahın yakınini (!) şirketi hayriyeye (denizcilik falan) alacaklar. ama önce usulen çok kolay bir soru sormaları lazım ya...
sormuşlar "kazan patlarsa ne yaparsınız" diye.
adam efendi, ama bu işlerden pek anladığı yok. el kavuşturup:
"allah o günleri bize göstermesin" demiş.
bizimki de o hesap..
her neyse...

üç sene gidip geldikten sonra kendime göre bir takım sudan sebeplerle ⁹ istifa ettim ve ayrıldım. tabii bu, benim söylediğim kadar kolay olmuyor. sen istediğin kadar istifa et karşı taraf senin yakını bırakmıyor. ¹⁰
mason olmak o kadar kolay değil.
ayrılmak ta...
yine de dışarda (yani masonluğun dışında dolandığım avare geçen bir kaç sene boyunca sık sık dirsek temaslarımız olmadı değil..
"yeter ama..dön artık" gibilerden davetler...

⁹ sudan sebeplerin büyük bir kısmını "duvarcı ustaları" diye bir kitapta anlatmaya çalıştım

¹⁰ halbuki yirmiyedi senelik masonluk hayatımda adamları o kadar bıktırmışım ki, 1980'lerde ikinci kere istifa mektubunu verdiğimde bu sefer " hay hay, istifanız memnuniyetle kabul edilmiştir. aman bidaha sakın gelmeyin" yazısı aradan yirmidört saat bile geçmeden hemen elime geçti.

masonlukta ayrılmak değilde “uykuya yatmak” deyimi kullanıldığından “hadi artık uyan” falan gibi teklifler... bu arada bir kaç sene içersinde bir sürü yenilikler, katılımlar oldu. olmuş.. bunlardan haberim olmadı. müessesenin gizli olmasından değil. haşa. kapalı olduğundan. yani umuma...

fakat hem okul hem de askerlik arkadaşım, daha sonraları ticaret ortaklığı bile yaptığımız ender de masonluğa başvurup kabul edilince bu sefer o bana bastırmaya başladı. sonunda ufak bir törenle yeniden “uyandırıldım” ve kaldığımız yerden devam etmeye başladık. toplanatılar onbeş günde bir. toplantılardan bir iki saat önce ender’le buluşuyoruz. yakın olması nedeniyle beyoğlunda bir yerlerde fakat genelde papirüs’te birkaç bardak bişeyler içiyoruz sonra da yürüyerek locaya gidiyoruz.

ender genelde votka limon ya da votka portakal suyu içer. bara oturur oturmaz da “taze sıkılmış portakal suyu var mı?” diye sormayı hiç ihmal etmez. ertuğrul’un da hiçbir zaman hayır dediğini duymadım. mutlaka votkaya koyduğu portakal suyu beş dakika önce sıkılmıştır.

halbuki adım gibi biliyorum ki alt taraftaki buzdolabından çıkartıp votkanın üzerine döktüğü portakal suyu en azından üç günlüktür. bunu ender de bildiği halde ne o her seferinde sormaktan vazgeçer ne de ertuğrul aynı yalanı söylemekten... ikisi de memnun.

ben bladimeri dedikleri votkalı domates suyu içiyorum.. genelde... genelde değil her zaman. votkanın içersine

konulan sebzenin sebzeliğini gidermesi için her ne kadar tuz biber acı sos vesaire katılsada da yine de domates domatesliğini yapar.

ender'e sorduğumu hatırlıyorum bir keresinde neden onun da içmediğini. "ben salçalı votka içmem" demişti. haksız da değil.

neticede onbeş günde bir buluşuyoruz. o portakalın tazesini soruyor, ben salçalı sipariş veriyorum ve bir iki saat ordanburdan sohbet ediyoruz. bazen iki bazen üç.. bazen de dört beş kadehe kadar işi azıttığımız olurdu.

locadaki toplantı mekanımız zaten oldukça loş. damarlarda dolaşan salçalı votkanın verdiği rehavetle mırmır "ritüelik" konuşmalar ninni gibi gelir, bazen göz kapaklarımı açık tutmak için azami gayret sarfederim bazen de kafa düşer gibi olur hemen toparlanırım.. neden kutsal bir mabede gidilirken orada olunulması gereken ciddi, vakur, uyanık (yani içmemiş anlamında) bir "mensa sana in corpore sane" misali bir şevk ve azimle gitmemişiz de, belki de bir sene kadar süren bu içkili-toplantıya-gidişlerin alkol kiskacına düşmüşüz... bu benim için bir muamma.

o toplantı herhalde işi azıttığımız seanslardan birine rastgeldi. papirüsten çıktık hızlı hızlı eski londra otelinin oraya doğru gidiyoruz. allahtan ki hızlı hızlı yürümüşüz. neredeyse toplantı başlayacak. millet lobiye boşaltmış. toplantı salonunun kapısı önünde son bir iki kişi. biz de hemen giyinip kuşanıp içeri daldık. ¹¹

ikimizi ve bir iki kişiyi daha göğüslediler.. içeri almadılar. meğerse o toplantıda bu alınmayanlar bir dereceden bir

¹¹ toplantı salonuna girilirken eldiven giymek ve önlük takmak artık masonların dışında bütün dünyanın bildiği bir şey...

üst dereceye terfi edecek olanlarmış. içerdeki hazırlıklar bitinceye kadar dışarda beklememiz lazımmış...

portakal, domates, votka falan derken biz olayı unutmuşuz.

içeride bu mahut terfi merasiminin peşrevi başladı. ve bizleri de bir süre sonra içeriye aldılar.

merasim, kutsal olarak bildiğimiz süleyman mabedinin mimarı ve evrenin ilk masonu olarak bilinen hiram ustanın hunharca üç kalfa tarafından öldürülmesi, uzun araştırmalardan sonra cesedin bulunması, tabuta konulması ve sonunda hiram ustanın yeniden dirilerek tabuttan kalkması olayının teatral bir şekilde loca içersinde canlandırılması.

tabii hepsi alegorik, sembolik vesaire..

yoksa aslında cinayet minayet ve basülbadelmeyt falan yok..

burada gerek sıralamayı gerekse de olayları yanlış hatırlıyor olabilirim. ama neticede bir "ölüm" ve bir "yeniden dirilme" olayı var..

tabii merasim yarı loş bir aydınlıkta, birebir canlı yapılıyor. mumlar, ışıklar, süsler püsler ve nihayet girişin orta yerinde dallar ve çiçeklerle bezenmiş bir tabut.

hikayenin gerçekliğinin ve inandırıcılığının tam olabilmesi için de sonradan dirilecek bir ölü adayı lazım..

bizler, yani terfi edecek olan adaylar ayakta dikeliyoruz..

bu sırada yanıma görevli biraderlerden biri bir gölge gibi yanaşıp "üstadım lütfen tabutun içine yatar mısınız" diye fısıldadı..

eyvah !.

ben hem tabuttan hem mezardan hem de bu gibi şeylerden son derecede korkan ve aşırı dozda klostrofobisi, agorafobisi, karanlıko-fobisi, bilmemnefobisi olan biriyim.

"hık mık" dedik ama çare yok.

büyük hiram ustanın ölmesini ve dirilmesini alegorik olarak ben temsil edeceğim..
yatırdılar beni tabuta. ve tören büyük bir hızla devam ediyor.
devam edermiş !...
sıra hiram ustanın dirilip te tabuttan kalkma vaktine gelince millet bakıyor ki tabutta ses seda yok. halbuki benim son derece ihtişamla, biraz da dış destekle kalkıp dirilmem ve masonluk tarihine bir altın harf daha yazmam gerek...
nerdee !..

azıttığımız domates sulu votkalar ben tabuta yatınca öyle bir iyi gelmişlerki ben tabutta sızmış kalmışım.
ne ihtişamlı törenden ne de dünyadan haberim var.
lakin bizimkiler öyle değil.
tiradlar patlatılıyor, konuşmalar tekrarlanıyor...
tekrar tekrar..
kalkmam bekleniliyor...
bende hareket yok.
eğilip tabuta bakıyorlar. adamın gözleri kapalı.. neredeyse tık yok.
belki de bir an için "ulan herif amma da ölü taklidi yapıyor haa!" falan diye bile içlerinden geçirmiş olabilirler..
fakat tabii rol mol hak getire..
ben sızmış kalmışım.
bunları alıyor mu bir korku.
eyvah ki ne eyvah.. gitti üstad diyorlar.
neyse iki bir yandan, üç bir yandan ellerimden kollarımdan tutup zor bela beni ayağa dikiyorlar ve telaş içersinde bilekleri ovma, kolanya falan, kendime gelmemi, gözlerimi açmamı bekliyorlar.
bu arada tabii güzelim hiramın yeniden hayata dönüş oyunu da o telaş içersinde güme gidiyor.

214 İNSANLAR

törenden sonra "tansyon falan" laflarınla yemeğe dahi kalmadan t    p gidiyorum..

sanırım ondan sonra içmeye bir süre ara verdim...

utancımdan bir iki toplantıya da...

16ocak2007

memleketin birinde tuhaf olmayan bir hikaye..

açıklamalı birinci bölüm

ratip tahir eroğlu başşehirde önemli bir adam olmadan çok çok önce, deniz kenarındaki şehrin dereboyu semtinde akıllı çıkmaz sokak onyedinci numarada otururdu. elde ayakta, üstte başta pek te birşeyleri yoktu ama ilerde bunları edinebilmek için, görünürde sağlam itikatları vardı. büyüyüp evlendiğinde çocukları bile daha o yaşlarda pek bir yetenekli idiler. hele oğlanın yağmur sularının birikintilerinde yüzdürdüğü tahta vapurlar daha o günlerde aileye nurlu gelecekler vadeliyordu. zaten daha sonraları kendisine verilen '*bu çocuk vallahi askerlik yapamaz*' raporu da sulara oynayıp orasını burasını üşüttüğünden dolayı idi.

ratip tahir daha sonra sağdan açık oynadığı ayak topu sportif faaliyetlerin, hayalini kurduğu parlak geleceği için yeterli olmayacağını anladı.. zira bu konuda babasından da epey sopa yemişliği vardı..

bu konudaki yatırımların ayaktopu uğraşları yerine daha çok tekke ve zaviye kurumlarına yapılması gerekliliğine karar verdi...

netekim...

azmi, iradesi, becerileri ve sağlam(!) karakteri sayesinde; tabii söylentilere göre biraz da tekke ve zaviye eşrafının arkasından itelemesi ile en sonunda kendisini başşehirin önemli bir mevkiinde buldu..

bütün bunlar sucuk ve salam imalatından önceydi tabii..

inanması güç olan ikinci bölüm

dünyadan oralara baktığımızda adı karpontios olan fakat bizim kendisine ngc (new galactic catalog) 31-456.124 numara verdiğimiz yıldızın (yıldızdan dışarıya doğru sayarsak), onikinci toprak parçasında ikamet eden 'm'usalar boyca pek bir minik olmalarına rağmen akılları

engin ve iştahaları bol bir kavimdi. birleşmiş `musalalar cemahiriyesi (bmc) adını verdikleri toprağın, karpontios etrafında kendi uydurdukları takvime göre ikiyüzonikibinyüzyirmidört *topak* (kendilerine göre bir zaman ölçüsü işte..) dönmesinden sonra bizim hesabımıza göre bir senelerini tüketmiş oluyorlardı. uzun lafın kısıası bmc'de bir türlü doymak bilmeyen bu musalaların gıda sorunları başgösterdiğinde musalalar artık başka gezegenlere gidip bir de oradaki yemekleri tüketmek konusunda fikir birliğine vardılar. engin akıllarının ürünü minik taşıtlarınla yola koyuldular ve bize göre pekçok uzak gibi görünen mesafeleri solucan deliklerini de kullanarak iki *topakta* kat'ettiler. dünya üzerine inen üçlü gurubu minicik boyutlarından dolayı ne *nasa* ne *cento* ne *kgb* ne de *mosad* farketmediler. (*mit*'in bu konuda bazı endişeleri olduğu rivayet edilir) böylece musalalar ellerindeki, düz bir kağıt üzerine yayılmış olan merkator tipi bir dünya haritasına bakarak haritanın en ortasına inmeye karar verdiler. o da bizim yukarda lafını ettiğimiz başşehirde rastladı.

inanması güç olan üçüncü bölüm

musalalar geliştirdikleri alet edevat ve önsezilerini kullanarak; fakat bize sorarsanız tamamen kötü bir rastlantı sonucu ratıp tahir beyin evine konup, sonra bir de hiç utanmadan yatak odalarına kadar sızdılar. gece olup ta namuslu insanların başlarını yastığa koyup, gözlerini kapatıp uyudukları saatlerde ratıp tahirin kafasının içinde halen günün ve geleceğin binbir türlü melaneti dolaştığından gözleri faltaşı gibi açık olup kafasının dışı da acayip ve tatlı tatlı kaşınıyordu. ratıp tahirin kafasının içindekiler daha önemli olduğundan kafasının dışındaki kaşıntılara pek kulak asmadı. ve bu iyi de oldu. zira işte o ufacık musalalar tam bu sırada ratıp tahir beyin kafatasını minicik burguları ile yer yer delip kafatasının içindeki gri maddenin hepsini hüüüp diye

midelerine indirmekle meşguldüler. diyeceksiniz ki bu kadar beyin bu üç beş minik m'usanın neresine gider.. işte o da hikayenin inanması güç olan kısmının bir kısmı...

inanması hiç te zor olmayan son bölüm

m'usalar ratıp tahirin kafatasının içersinde hiçbir şey kalmadığından emin olduktan sonra karın doyurmak için başşehrin diğer mühim insanlarını ziyaret etmek üzere ayrıldılar. işin alelade kısmı zaten bundan sonra başladı. sabah uyukusuz gözler, guruldayan bağırsaklar, ağrıyan mide ile ve kafasındaki boşluğun farkında bile olmayan ratıp tahir elini yüzünü yıkayıp işine gittiğinde bu büyük, ya da bir diğerlerine göre önemsiz boşluğu kimsecikler farketmedi..

ulusa seslendiğinde ekran başındaki ulus ta farketmedi... çünkü onların da beyinleri çoktan m'usaların midelerine inmişti..

ve böylece ratıp tahir bey yüzotuzbeş yaşına kadar, yani onyedi dönem daha beyinsiz memleketin ahalisini, kafasındaki eksikliğin farkına varılmadan idare etti. en sonunda tekke ve zaviye tarafından artık bu yaşta ve bu boşlukla bir huzur evinde ikamet etmesinin mecburiyetine ikna edilinceye kadar.

recep be !..

birden aklıma düştü.. bi sor'yim dedim... sorulmaz sana ama, yaradana sığındım.. yine de bi sor'yim dedim... sabah yataktan kalktıktan sonra çarşafı yorganı toplayıp, yastıkları şöölecene puf puf vurup, yatağı yaptığın oldu mu hiç be recep? kendin duşa girip sonra da kendi kendine mi yıkaniyorsun? (eğer sabahları yıkanmak gibi bir adetin varsa).

bol köpükle suratını sabunlayıp keyifle traşolduğun oldu mu hiç?

traşolurken aynaya bakıp; baktığına pişman olduğun oldu mu hiç?

hanım kalkmadan çayı ocağa koyup, mutfak masasına beyaz peyniri, reçeli, zeytini de çıkartıp sonra da çayı demledin mi hiç?

kapı çalınıp kapıyı açtığında hüseyin'den bi ekmek bi gazete aldıktan sonra çocuklarını karısını sorduğun oldu mu hiç recep, ha?

sabahın bi seherinde eminanıma günaydın deyip yanağına bi öpücük kondurduğun oldu mu hiç?

hazır açık bulmuşken, sabah sabah bi de saçını başını okşadığın oldu mu hiç; şööle şefkatle; ha recep?

işe gitmeden önce sevabına kahvaltı bulaşıklarını çeşmede bi akıtıp sonra da bulaşık makinasına koymayı akıl ettiğin oldu mu hiç?

balkondaki çiçeklere (eğer varsa tabii) iki kap su verdiğin oldu mu hiç?

evden çıkmadan önce eminanıma bi onluk ya da iki onluk bi beşlik yemek parası verdiğin oldu mu hiç?

pazar olduğunda çoluğu çocuğu, torunu torbayı toplayıp bir çayıra ya bir ormana pikniğe gittiğin oldu mu hiç.. şööle eminanımın yaptığı kuru köfte, haşlanmış patates, sert yumurta, peynir, zeytin, dört somun taze ekmek,soğan vesaire..

arada bir balkona çıkıp yan komşuyla geyik yaptığın oldu mu hiç?

milletvekili maaşları azlığından, geçim zorluğundan, geçen gece yine kaloriferlerin sönüp soğuktan donduğunuzdan, bülent'in mavralarından....

eve misafir geldiği oluyor mu hiç reçep?

kahveleri kim yapıyor? eminanim mı?

televizyonda aşk-ı memnu'yu mu yoksa muhteşem

süleymani'mi seyrediyorsunuz?

evinizde kedi köpek ya da kanarya falan besliyor

musunuz hiç reçep?

sonra bi de merak ediyorum hani..

acaba bütün bunları yapmıyorsan; yani bizim gibi; yani

normal insanlar gibi diilsen;

o zaman düşün altında nasıl duruyorsun?

böööle dimdik.. haşmetli .. ya da yarım eğik..

yoksa bir elin belinde diğeri...

tualete bizlerden bi başka türlü mü oturuyorsun?

sabahları yüzünü kim yıkıyor?

gravatını kendin mi bağıyorsun, yoksa lastikli mi.. hani

zart diye boyundan geçen tipte..

çişini yaparken pantolunun düğmelerini kendin mi

çözüyorsun?

ayakabılarını kim bağıyor?

normal çizgili pijama mı giyiyorsun, yoksa özel ithal japon

malı mı?

yatmadan önce kitap mı okuyorsun?

ne okuyorsun allasen..?

wittgenstein mı, dumas pere mi yoksa pekos bill mi?

eğer böyle normal alışkanlıkların yoksa, kafanı yastığa

vrup hemencecik uyuyabiliyor musun?

ee.. bravo doğrusu..

benim bildiğim büyük adamların *consiglieri* diye

danışmanları vardı...

bi zamanlar..

senin muhasebe işlerine kim bakıyor

zorlanıyor mu zavallı?

spiegel ve *wikileaks* in dedikodularına göre herhalde özel

muhasebe bürosu bakıyordur..

220 İNSANLAR

bağırmalar çağırmalar, el kol hareketleri, argo falan...
daha önceden ayna karşısında prova mı yapıyorsun,
yoksa bu senin normal halin mi?
neyse be recep..
kusura kalma..
bi sor'yim dedim..

masal

evvel zaman içinde kalbur saman içinde, develer tellal iken eski hamam içinde; hamamın kubbesi yok hamamcının taşı yok, sokakta itler gezer boynunda halkası yok; bir zavallı adem varmış.

masal bu ya, köyünden hanesinden kalkmıı; hani lateşbih, şairin beygir kafasına benzettiği bir diyara göç etmiş. etmiş te; gel zaman git zaman anca bir hay bir huy içerisinde yerleşmekle geçmiş zamanı. getirdiği azıkla kıt kanaat geçinip gidermiş fukara..

aradan geçmiş bir hayli zaman bir garip adamlar türemeye başlamış memlekette. hani tövbe, adam bile denemez, bir takım cüdamlar. başlamışlar mı efendime söyleyeyim adamcağızın ardından dolaşmaya. adamcağız huylanıyor ama yapacak bir şey de yok. bir iki bir iki derken bu herif-i naşerifler başlamışlar adamcağızı önceleri el şakası taciz etmeye. sonraları ise alenen, sokak ortasında şaaapmaya. alenen. yani söz meclisten dışarı burada trt'nin sigaraya koyduğu dumanlı sansürü bırak, onsekiz yaş sansürünü bile koysak arkasından sırtacak kadar namahrem bir olay.

neyse efendim, bu böyle uzuuun çok uzun zamanlar sürmüş gitmiş. namussuz herifler; komuşu evin sakinlerinin dedikleri gibi, gulem-pareler mislü adamcağızın ardından dolanıp dolanıp her fırsatta adamı şaaaparlarmış. sesini çıkarsa bir türlü, çıkarmasa iki türlü. velhasıl sıkılmış dişini. sıkılmış sıkılmış ta ama adamcağızı da sıktıkları denlü hali de kalmamış biçarenin artık.

bir ara bu namussuz herifler ortadan koybola durmuşlar ki bu sefer de yerlerini bir takım beter yabancılar almış. gelen gideni aratır derler ya. işte bunlardan da adamcağızın çekmediği kalmamış.

nihayet uzak komuşulardan birisi adamın halini görmüş. görmüş te acımış. demiş bari şuna bir yardım edelim. nitekim söz ağızdan bir kere çıkar derler ya. bu da öyle olmuş ve komuşu, adamcağızı bu belalı, bu ayıp, bu süfli

yakın temastan kurtarmayı başarmış. yabancıları defetmiş, adamcağızı giydirip kuşandırmış. adamcağızın talihi dönmüüüş ve elalemin ağıza alınamaz sarkıntılıklarından mabadını kurtarmış.

lakin bu hayırsever komuşu da pek fazla ömürlü olmamış nedense. göçmüş gitmiş. kör talih derler ya. işte bu kör talih adamım peşini bir türlü bırakmazmış. gel zaman git zaman senelerce adamcağızın peşini bırakmayıp zorla şaaapanların bu sefer de fotür şapkalı, gırvatlısı, iskarpinlisi türemiş.

bir iki kere isyan edecek olmuş ama. ne fayda. kimisinde dahi isyanı geri tepmiş. musallat olanlar bin beter tecavüzde bulunurlar imiş.

bir ara çukurbostan mevkii derler bir yer vardır; oradan biri çıkmış. demiş allah şahidim olsun ki ben bu işi düzeltirim. demiş. adamcağız sevinmiş. sevincinden yere göğse sığmamış. çukurbostanlı avanesi ile birlikte, allah için işe el atmış. atmış ama, derler ya alışmış kudurmuştan beterdir diye. seneler seneleri kovalamış. çukurbostanlı din iman üzerine çıktığı yolda adamcağızı eskisinden de beter bir benzetmiş, bir benzetmiş. artık ne sen sor ne ben söyleyeyim.

adam olmuş laçka. fakat derler ki artık şaaapılmaya da alışmış artık. hatta hoşuna bile gidiyormuş. çukurbostanlı ve avanesinin adama yaptıkları civardaki komuşu köylü ağalarını bile hayli sinirlendirmiş. ayıptır, yapmayın etmeyin yahu demiş olsalar bile bu sefer de çukurbostanlıdan önce adam davranıp diklenirmiş. size ne yahu zevk benim sefa benim karışmayın kiminsenin işlerine.

işte böyle sevgili çocuklar. iptida da dediğimiz gibi eski hamamın içinde, hamamın kubbesi yok hamamcının taşı yok, sokakta itler gezip te boynunlarında da halka olmadı mı.. masal da burada biter.

15102018

rahşan hoca

..mesela o gün sözlü var diyelim..
 tahtaya kim kalkacak. mutlaka kızlardan biri..
 kızlar da maşallah ateş gibi..
 hoca daha anlat demeden makinalı tüfek gibi..
 ne var ne yok tak tak tak..
 "aferin.. otur.. dokuz."
 sıra mimlenmiş erkek tayfasına gelince
 en ön sırada oturanlar mutlaka hapı yutarlar..
 zaten bilsen de, tak tak anlatsan da para etmez..
 hocamızın bir kanaati vardır.. o kadar..
 "olmamış engin.. otur.. beş..
 zaten okuduğumuz da o sene, cumhuriyet tarihi.. mi ne..
 kitap yok..
 hoca analıyor. biz harıl harıl not tutuyoruz..
 neyse..
 "çarşamba yazılı var çocuklar.. iyi hazırlanın.."

tamam..
 hazırlandık..
 fakat o kadar gayrete rağmen beş'ten yukarı çıkamamak
 hırs yapıyor..
 dedim kendi kendime, o zaman hiç yapmadığım şeyi
 yaparım..
 kopya çekerim..
 çeker miyim.. çekerim..
 zaten arnold'la beraber sınıfın en arkasında..
 pencerenin yanında sotalı bir yerde oturuyorum..
 notlar da almanca defterinin arkasında..
 kağıtlar çıkartıldı..
 sorular yazıldı..
 ben başladım defterden ufak ufak kopyalamaya..
 bir ara; kürsü yüksek ya.. endişelendi galiba..
 "aykut.. ne yapıyorsun orda.. ne o defter.."

"hocam almanca defterim..
 "haa.."

neyse notlardan birebir en güzel tarih yazılımı teslim ettim..

ya da ben öyle sandım..

kağıtlar dağıtıldı..

altında kocaman kırmızı bir "beş"....

o zaman işte bir daha kopya çekmemeye yemin ettim..

kulakları çınlasın ve nur içinde yatsın güzel rahşan

hocam..

insanlar....

kitabın başındaki resme bir göz atın.. müthiş bir kalabalık.. kadınlı erkekli, çocuklu, ihtiyarlı.. kalabalığa bakarken sanırım herkes mutlaka ya bir şeyler görecek-kendine göre- birşeyler algılayacak, ya da öylesine bakacak.. benim gördüğüm ya da bir şekilde farkettiğim bu insanların giyimleri kuşamları.. hepsi ama hepsi rengarenk.. hepsi bir ayrı dükkandan bir başka mağazadan; kısa, uzun, kollu, kolsuz, çizgili, düz.. bişeyler beğenip (!) alıp geçirmişler sırtlarına.. cıvı cıvı... ve sanırım birini yoldan çevirip te sorsanız, niye mavi kollu fanila ve keten pantolon diye, size verecekleri cevap mutlaka bir beğenmenin bir seçmenin ya da tercihin sonucu olacaktır.. kendilerini, bu birbirine katiyen benzemeyen allı pullu örtünmelikler içersinde son derece mutlu hissediyorlardır.. ve tabii bir de kimsenin kimseye kuruş benzemediği için.. yani istiklal caddesinde oniki saat nöbet tutsanız aynı kıyafette iki kişiyi görmeniz salı günü ayın dünyaya çarpması ihtimali kadar sıfırdır..

şimdi bu insanlardan biri otobüsten inip oturduğu siteye doğru güvenlik denilen barakanın önünden geçerken işler değişiyor..

güvenlikçi (her ne demekse..) haki gömlek, omuzlarında apulet denen, hiçbir fonksyonu olmayan kumaş parçaları, kolunda göğsünde altı köşe arma, lacivert pantolon ve kep...

yardımcısı da aynı..

derdinizi anlatmak için girdiğiniz polis denilen teşkilatın hanesinde bi de bakıyorsunuz (hayretler içersinde) doğru dürüst, zevke ya da mevsimine göre giyinmek varken adamların hepsi (ve de birbirilerini bu hususta kıskanmadan) bir örnek giyinmişler..

askerler de öyle..

bu giyinme ayrımı niye..

mutlaka mantıklı cevaplar vereceğinizi biliyorum..

ama resimde görülen ve bütün ayrılıklarına,
başkalıklarına, birbirlerine hiç benzememe homojenliği
karşısında; elbiseleri ile birbirlerine tamamen benzeyen
bu bir takım başka insanlar,
kaldı ki onlar dahi çocuklarını alıp parklarda pazar
gezmelerine çıkarken birbirine benzemeyen o homojen
topluluğun kıyafetlerine bürünüyorlar..

garip..

bu elbiseleri, bu üni-formaları yani biteviye giyisileri ile
kesin çizgiler, kesin yetkiler, kesin haklar, kesin
avantajlarla bizleri onlardan ayırıyor..

hepimizin sallanan iki kolu ve sopa gibi bacaklarımızın ve
omuzlarımızın üstünde bir kafamızın olmasına rağmen..
onlar başka..

kesin olarak başka..

üstlerine giydikleri bir tek üniforma ile...

izmir uçağının merdivenlerinden çıkıp kafanızı hafif eğerek
uçağın içersine giriyorsunuz..

arkadan öne doğru sağlı sollu üçer sıralanmış
koltuklardan biri sizin. oturunca biraz sıkıntı çekiyorsunuz,
dizkapaklarınızdan dolayı..

en ön tarafta bir perde var, sağlı sollu açılan.. perdeler bir
hostes tarafından yana çekildiğinde en önde sağlı sollu
'ikişer' geniş koltuk düzeni görüyorsunuz. özel.. burası,
aynı sizin gibi beyaz ya da sarı gömlek, lacivert ya da
kahverengi pantolon giyen, yukardaki resimin bir
yerinden sanki cımbızla çekilip çıkartılmış ve oraya
konulmuş gibi duran insanlar..

ama farklı..

sizler üçerli koltuklarda ançuez kutusunda sıkışıp kalmış
gibi otururken onlar ikişerli geniş koltuklarında çok

rahat... ayaklarını gere gere.. bir hostes her an emirlerine amade.. size izmir'e ininceye kadar bir kekle bir portakal suyunu zar zor ikram eden hostesler, perdeyle ayrılmış olan dört koltuklu müşterilerini alkollü içkilerden patates kızartmasına kadar her bir ikramla şımartıyorlar..

bu ne şimdi..

demek ki üniforma insanlar arasında ayrıma giden tek faktör değil..

bu homojen kalabalığın içersinde bacaklara geçirilen envayi çeşit pantolonlar hakikaten envai çeşit olabilirler.. ama ceplerin muhteviyatı değişik olabiliyor. bu da perde olayını açıklıyor..

yersiz bir yazı

aklıma birden nereden geldiyse.. yazsam dedim.. sonra yazsam ne olur yazmasam ne olur dedim.. sonra işte..

ellilerin sonlarına doğru liseden mezun oldum. e tabii ticaret lisesini bitirdiğim için tek seçenek, girebileceğim tek ve yegane okul sultanahmet'teki o zamanların yüksek ticaret okulu. sınavlara girdim. yani.. hepsinden de geçtim.. sıra geldi kayıt yaptırmaya. aşağıda büyük bir salon.. masalar.. masalarda belli ki üst sınıflardan talebeler.. kayıt için yardımcı oluyorlar. bir zarf içersinde, türk insanının her daim yanında bulundurması elzem olan evrak.. bir de tabii diploma sureti falan.. teker teker çıkartıp muameleyi (!) yapacak arkadaşşa veriyorum. sıra vesikalık fotoğraflara geldi..

"bunlar olmaz" dedi arkadaş.. "peki niye?" diye sordum merakla.. fotoğrafta gravat gözükmüyormuş. illa hem gravatlı fotoğraf olacak hem de kabak gibi gözükecek.. "ver kardeşim sen evrakımı bana geri". ne ticaret ne yüksek ne okul..

o zamanlar liseyi bitirebilen herkesin askerliğini yedek subay olarak yapma gibi bir hakkı vardı. e biz de liseyi bitirdik.. yüksek ticaret te biraz geniş geldi.. ne yapalım.. kalktım ankara'ya yedek subay adayı olmaya gittim.. sıra sıra barakalar.. herkese bir numara veriyorlar ve yüzer kişilik kuyruklara diziyorlar.. önce barakalarda yazılı test.. fena geçmedi. sonradan bildirdiklerine göre doksanın üzerinde almışım puanı.. daha sonra sözlü.. yani yabancı lisan bilenler..almanca, fransızca.. tabii bu arada hangi sınıfa verileceksem; sağlık durumunun da büyük önemi var. çünkü askerlik şubesinden yollandığım sağlık kurulunda yapılan muayenede, boy kilo oranları, nefes darlığı hikayesi ve gözümdeki dört yetmişbeş astigmat ipermetrop gözlük te

nazar-ı itibare (!) alındığın da "A" bilmemne.. yarı sağlam denildi..

test sonuçları çok iyi.. lisan dersin o da fena geçmedi..
boyum bir seksen kilom ellidokuz.. nefesler dar ve gözler de dürbün gibi..

diyorum kendi kendime "herhalde münasip bir yere koyarlar beni".

neyse.. sınıfımız belli oldu.. topçu..

vardır bir hikmeti herhalde.. lisan bilen bir topçuya ihtiyaç vardır her daim..

sonra..

sonra alt sınıf belli oldu..

ikinci ateş idare, ileri gözetleyici..

yani..

bir savaş falan sırasında o zamanlar batarya denilen dört topun kurulduğu yerden epey ilerlerde, hatta piyadeden bile ilerde, yere yatacaksın.. elinde bir teodolit midir nedir nişan dairesi midir, dürbünümsü bir alet.. düşmanın yerini bununla tesbit edip arkadaki topçulara bildireceksin..

onların da tabii sana olan güvenleri sonsuz.. gözünde dört yetmişbeş hipermetrop/astigmat gözlük var ya..

atarlar.. artık ya vururlar...

14112016

yersiz bir yazı 2

bu topraklarda yaşayan bütün erkek kısmısının, her yaşta her sohbetle lakırdıyı dönüp dolaştırıp getirdikleri yer mutlaka askerlik hatıralarıdır..
yazmadan edemedim..

polatlı yedek subay topçu okulu.
mevsim kış. hava açık. lakin ayaz nefes kesiyor..
ankaradan polatlıya bir saatlik yolu dört saatte geldik..
dura kalka..
trenden indikten sonra sürü halinde nizamiyeyi geçip
kışlaya girdik. ayırdılar bizi sınıflarımıza göre. epey bir
yokuş çıktıktan sonra bizim kısma iki baraka gösterdiler.
baraka dediğin tenekeden yapılmış yarım yuvarlak uzunca
bir gecekondu.
içersi sağlı sollu yer yatakları.. battaniye yastık.. orta
yerde gaz varilinden bozma soba..
ertesi gün:
-toplanın dediler..
toplandık..
meydanda bin küsur adam u şeklinde dizildik.. biraz sonra
paşa geldi.. orta yerde durup söyleve başladı. bu arada
yüksekçe bir yerden durup bizim gelişimizi izlediği de
ortaya çıktı... çünkü:
-sizi gördüüüüm.. sevinçli bir iştıyak içinde
koşooodunuz..
dediğinde arkalardan bir fırlama:
-açtık paşam..
diye bağırınca karşıdaki tepelere ilk marş marş'ımızı
yedik..
dakika bir gol bir..
geldiğimizin ikinci günü kar başladı.. hani derler ya diz
boyu.. işte daha bir gün geçmeden diz boyu oldu.. bizim
barakadan yemekhaneye bata çıka gidiyoruz.
asker kıyafetlerimiz henüz daha gelmemiş..

bekliyoruz.. öyle palto pardesü nasıl gelmişsek ortalarda fazla dolaşmadan barakadan yemekhaneye, yemekhaneden barakaya.. geceleri donmamak için hemen ekip kuruldu.. gecenin bir saatinde nöbetleşe olarak dört kişilik komando birlikleri yakın depodan kömür araklamaya gidiyoruz.. çuvallara doldurup atıyoruz varile.. anca ısınıyoruz..

bu arada asker esvaplarımız gelinceye kadar öyle avare dolaşmamıza üstlerimiz ve paşa herhalde sıkıldılar.. sabahın köründe baraka ile yemekhane arasındaki alanda içtima var.. zorunlu..

ilk önce yanyana durmasını öğrendik.. sonra bir yanımızdakinin kulak zarına sayı bağırmasını.. sağol diye gırtlığımızı yırtmamızı.. hazır nasıl olunur sonra nasıl rahat edilir..

bir öncekiler neyse ne de, hazırolla rahatı bir türlü rahat rahat yapmak mümkün değil.. dedim ya kar hilafsız diz boyu.. sırtımızda incecik pardesü ya da palto, ayaklarda iskarpin.. delik sandal gibi su alıyorlar..

donuyoruz..

vakit nasıl geçiyor anlamak mümkün değil.. daha bize öğretecekleri düşmanla nasıl savaşılır'a başlamadan önce biz kar ve soğuğa yenik düştük..

yemekler bir harika..

siyah bir suyun üzerinde yüzen bişeylerin tahminen kemikli et olduğunu anlıyoruz.. bir ya da iki tane kepçeledin, ne ala.. yoksa suya ekmek tirit..

bir hafta oldu.. elbiselerimiz halen gelmedi.. sivil olarak sıraya diziliyoruz.. karın içinde..

beşinci bölümün ikinci ateş-idare kısmı (yani bizler) her gün hep aynı yerde saf tutuyoruz..

önümüzde kafası bacakları karın dışında kalmış bir köpek.. belliki donmuş zavallı...

her gün saf.. hep aynı yerde.. her gün köpek.. kaldıran yok..

yemekhaneye giriyoruz.. aynı siyah su ve et parçaları.. arkalardan bir ses:

-yahu çocuklar köpek bugün orda yoktu.. nooldu acaba...
çatalı kaşığı bırakan doğru dışarı...

neyse esvaplarımız geldi..

pantolon, mont, kep, kaput, palaska, çorap vesaire..

herkese bir öbek verdiler ve gittiler..

baraka içersinde hummalı bir faaliyet... hemen

yenilerimizi giyinmeye başladık..

fakat giyinmek ne mümkün..

adam yüzyirmi kilo pantolon bacağından geçmiyor..

armut gibi kafası olana elliki numara kep düşmüş.. giydi

mi burnuna kadar..

kaputlar, postallar desen öyle.. kimi küçük kimi iki

numara büyük..

herkese "pardon kaç numara giyiyorsunuz" diye mi

soracaklar yani.. asker ocağı burası...

çare...

çare baraka içersinde hemen bir alışveriştir başladı..

-kep kep kep...

-büyük mont isteyen.. mont.. mont..

-postal kırkbeş.. postal kırkbeş..

alan aldı veren verdi... neyse ki biraz nizama intizama

girdik.. anca içimizde öyle bir bir-doksanbeşlikler, yüzotuz

kilolar var ki ne mont ne kaput ne pantolon mümkün

değil uyduramadık..

bir ara teğmen geldi.. arzettik..

-tamam ben söylerim yüzbaşıya.. siz şimdilik talime böyle

çıkın... sivillerle.. hallederiz sonra..

ve böylece üzerine asker elbisesi oturanlar önde,

oturmayıp ta iskarpinle, çizgili serj pantolonla, gabardin

pardesüyle, tavşan tüyü fotör şapkaıyla olanlar arka sırada

talime çıkıyoruz..

arkadakilerin adı "milis"..

karlar bir miktar eridi.. barakadan teee aşağıya talim

sahasına giden yol da gide gele çamur haline geldi..

çamur ama.. cılk..

dört adım yürüyorsun, bir karış yükseliyorsun.. öylesine çamur..

aşağıda düşmana karşı nasıl çarpışacağız, onu öğretiyorlar..

ilk ders... teğmen ilk önce bir nara atıyor:

-hizayaaa geeelll..

hizaya geliyoruz ve ilk önce çök ve kalkı, daha sonra yat ve kalkı öğreniyoruz..

basit aslında. şu balçık çamur da olmasa.. teğmen gür sesle bağırıyor:

-çööök..

çöküyoruz tabii..

-kaaallk..

kalkıyoruz..

-yaaattt...

yatıyoruz.. ve fakat kalk emri bi türlü gelmiyor.. teğmen bağırıyor:

-yatsana kardeşim.. arkamıza dönüp bakıyoruz.. milislerin

olduğu safa... istanbul barosundan ziya sun kardeşimiz..

kendisi bir hayli kilolu. asker pantolonu herneyse olmuş..

kafada da kep.. ama ayağında ince iskarpinler ve; sırtında herhalde hayli pahalı bir pardesü..

kıyamamış herhalde.. yanakları al al... acemice bir selam verir gibi oldu ve hafif bir sesle teğmene:

-nasıl yatıyım beyciğim...

adam haklı...

01052017